

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — no-
deljska izdaja co-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III



4 uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica št. 6.

Epipet v sedanjem trenutku

Med mnogimi drugimi vprašanji se v sedanjosti vojni odloča tudi bodoča usoda Egipta, ki se je v začetku 19. stoletja kot skoraj popolnoma avtonomna pokrajina rešil okov turškega imperija, je pa zaradi zapravljivosti graditelja Sueškega prekopa, Izmail paše, prišel čedalje bolj v odvisnost Anglije. Angleški finančni komisarji, ki so jih kmalu nadomestili predstavniki angleškega kralja kot politični in vojaški varuhi dežele, so deželo gospodarsko resili in dvignili, toda njihova politika ni privedla samo do angleškega protektorata nad Egiptom, ampak je spravila pod angleško oblast tudi veliko območje takozvanega Sudana, kjer izvirajo številni pritoki Nila.

V minuli svetovni vojni je bil Egipt, ki je formalno-pravno še vedno predstavljal turško provinco, od Angležev izpremenjen več ali manj v del angleškega imperija, ki je takrat bil s Turčijo kot zaveznico srednjeevropskih monarhij v vojnem stanju. Po vojni pa so začeli Egipčani čedalje bolj glasno zahtevati popolno neodvisnost in svobodo svoje domovine, ker ni bilo nobenega stvarnega razloga, da bi Egipt, ki je bilo poraženo turško cesarstvo, še ostal pod katero koli tujo nadvlado. Toda važni geografsko-strateški razlogi so branili in slejkoprej branijo Angliji, da bi se odpovedala svojemu prevladajočemu vplivu in moči v Egiptu in Sudanu, ker to območje predstavlja desni bok Sueškega prekopa in Rdečega morja kot najvažnejši vrat na poti v Indijo. Kakor je bil svojčas položaj Egipta odločilnega pomena, da se Anglija vsidra v Egipt, da ne bi pritisakala nanj Francija, tako si mora Anglija danes prizadevati, da ne pusti preveč približati se Egiptu drugega tekmeča, ki je postal v zadnjih letih nevaren, to je Italije, ki s svojo libijsko provincijo meji na Egipt, na zapadu in na jugu ogroža ves Sudan od eritrejske obali do samih izvirov Nila na dolžini skoraj 1500 kilometrov v značilni črti. Tako pa je danes Abesinija izolirana, čeprav je osvojitev britske Somalije nasproti Adenu od strani italijanske armade v tem območju ustvarila za Anglijo ob vhodu v Rdeče morje dosti neprijeten položaj.

V veliko bolj neprijetnem položaju pa je Egipt, ki so mu Angleži morali po minuli svetovni vojni priznati značaj neodvisne države, ki z Anglijo zvezana po prijateljski pogodbi, s katero je prevzela nekatere važne obveznosti do Anglije. Ta pogodba je bila sklenjena po dolgih borbah, v katerih je egiptovska narodna stranka s svojo vztrajnostjo zmaga in se je morala udati le v toliko, v kolikor se ni mogla upreti pritisku največjega svetovnega imperija, ki ni sme dati iz rok ključev do Sueškega prekopa, ako se neče sam odpovedati svojemu položaju v svetu. Dne 26. avgusta 1936 je Velika Britanija sklenila s sedanjim egiptovskim kraljem Farukom pogodbo, ki priznava neodvisnost Egipta, ga pa obvezuje, da trpi ob desni obali Sueškega prekopa potrebne angleške vojske sile, ki prekop varujejo, dokler ne bo egiptovska armada sama zmožna, da to nalogo izpolnjuje. Toda pogodba vrh tega nalaga Egiptu dolžnost, da v primeru, če bi se Anglija nahajala v vojnem stanju s tretjo vellesilo, pomaga Angliji na ta način, da da angleškim vojnim silam na razpolago svoja pristanišča, letališča in prometne zveze. Ta določba se da jako široko tolmačiti in na tej podlagi je generalni štab angleških vojnih sil v Egiptu organiziral obrambo tega območja v velikem slogu, dočim maloštevilne egiptovske vojske sile imajo čisto podrejeno vlogo in bi bile, če bi se s Angležem uprle, kmalu razorožene. Sueški prekop ima danes prav tako veliko važnost za Anglijo kakor za Italijo. Italija ne more trajno držati svoje abesinske kolonije, če si ne izvaja svoboden prehod skozi Sueški prekop, na drugi strani pa je Anglija prenehala biti svetovna vellesila, če bi njenemu nasprotniku uspelo, da obkolji Egipt od strani Libije in Sudana ter zapre angleškemu imperiju Port Said na reveru in Suez na jugu prekopa ter morsko ožino, ki veže Rdeče morje z Indijskim oceanom.

In to je tudi vojni načrt Italije, ki je že zasedla angleško Somalijo in je faktično zvezala roke tudi francoski oblasti v francoski Somaliji. Zdaj se že delj časa vršijo priprave armade generala Grazianija, ki namerava iz Libije napad na Aleksandrijo in Kairo, to se pravi na Sueški prekop. Hkrati se je polastila italijanska abesinska armada važnih točk na abesinsko-sudanski meji, od kod ogroža središče Sudana, Kartum. Naloga italijanske libijske armade ni lahka, ker mora prehoditi 600 km brezvodne puščave, ki loči italijansko tako imenovano Cirenaičko od Nilovega ustja. Zaenkrat se vrše na tem območju samo letalske borbe. Italijani obstreljujejo iz zraka Mars Matruh in Aleksandrijo ter poizkušajo tudi že bombardirati Port Said, dočim Angleži bombardirajo italijanska libijska pristanišča Port Bardia, Tobruk in Derno. Na sudanskem območju znaša razdalja med abesinskimi izhodišči italijanske armade do Port Sudana samo 350 do Kartuma pa 700 km. So pa tudi tukaj prometne zveze zelo slabe, fronta pa izredno dolga. Italija ima tako v Libiji kakor v Abesiniji na razpolago velike sile, ki so tudi, kakor je dokazal težavni pohod v angleško Somalijo, zelo dobro izveščane. Toda vojska na tako obsejni fronti, kakor je libijska na eni in sudansko-abesinska na drugi strani, stavlja ogromne zahteve zlasti, kar se tiče prehrane s hrano in municijo.

Drugo važno vprašanje je razpoloženje Egipta samega. Predsednik sedanje vlade Hasan Sabri paša, ki je bil svojčas poslanik v Londonu, simpatizira z Anglijo odpor nacionalne stranke pa, ki onemogoča sestavo vlade narodnega edinstva, pa dokazuje, da med stališčem vladnega predsednika in čustvi velike večine prebivalstva ni potrebnega soglasja.

Skupen italijansko-nemški napadalni načrt na Anglijo

Medtem ko so nemški letalski napadi na Anglijo popustili, razvija Italija močno ofenzivno delovanje na mejah Egipta in Sudana

Rim, 13. sept. b. Okrepitev italijanskega letalskega sodelovanja na Sredozemskem morju in v Afriki predstavlja po mnenju italijanskih vojnih kritikov novo stopnjo operacij, ki se bodo izvedle vzporedno z ofenzivo Nemčije proti Angliji. Vojni kritik general Cabiati opozarja, da imata nemška in italijanska vojska izdelan skupen načrt za takšno sodelovanje. Na mejah Egipta ima italijanska vojska ravnotežje s sovražnimi silami. Stalni napadi italijanskega letalstva na tem bojišču pa dajejo vtis, da bo vojska pod poveljstvom maršala Grazianija izvedla odločen udarec proti Egiptu in Sudanu.

Italijanska poročila

Vojno poročilo

Nekje v Italiji, 13. sept. AA. Stefani: Uradno poročilo št. 985 glasi:

Neka italijanska podmornica se je vrnila v svoje oporišče, ko je na Atlantiku potopila 18.000 ton angleškega brodoma, in sicer eno petrolejsko ladjo za 10.000 ton in eno tovorno ladjo za 8.000 ton.

V Severni Afriki nadaljuje naše letalske enote svoje napade noč in dan proti sovražnikovim postojankam in proti zbranim motoriziranim oddelkom in drugim vojaškim objektom na egiptovski obali. Zažgali smo neko skladišče goriva in zadeli ter uničili več tovornih in oklepnih avtomobilov in tankov.

V Vzhodni Afriki so naša letala uspešno napadla neko taborišče pri Abiku in neko kolono sovražniških avtomobilov z 20 avtomobili.

Sovražnik je napravil polet nad Massauo in jo štrikrat bombardiral ter poškodoval neki paviljon. Prav tako je sovražnik napadel Asab, kjer je bombardiral neko bolnišnico, Razdejana je kuhinja neke bolnišnice, bombe so pa zadele tudi stanovanjske hiše in ubile 6 ljudi, nekaj jih pa ranile, med njimi nekaj Italijanov, ostali so pa domačini. Sovražnik je tudi napadel Asmaro in Guro ter povzročil nekaj škod. Bombardiral je dalje letališča pri Isafagaju in napravil manjšo škodo. Devet ljudi je ranjenih.

Naša lovška letala so zbila 11 letal, dve drugi pa najbrže poškodovale tako, da sta padli na tla pozneje.

Turin, 13. septembra. AA. Stefani: Pri zbiranju angleških bomb, ki so jih Angleži vrgli pred nekaj dnevi, hoteč bombardirati tovarne Fiat, a ki niso eksplodirale, je našlo smrt pet vojakov in en civilist, nekaj ljudi je pa ranjenih.

Napadi na Anglijo

Trajali so od četrta zvečer do petka zvečer

Nemška poročila

Berlin, 13. sept. AA. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Neka nemška podmornica je potopila šest oboroženih trgovskih ladij s skupaj 37.600 tonami. Med potopljenimi ladjami je tudi neki parnik s 7.000 tonami, o čigar potopitvi smo že poročali.

V noči z 12. na 13. september so angleška letala hotela napasti severno in zahodno Nemčijo, a se jim ni posrečilo doseči cilje. Vrgla so le nekaj bomb v okraje nekega mesta in v neko vas. Škode niso storila skoraj nobene.

Nemška oborožena ogledna letala so preletela Južno Anglijo in metala bombe na industrijske naprave v Londonu, Brightonu, Buckshillu, Benberryju in še v nekaterih mestih. Jugozahodno od otoka Man smo nevarno poškodovali neko 8.000 tonko trgovsko ladjo. V noči z 12. na 13. september so borbena letala izvedla napad na doko in na pristaniške naprave v Londonu in Liverpoolu. Povzročila so nove požare in eksplozije.

Polaganje min pred britanskimi pristanišči se nadaljuje.

Eno nemško letalo se ni vrnilo v svoje oporišče.

Ponoči so sovražnikove vojske ladje skušale bombardirati Boulogne, vendar niso napravile nikakršne škode ter so se morale pred uspešnim obstreljevanjem obrežnih baterij vrniti.

Berlin, 13. sept. AA. DNB. Danes so nad Londonom in južno Anglijo letala ogledna letala, ki so ob tej priložnosti lahko ugotovila uspeh nemških napadov. Nad južno Anglijo so letala vrgla nekaj bomb in zadela med drugim neko tovorno letalo, ki bombardirala tudi doko in industrijske naprave v Londonu.

Kakor bi bilo v nasprotju z resnico, če bi kdo trdil, da Egipt želi pomagati zrušiti angleški imperij s pomočjo Italije, tako se moti, kdor misli, da Arabci simpatizirajo z Anglijo. Težnja arabske narodne stranke je ta, da ostane Egipt izven vojaškega konflikta in da ohrani po svetovni vojni, oziroma če hočemo govoriti točno, pridobiti popolno neodvisnost ter sam postane gospodar morskih ožin in potov. Tudi hoče Egipt ostati gospodar Sudana, ki ga je bil leta 1874 osvojil egiptovski podkralj Izmail paša. — Ali se bodo izpolnile narodne želje Egipta, ali pa bo ostal v svoji sedanjosti odvisnosti, ali pa jo zamenjal z drugo, to pa se najbrž ne bo končno odločilo na egiptovskih tleh, ampak v bojih, ki divjajo danes na Kanalu in nad Kanalom, ki loči angleško otočje od evropske celine...

Napad na Egipt se je že pričel

Rim, 13. sept. b. Merodajni krogi zatrjujejo, da se je pričela velika ofenziva na angleške oborožene sile v Egiptu. Zaenkrat se razvijajo ogorčeni boji v zraku ter ena in druga stran bombardirata strateške položaje. Maršal Graziani je izvršil vse priprave in dal povelje za napad na angleške sile v treh raznih smereh. Italijani predvsem operirajo na sektorju Casale in ob egiptsko-eritrejski meji. Italijansko letalstvo je zopet izvedlo napad na angleško oporišče Marsa Matruh ter je povzročilo veliko škodo.

Ofenziva proti Keniji

Kairo, 13. sept. b. Z meje Kenije in severne Abesinije prihajajo poročila, da je prišlo včeraj do močnih spopadov med angleškimi in italijanskimi predstražami. Piloti, ki se vračajo z oglednih poletov, trdijo, da Italija pripravlja veliko ofenzivo nad Kenijo, ki se bo v kratkem pričela. Uradno angleško poročilo s Srednjega Vzhoda zatrjuje, da so angleški vojski prizadejali italijanski vojski na meji Kenije in Abesinije hude izgube.

Angleška poročila

Nairobi, 13. sept. t. Reuter. Vrhovno poveljstvo angleške armade poroča: Angleške patrulje so bile na vsej fronti zelo delavne. Pri Walgarisu, na meji italijanske Somalije, je ena naših patrulj naletela na močnejše sovražne oddelke in je prišlo do streljanja. Naše izgube so malenkostne, sovražne pa občutne. Sicer nič novega.

Kralj in vlada se bosta preselila v Glasgow?

Zeneva, 13. sept. AA. DNB. V diplomatskih krogih v Londonu potrjujejo glasove, da bosta kralj in diplomatski zbor zapustila prestolnico še ta teden in se preselila v neko mesto na severozahodu Anglije. Dobro poučeni ljudje trdijo, da vedo, da bo to mesto Glasgow, češ, da morejo nemški bombniki predreti do njega le z veliko težavo. Govore, da so diplomati, akreditirani v Londonu, to predlagali preko starostne diplomatskega zbora že v ponedeljek popoldne, po drugem bombardiranju. Toda britanska vlada je izjavila, da bi odhod diplomatskega zbora ustvaril neugoden vtis med Londončani. Po torkovem in sredinem bombardiranju je pa, kakor vse kaže, britanska vlada izprevidela, da drugače ne pojde, in izjavila, da je pripravena ustvariti novo rezidenco za poslanike v nekem drugem mestu. Govore, da britanska vojska ne more več biti porok varnosti diplomatskega zbora v Londonu. V dvornih krogih se širi glas, da se bo kralj najbrže naselil v gradiču Balmorale na Škotskem. Londonski listi o teh glasovih ničesar ne poročajo.

Nad irskim morjem

Belfast, 13. sept. b. Prvič v sedanjosti vojni so se pojavili nad severno Irsko nemški bombniki, ki so napadli angleške ladje in vrgli tud nekaj zažigalnih bomb na manjše obalno mesto.

Napadi na Nemčijo

Angleška poročila

London, 13. sept. t. Reuter. Letalsko ministrstvo objavlja naslednje uradno obvestilo:

Včeraj (v sredo) so naša letala napadla sovražni pomorski prevozniki sprevod pri Dunquerque. Ena ladja je bila potopljena. Druga skupina obrežnih letal je s sodelovanjem vodnih letal napadla drugi sovražni pomorski prevozniki sprevod pri Cap Gris Nez pri Calaisu. Ena ladja je bila zažgana, druga poškodovana. Sovražni motorni čolni so bili obstreljavani s strojnimi in letal, ki so letala nizko nad njimi. Pri tej priložnosti so naša letala naletela na sovražno skupino bombnikov in so bili trije bombniki uničeni, drugi pa poškodovani. Izgubili smo 3 letala. Ponoči so naša bombna letala bombardirala železniške postaje, blagovna skladišča in letališča v Berlinu, nadalje pristanišče v Hamburgu, Bremen in Wilhelmshavenu, petrolejske rafinerije v Manheimu, tovarno za razstreliva v Frankfurtu, blagovna skladišča v Hammu,

Angleška poročila

London, 13. sept. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča, da so nemška letala snoči poskušala napasti London, da pa so zadela na ojačeno obrambo protiletalskih baterij. Obramba je bila mnogo močnejša kot zadnje dni.

5 bomb na kraljevsko palačo

London, 13. sept. t. Londonski radio poroča zvečer, da je bil današnji dan zelo buren. Nemška letala so prišla trikrat nad Anglijo in tudi nad London. Prvi alarm se je pričel zjutraj ob 7, ko so šli ljudje na delo. Drugi se je začel ob 9 in je trajal do 2 popoldne. Pri tej priliki so nemški bombniki prišli skozi zaporni ogenj baterij ter prileteli nad London, kjer so posamič metali bombe.

Pet bomb je padlo na kraljevsko palačo Buckingham, in sicer dve na notranje dvorišče, kjer sta eksplodirali in napravili nekaj škode, ena pa na kraljevo zasebno kapelico, kjer je škoda večja. Dve sta padli na vrt. Kralj in kraljica sta se nahajala za časa napada v palači, toda ker sta bila v zaklonišču, se jima ni nič zgodilo. Takoj potem, ko je nevarnost minila, sta se odpeljala po Londonu, da obiščeta poškodovane kraje.

Ena bomba je padla v bližini nekega hotela v središču mesta, dve bombi na železniško postajo, pet bomb v bližino protestantske katedrale sv. Pavla. Ena se je zarila v zemljo na vrtu dekana stolnega kapitlja. Ker ni eksplodirala, se boje, da je tempirana in da bo še eksplodirala. V tem primeru bi bila škoda velika. Ena bomba je padla pred neko trafiko in napravila nekaj škode. Dve bombi pa sta padli v Downing Street, kjer pa nista napravili škode.

Na več krajih so nastali požari, ki pa so bili kmalu obvladani.

Tudi iz pokrajine so prišla poročila o obsežnih bombardiranjih. Tako je ena sama težka bomba, ki je padla na delavsko četrt nekega severozahodnega mesta, podrla naenkrat 8 delavskih hišic. Drugod so bombe zadele razne naprave in povzročile škodo.

Iz južne Anglije sporočajo, da je tamkaj en sam bombnik spustil pet bomb, ki so padle na neko mesto in eksplodirale sredi ulice. Požari so izbruhnili na 12 mestih. Neki drugi bombnik je spustil na neko pristaniško mesto na južni obali vrsto 12 bomb, ki pa k sreči niso zahtevale preveč žrtve. Ena oseba je mrtva, več pa jih je ranjenih.

Žrtve v Londonu

London, 13. sept. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo in ministrstvo za javno varnost sta izdali skupno uradno poročilo s podatki o žrtvah letalskega napada na London. Po teh podatkih je snoči našlo smrt 40 ljudi, ranjenih je pa okoli 170. Pri popoldanskem napadu je našlo smrt 125 ljudi, ranjenih pa je okoli 250. Poročilo pravi dalje, da so Nemci napadli več mest v južni Angliji ter poškodovali nekaj zasebnih hiš in en hotel. Človeških žrtve je bilo le malo.

Izgube na morju

London, 13. sept. t. Reuter: Admiraliteta poroča: Rušilec »Ivanhoe« je bil potopljen od sovražnega delovanja. Mrtvi so en častnik in 31 mornarjev, 3 mornarji pa so ranjeni. Ostali so rešeni.

Maršal Brauchitsch odšel na bojišče

Berlin, 13. sept. t. »Nationalzeitung« poroča, da je vrhovni poveljnik suhozemske vojske maršal Brauchitsch z vsem svojim štabom odpotoval na bojišče »nekje na francoski obali«, kjer se nahaja že vrhovni poveljnik letalstva maršal Göring. Iz tega sklepajo, da se bodo napadi na Anglijo odsej povečali v vsakem pogledu, kajti, tako piše list, »dosedanji napadi so bili samo uvodno poglavje k veliki ofenzivi«.

Nadaljevanje na 2. strani

Zemunska vremenska napoved: Hladno vreme, pretežno jasno v seji kraljevini, le v gorskih predelih bo nekoliko več oblakov. Jutranja megla v dolinah in kotlinah.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in hladno.

(Nadaljevanje s 1. strani)

ške naprave in ladje delnice v Hamburgu, kjer se je napad začel že ob nastopu mraka. Bombe so zadele in so nastali veliki požari. Nato je druga skupina bombnikov bombardirala pristanišče v Bremenu, kjer so prav tako nastali veliki požari. Tretja skupina je metala bombe na otoke Helgoland in Borkum. Bombniki, ki so pozneje leteli nad Berlin, so na teh otokih videli požare. Bombardirano je bilo uspešno pristanišče Calais, Boulogne, Ostende, kjer sovražnik zbira prevozne ladje in velike splave. Bombe so zadele in napravile velike pustošenja. Nastali so požari. Nadaljna skupina naših bombnikov je bombardirala pristanišče v Emdenu, blagovna skladišča v Osnabrücku, Hamnu, Schwerthe, Ehrang, Bruslju in letališče na otoku Mordnerney. Vsa naša letala so se vrnila.

Zakaj Nemčija napada London

Berlin, 13. septembra. b. V zvezi z okrepljenim delovanjem nemških letalskih sil proti angleški prestolnici je nemški minister za propagando dr. Goebbels izjavil skupini častnikov, da je v interesu vseh evropskih narodov, da se čim manj vdajajo škodljivim utvarim in je najbolje, da prostovoljno sprejmejo sodelovanje z Nemčijo pri ustvarjanju novega reda v Evropi. Zaradi tega je tudi popolnoma razumljivo, da hoče Nemčija uničiti središče svojega sovražnika, ki je njegova najobutljivejša točka.

Nemški listi poudarjajo dobro razpoloženje nemškega prebivalstva. V uradnih poročilih poudarjajo razruševalni učinek nemških bomb, ki padajo na London. Dalje objavlja sliko maršala Göringa, ki osebno vodi letalske napade na Kanalu. Prav tako prinaša nemško časopisje sliko maršala Brauchitscha, ki pregleduje na francoskem ozemlju nemške čete, ki so pripravljene za zasedbo angleškega otočja.

Gospodarski krogi v Berlinu so mnenja, da je okrepitev nemških letalskih napadov na London razumljiva iz treh razlogov:

1. Anglijo je treba gospodarsko uničiti.
2. Pripravititi je treba možnost za izkrcanje.
3. Delovanje nemških letalskih sil je priprava za druge podvige.

Berlinski gospodarski krogi poudarjajo, da je učinek nemških bomb v Londonu zelo uspešen. London je veliko mesto in glavno gospodarsko središče ne le za Anglijo, temveč tudi za kolonije, obenem pa je London tudi vojno središče. London ni samo največja luka na vsem svetu, ki ima 80 km dolge keje, temveč je v Londonu središče preskrbe vsega civilnega prebivalstva in večji del vojne industrije. London je prometno in pošto križišče Velike Britanije.

Zadnja poročila govorijo, da je London zelo težko poškodovan, zato se postavlja vprašanje, če ne bodo nastali odločilni trenutki zaradi motnje v prometu v najkrajšem času. Razen omenjenih izjav gospodarskih in političnih krogov ne dajejo nobenih konkretnih podrobnosti.

Španski minister povabljen v Berlin

Madrid, 13. septembra. t. Havas. Na merodajnih mestih potrjujejo, da je bil španski notranji minister in poveljnik španske falange Servano Suñer povabljen v Berlin, da se sestane z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Razlog za povabilo ni znan.

Aretacija dveh plemičev v Rimu

Rim, 13. septembra t. MTL. Na merodajnih italijanskih mestih izjavljajo z ozirom na poročila, ki jih je raznesel angleški radio, češ, da so v Italiji številni člani plemstva aretirani zaradi protifašističnega delovanja, da to ne odgovarja resnici. Na italijanski strani poudarjajo, da je bil zaradi svojega znanega protifašističnega mišljenja in delovanja interniran samo eni knez Filipo Doria Pamphili, ker je deloval razruševalno. Tudi knez Alessandro Tolona je bil pošklican na policijo, toda je bil kmalu izpuščen, to je bil njegov položaj popolnoma objavljen. (Zena kneza Doria Pamphila je Angležinja. Prav tako je bila tudi njegova mati, hčerka knezov Newcastle, angleškega poretka. Knez Tolona pa izhaja iz stare rimske banarske rodbine, ki je dobila svoj knežji naslov v 19. stoletju.)

Italijanske vojne ladje zadržale turško trgovsko ladjo

Istanbul, 13. sept. Transcoti: Turški listi poročajo, da so italijanske vojne ladje zadržale turško prevoznico »Sakarija« (2.600 ton), ki je tovorila sol. Ladja je bila pripeljana v pristanišče na otoku Leros. Turški poslanec v Rimu je obiskal zunanjega ministra in mu sporočil željo turške vlade, da bi bila omenjena tovarna ladja kmalu spuščena na svobodo.

Novi predsednik Mehike

Mexico City, 13. sept. AA. Reuter: Volivni verifikacijski odbor mehiškega parlamenta je potrdil generala Camacho Avilo za predsednika republike. Kot je znano, je dobil Camacha ob priliki zadnjih volitev dva in pol milijona glasov, kandidat opozicije Almasan pa je dobil po uradnih rezultatih samo sto petdeset tisoč glasov. General Almasan je bil zadnja dva tedna v Združenih državah, kjer ima veliko prištev in kjer je razvil zelo živo propagando. Položaj v Mehiki se amatra za napet, toda iz uradnih in vojaških poročil se vidi, da vladata v državi red in mir.

Boji na Kitajskem

Cungking, 13. sept. b. Vojno poročilo kitajskega poveljstva govori o velikih napadih japonskega letala na Cungking. V četrtki dopoldne, ko je bilo lepo vreme, so Japonci izkoristili dan in izvršili najmočnejši letalski napad z vseh strani. Naleteli pa so na močan protiletalski ogenj, ki je prisilil japonske bombnike, da se umaknejo v veliko višino. Bombe, ki so jih vrgla japonska letala, so poškodovale več modernih zgradb kitajske vlade. Število ljudskih žrtev pa je bilo še razmeroma majhno, če se upoštevajo, da je napadalo nad 100 bombnikov. Isto poročilo trdi, da je nad 300.000 kitajskih četnikov, ki se vojskujejo izza japonske fronte v zasedenih predelih severne Kitajske, dobilo povelje, da okrepijo svoje delovanje in da pripradijo zopet intenzivno rušiti železniške proge, napadati vojne transporte in uničevati prometne zveze, municijska skladišča ter rušiti mostove. Z južne Kitajske javljajo, da so četniki že pričeli delati proti japonski vojski zlasti v jugozahodnih delih Kantona. Samo v enem spopadu med kitajskimi četniki in japonsko redno vojsko so Kitajci pobili 300 japonskih vojakov, japonska vojska pa napada južno od Tajnhua. Borbe so v teku.

Seja mariborskega mestnega sveta

Maribor, 15. septembra. Nocoj ob 6 je imel mariborski občinski svet svojo sedmo redno sejo. Uvodoma je župan na kratko informiral občinske svetnike o stanju prehrane. Mestna občina se je pogrnila za razno hrano ter je Maribor v ta namen najel 4 milijone dinarjev posojila. Ko je nastopilo nedavno pomanjkanje moke, je župan interveniral pri banki upravi, da je mesto dobilo na razpolago potrebno moko. Tudi pri PRIZAD-u je župan interveniral, dobil pa je odgovor, da bo PRIZAD odstopil pšenico samo banovini. Banovina je poslala 5 vagonov moke, mesto pa bo postopoma dobilo še 15 vagonov moke, iz mlina Franz pa 18 vagonov pšenice za potrebe Maribora in 20 vagonov pšenice za potrebe ožje okolice. Mestna občina je tudi v zvezi z Gospodarsko zvezo, ki ima pooblastilo banke uprave za nakup pšenice ter se vodijo razgovori za nakup nadaljnjih 15 vagonov pšenice za rezervo Maribora. Občina je ustanovila tudi kontrolni urad za prehrano, ki ga vodi ravnatelj mestnih podjetij Lekan. Dalje se je predlagalo, da najame mestna občina pri Mestni hranilnici kratkoročno posojilo 5 milijonov dinarjev za nakup potrebne rezervne hrane. Pogoji za posojilo so zelo ugodni.

Letos se bo uvedla še posebna zimska pomoč in bo občina apelirala na javnost, obenem pa bo pozimi odprla tudi ogrevalnico. Sledila so poročila odsekov.

Za prvi odsek je poročal dr. Müller o ugovorih proti odmeri prihrastkarine, proti predpisom vodarine in priključkom na cestni kanal. Ker velja desletna odtujilna prepoved pri prodaji mestnih parcel samo za prvega lastnika, se bo v bodoče tako postopalo, da se bo od vsakega novega lastnika parcela zahtevala vknjižba odtujilne prepovedi, da se na ta način prepreči spekulacija z občinskimi zemljiščem, ki ga občina prodaja po lastni nabavni ceni samo zato, da bi podprla gradbeno delavnost in omogočila tudi revnejšim slojem streho.

Za drugi odsek je poročal Aljančič. Najprej je govoril o počincah siromašnih občinskih otrok, ki so bile letos v obliki poskusne evakuacije. Vajeniškemu domu se odpiše zapostala najemnina v znesku 27.000 din. Proučuje se vprašanje ustanovitve posebnega dnevnega zavetišča za siromašne otroke, ki zahajajo v pomožno šolo. Takih otrok je 81 in ker je to defektna deca, je ni mogoče priključiti normalnim otrokom v drugih zavetiščih. Zaenkrat se določi za te otroke 40.000 din za prehrano, vprašanje zavetišča pa se bo pozneje razmotrivalo.

Za tretji odsek je poročal občinski svetnik

Stabej. V Nasipni ulici se je določila meja med mestno občino in občino Pobrežje. Tovarni Zlatorog sta bili odstopljeni dve parceli v Motarjevi ulici, v zamenjavo pa je tovarna odstopila dve svoji parceli, ki jih bo občina rabila pri gradnji novega mostu v Pobrežju. Uredita in kanalizirata se Rozinova ulica in Kacmajnarjeva ulica v okvirju pomožne akcije, za kar je določen znesek 264.000 dinarjev.

Sledilo je poročilo 4. odseka, za katerega je podal referat ravnatelj Hraсталj. Občina prodaja na Rosenbergovem posestvu 15 interesentom parcele po lastni nabavni ceni. Obširno poroča o regulaciji Trga svobode. Prihodnje leto na Vidov dan namerava odbor za odkritje spomenika kralju Aleksandru ta spomenik odkriti, poprje pa je treba Trg svobode urediti. Stroški so določeni na 996.000 dinarjev. Odsek predlaga, da se z ureditvijo prične prihodnjo pomlad. Kupijo se še nekatera stavbišča, ki so potrebna za novo tržnico v koroškem predmestju. Glede hiše na Vojaškem trgu, na katerem se nahaja znana gostilna, pa ni moglo priti do sporazuma, zaradi česar se uvede razlastitveno postopanje. Zanimivo sliko o občinskem gospodarstvu daje računski zaključek za leto 1938-39. Občina je imela v tem proračunskem letu 1.122.000 din več dohodkov kakor izdatkov, tako da ji ni bilo treba seči po rezervah. Aktivna so znašala 138.299.606 din, obveznosti pa 76.471.000 din. tako da je bilo čistega premoženja 61.808.000 din. Davčnih zaostankov je bilo 3.900.000 din. Dasi je občina napram davkoplačevalcem zelo obzirna, vendarle sedaj javno apelira na občane, da redneje plačujejo svoje davke. Proučuje se tudi vprašanje, da se vpelje inkaso zastarelih davkov ali pa da se uvedejo posebne položnice, kakor jih pošilja davčna uprava.

Maribor dobiva vodo z desnega brega, zaradi tega je nujno potrebno, da se na levem bregu vključi v vodovodno omrežje zasilni vodnjak. Kot rezerva bodo služili vodnjaki bivše Götzeve pivovarne. Zaenkrat se vključi samo en vodnjak in bodo stroški znašali 134.500 din.

Nato je poročal podžupan Zebot za tržni odsek o premestitvah nekaterih obratov. Prošnja Adama Čenarja za dovolilo pensiona in hiši na Kneza Kocija ulici 1 je zavržena.

Za zaključek dneve se je poročal ravnatelj Stabej za mestna podjetja. Mestna občina je nabavila dve novi šasijski za mestne avtobuse pod zelo ugodnimi pogoji. Izdelava karoserij se odda trdki Pergler. Nova vozila se bosta uporabljala na avtobusni progi Maribor—Murska Sobota, ki je zelo frekventna. S tem je bila javna seja zaključena in se je nadaljevala tajna.

Minister Milan Simonović umrl

Belgrad, 13. sept. m. Danes popoldne je v sanatoriju Vračar umrl bivši minister in predsednik skupščine g. Milan Simonović.

Pokojni Simonović je bil rojen leta 1881 v Varvarinu v temničkem okraju. Po končani srednji šoli je študiral pravo na belgrajski univerzi ter se po diplomatskem izpitu posvetil advokaturi in politiki. Za poslanca je bil izvoljen leta 1921. Kot poslanec ustavotvorne skupščine je bil tudi član ustavotvornega odbora ter poročevalec večine za načrt vidovdanske ustave. Drugič je bil izvoljen za poslanca kot nosilec liste v Kruševcu 1923. — Minister je postal v vladi Nikola Pašića 1924 ter je imel resor za agrarne reforme. V delovni Pašićevi vladi leta 1925 je znova prevzel ta resor. Ko so v Pašićevo vlado stopili tudi pristaši HSS, je bil leta 1925-26 minister. Prav tako tudi v vladi Nikole Uzunovića. Pri poslanskih volitvah 1925-27 je bil znova izvoljen za poslanca v kruševačkem okraju.

Iz banovine Hrvatske

V Zagrebu zapirajo verižnike

Zagreb, 13. septembra. b. Borba proti verižnikom se nadaljuje. Za prvimi tremi navjaleci cen so bili danes zopet poslani na prisilno bivanje drugi špekulanti, osem po številu. Med njimi je bil aretiran tudi pek Bašić, znani namestnik s kandidatske liste dr. Stojadinovića v Zagrebu. Aretirali so ga zaradi prodaje enega vagona moke št. 00 v nedovoljeni trgovini. Dalje so aretirali tudi nekega verižnika, ki je skril 12 vagonov masti in tega ni prijavil oblastem.

Zagreb, 13. septembra. b. Ob 6.25 je došel v Zagreb z brzovlakom predsednik vlade g. Cvetković, ki je nadaljeval pot v Slovenijo. Z istim vlakom se je vrnil v Zagreb dr. Vladko Maček in je odpotoval v Kupinec.

Zagreb, 13. septembra. b. Danes je prisel v Zagreb šef Centralnega presbiroja Predrag Milojević. Ob 11 ga je sprejel ban dr. Subašić ter se z njim dalje časa razgovarjal. Milojević potuje na Bled.

Zagreb, 13. septembra. b. Današnje »Narodne novine« objavljajo novo uredbo o univerzah, v kateri se naštevajo podrobnosti o ureditvi univerz. Določena je kompetenca univerzitetnih oblasti in profesorjev, dalje objavlja uredba predpise o univerzitetni knjižnici, o ljudski univerzi ter o dijakih.

Zagreb, 13. septembra. b. S sklepom banke oblasti je prepovedana nedeljska nogometna tekma med Hajdukom in Gradjanskim v Splitu zaradi napetosti med obema kluboma. Dr. Krnjević je kot predsednik Hrvatske športne sloge v posebni izjavi obžaloval, da je prišlo med obema kluboma do nezaželenega spora.

Belgrajske novice

Belgrad, 13. sept. m. S kraljevim ukazom so premeščeni: za policijskega komisarja 7. skup. pri polic. komisarijatu na Jesenicah Franc Hartman iz Ljubljane; za polic. komisarja 6. skup. pri upravi policije v Ljubljani Vlado Kante iz Jesenic; za glavnega arhivarja 7. skup. pri upravi policije v Ljubljani Lavoslav Lipuš iz Maribora; za okraj. načelnika 5. skupine v Laškem Andrej Bizjak iz Logatca; za politično-upravnega tajnika IV-I. banke uprave v Ljubljani dr. Karel Tekavčič iz Laškega; za višjega namornika polic. agentov 7. skup. pri upravi policije v Ljubljani Janko Voršič iz Maribora.

Belgrad, 13. sept. m. Po sročnih konferencah, ki so bile v predsedništvu vlade in na katerih so se pretresala razna gospodarska vprašanja, predvsem pa vprašanja prehrane ljudstva, je predsednik vlade g. Dragiša Cvetković odpotoval na Bled. Z istim vlakom je odpotoval na Bled tudi zunanjji minister dr. Cincir-Marković, v Zagreb pa podpredsednik vlade dr. Vladko Maček.

Belgrad, 13. sept. m. Sročni je bila v Belgradu seja predsedstva mestnega odbora JRZ za Belgrad in Zemun. Na seji je bil navzoč tudi župan mesta Belgrada Jevrem Tomić. Na sestanku so strankini funkcionarji razpravljali o vseh ukrepih, ki jih bo belgrajska občina izdala za prehrano meščanstva.

Z Bleda

Bled, 13. septembra.

Danes dopoldne je dopotoval na Bled ob 11 na novo imenovani francoski poslanik na našem dvoru g. Roger Mangras, v njegovem spremstvu je dopotoval tudi vojni ataše pri francoskem poslanstvu general Jean Marçon in pa svetnik francoskega poslanstva Pierre Coche. Po prihodu na Bled so se francoski diplomati naselili v hotelu Toplice. Tam jih je v imenu našega zunanjega ministrstva sprejel in pozdravil šef protokola g. Bukovac in svetnik zunanjega ministrstva g. Milenković, ki vodi na Bledu pisarno zunanjega ministrstva preko sezije. Na Bledu so pričakali in pozdravili novega francoskega ministra g. Mangrasa francoski generalni konzul iz Zagreba g. Gerret. V Ljubljani pa je novega francoskega poslanika pozdravil francoski konzul iz Ljubljani g. Remerand, ki je novega poslanika pospremil tudi do Bleda.

Danes ob 10. uri se je pripeljal iz Belgrada zunanji minister dr. Cincir-Marković s svojim šefom kabineta g. Milanom Šešerovičem in šefom protokola v zunanjem ministru g. Bukovcem. Zunanji minister dr. Cincir-Marković se je naselil v hotelu Toplice. Takoj po njegovem prihodu se je zunanji minister dr. Cincir-Marković sestel z ministrom vojske in mornarice armijskim generalom Milanom Nedičem. Popoldne pa je napravil izlet z avtomobilom s svojim spremstvom na Pokljuko, kjer je bilo v Sport hotelu na Pokljuki prirejeno kosilo. Ob 4 popoldne se je vrnil na Bled, kjer ostane še dva dni in bo prisostvoval slovesni predaji poverljivih pisem novega francoskega poslanika g. Mangrasa v avdienci pri knezu Pavlu na Brdu.

Z jutranjim brzovlakom se je pripeljal na Bled predsednik ministrskega sveta notranji minister Dragiša Cvetković. V njegovem spremstvu se nahaja šef kabineta predsedništva vlade Boško Nastasijević. Po prihodu na Bled se je predsednik vlade Dragiša Cvetković zadržal v hotelu Toplice, kjer se je pozdravil z novim francoskim poslanikom Mangrasom. Popoldne pa se je odpravil predsednik vlade v krog svojih otrok na lisičjo farmo v bližini Bleda, kjer so si ogledali srebrne in bele lisice. Predsednik vlade ostane še dva dni na Bledu.

Železniška nesreča za Stadionom

Ljubljana, 13. sept.

Nocoj ob pol sedmih se je pripetila na Vodovodni cesti huda železniška nesreča. Posestnik Franc Dovč iz Savelj št. 9, star 60 let, se je z zapravljenim vozom po Vodovodni cesti peljal proti domu. V trenutku, ko je vozil čez tračnice, je pripeljal kamnič. Stroj je zagrabil konja in ga zmečkal, voz pa je butnil v obcestni jarek. Dovč je obležal na cesti s prebito lobanjo. Poklicani reševalci so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima tudi zelo hude notranje poškodbe.

Prvi nemški izseljenci iz Bukovine prišli v Jugoslavijo

Bukarešta, 13. sept. m. V pristanišče Galac na Donavi sta že prispeli dve nemški ladji, kakor tudi več posebnih vlakov s člani SS oddelkov pod vodstvom poveljnika Maierhoferja, katerim je zapuana preselitev nemških družin iz Besarabije in Bukovine. Skupno število Nemcev, ki jih bodo selili, znaša 125.000. V Galac je prispela tudi sanitetska ladja z zdravniki in bolničarkami. Izseljenci bodo lahko s seboj odpeljali 2 konja, 2 vola, 1 kravo, 10 komadov drobne živine, kakor tudi po 2000 lejev za osebo. Vse ostalo premoženje prevzame sovjetska oblast ter ga bo plačala po vrednosti, ki jo bo določila komisija. Izseljenci bodo dobili odškodnino. Poučeni krogi zatrjujejo, da bodo vsi izseljenci dobili v Nemčiji odgovarjajoča mesta, tako kmetije zemljo, profesionisti pa odgovarjajoče poklice.

Popravljamo

V poročilo o izključitvi dr. Rade Pribičevića in tovarišev iz Samostojne demokratske stranke se je vrinila neljuba pomota, da smo zapisali, da so bili izključeni zaradi tega ker so protestirali proti temu, da bi se Jugoslavija na slonila na Sovjetsko Rusijo. Kakor smo sedaj pravilno poučeni, je resnica ta, da jih je Samostojna demokratska stranka izključila med drugim tudi iz razloga, ker so vodstvo stranke priganjali, naj se v svoji politiki osloni na Sovjetsko Rusijo, česar pa stranka ni hotela sprejeti. Samostojna demokratska stranka je s to izključitvijo torej kolikor toliko zavzela odklonilno stališče proti sovjetski propagandi v Jugoslaviji.

Brez posebnega obvestila.



Umrli nam je v 78. letu starosti naš ljubi oče, stari oče, brat in tast, gospod

Josip Berlisg

trgovec in posestnik

Na zadnji poti ga spremimo v nedeljo, 15. septembra 1940 ob pol štirih popoldne k zadnjemu počitku.

Rogatec, dne 13. septembra 1940.

Žalujoči ostali.

Ko se Evropa kolje...

Če bi ne bilo vojne, bi letos praznovali nastop dvajsetega leta, odkar deluje mednarodna katoliška organizacija univerzitetne mladine Pax Romana. Dne 21. julija 1921, torej kmalu potem, ko je začela Evropa novo politično življenje na podlagi mirovnih paktov, sklenjenih v francoski prestolnici, so se zbrali v znanem švicarskem univerzitetnem mestu Freiburgu predstavniki katoliških študentov treh držav, ki so bile med minulo svetovno vojno ostale nevtralne: Švice, Nizozemske in Španije. Posrečilo se jim je ne lahko delo, da so kmalu zbrali katoliške študente tudi tistih držav, v katerih je bila medsebojna vojna močno potlačila zavest krščanske in kulturne skupnosti. So pa bila ta prizadevanja olajšana po hrepenenju najboljšega dela evropske mladine, ki je dobro čutila nedostatkost gola političnega preobrata v svetu in je v duhu papežev prišla za delo duhovne in npr. stvarne obnove evropske družbe. Pax Romana je kmalu objela vse narode in države sveta, kjer je katoliška univerzitetna mladina organizirana in je skušala vsemu temu delu vdihniti enotne smernice. Njeni vsakoletni kongresi so postali kmalu svetovno znani in njihovo delo obsega debele zvezke. Mednarodno tajništvo Pacis Romanae zavzema med mednarodnimi katoliškimi organizacijami zelo uvaževano mesto. Tudi v Ljubljani smo imeli mednarodni kongres PR in sicer leta 1938; obravnavala so se predvsem vprašanja, ki se tičejo slovanskih katolikov pa ideje zedinjenja oziroma zblizanja zapadne in vzhodne Cerkve. Središče delovanja Pacis Romanae je danes, ko so narodi v Evropi zopet prišli za orožje, v Washingtonu. Sploh je postalo delovanje mednarodne organizacije katoliške univerzitetne mladine v zadnjih letih izredno živahno v državah Severne in Južne Amerike ter v Avstraliji. Prihodnje leto bo v Bogotā v Kolumbiji tretji kongres južno-ameriške federacije katoliških univerzitetnih študentov. Ta organizacija objema tudi katoliško univerzitetno mladino na Filipinih, dočim ima ostala Azija dve močni podružnici Pacis Romanae v Bataviji, ki je središče nizozemske Indije in v Kolombu na otoku Ceylonu za angleško južno-indijske province. Zelo močna je tudi Pax Romana v Kanadi. V Afriki sta do zdaj dva kroga te organizacije in sicer v Kairu in v Johannesburgu. Medtem ko se v Evropi koljejo, je delavnost katoliške univerzitetne mladine na drugih celinah bolj živahna, kakor je bila kdaj koli v dvajsetih letih razvoja. Častni predsednik Pacis Romanae je lozanski nadškof mgr. Besson.

Pogajanja med Turčijo in Sovjeti

Turški predsednik odpotoval na bolgarsko mejo

Zaskrbljenost zaradi Grčije in francoske Sirije

Istanbul, 13. septembra. t. Transcont. Pogajanja med Turčijo in Sovjetsko Rusijo, ki so se začela pred štirimi tedni, ko je prišel v Ankaru turški poslanik v Moskvi Aktaj ter je prinesel s seboj obsežne predloge sovjetske vlade glede popravila meje na Kavkazu, kakor tudi glede organizacije skupne obrambe dardanelskih ožin, trajajo dalje. Za poslanikom Aktajem je odpotoval v Moskvo sedaj tudi svetnik turškega poslanstva, ki nosi s seboj protipredloge Turčije. Turški predlogi se tičejo sklenitve pogodbe o sodelovanju ter vsebujejo konkretne predloge glede Bosporja in Dardanel. V turških vladnih krogih glede razvoja pogajanj niso preveliki optimisti.

Turška vlada je tudi v precejšni meri zaskrbljena zaradi dogodkov, ki se razvijajo drugod v njenem neposrednem sosedstvu. Turčija je na usodi Grčije neposredno interesirana, ker ima z njo vojaško zvezo. Vedno glasnejše zahteve Bolgarije proti Grčiji, kakor tudi oster način pisanja italijanskega tiska proti Grčiji pa daje turškim vladnim krogom povod, da so zaskrbljeni glede nadaljnjega razvoja položaja Grčije.

Tudi v francoski Siriji se položaj ne razvija ugodno. Turška vlada je zvedela, da se Italija trudi, da bi tamkaj dobila važna obrežna oporišča v svoji borbi proti Angliji. Na drugi strani pa deluje tudi angleška propaganda, ki je baže že dosegla, da se bo Sirija priključila francoskemu upornemu generalu de Gaulleu. Turčija je zaskrbljena, da ne dobi ob bok nevarno ozemlje, na katerem je tudi ona sama neposredno interesirana, ker spada Sirija v njen življenjski prostor, kakor pravijo turški listi.

Predsednik Turčije general İsmet İnönü je skozi Carigrad potoval v Tracijo, da tamkaj osebno nadzira turške čete, ki so v velikem številu zbrane na črti Catalda v zvezi z nejasnim položajem v Bolgariji.

Sovjeti in Donava

»To vprašanje se bo uredilo sporazumno med Nemčijo in Sovjeti in si drugim ni treba beliti glave zaradi tega...«

Berlin, 13. sept. b. Po zaključku donavske konference na Dunaju objavljajo nemški listi uradno poročilo, v katerem pripisujejo sklepom velik pomen. »Völkischer Beobachter« poroča, da je enkrat za vselej onemogočeno vsako nadaljnje vmešavanje tujih sil za donavska vprašanja. Razgovori na Dunaju o ureditvi prometa na Donavi so velikega pomena za razvoj položaja in ohranitev miru na Donavi. Medtem ko je prej mednarodna donavska komisija dobila posebne naloge v Versailles, je bila dejansko le orodje posameznih političnih sil v Evropi. Z najnovejšo ureditvijo tega važnega vprašanja pa je bila onemogočena vsaka zloraba položaja na Donavi.

Sovjetski protest v Romuniji

Moskva, 13. septembra. AA. Tass: Pomočnik komisarja za zunanje zadeve Dekanozov je 12. septembra sprejel romunskega poslanika Gafencu in mu izjavil:

11. septembra ob 13 se je z romunskega ozemlja začelo na lepem streljanje iz pušk in streljnic na patroljo sovjetskih granicarjev v bližini gore Baloasa, 34 km jugovzhodno od Cervincev. Druga skupina obmejne straže, ki je odšla na kraj incidenta, je bila prav tako tarča strojniškega ognja z romunskega ozemlja. Sovjetska vlada ugotavlja, da romunska vlada se zmerom ni odgovorila na sovjetsko protestno noto z dne 29. avgusta t. l. v zvezi s takšnim ravnanjem romunskih obmejnih straž in romunskih čet. Nasprotno, romunske čete so, kakor se iz gornjega vidi, 11. septembra ponovno izvršile podobne stvari, zato sovjetska vlada vnovič opozarja romunsko vlado na to.

Romunski poslanik Gafencu je izjavil, da bo 13. septembra t. l. izročil odgovor komisarju za zunanje zadeve na noto sovjetske vlade z dne 29. avgusta. Kar se tiče incidenta, ki se je pri petil 11. septembra, bo pa vlada uvedla preiskavo in krivice kaznovala.

Bukarešta, 13. septembra. AA. Stefani: List »Porunca Vremei« zahteva naj se sprejmejo proti

Pomen Dobrudže za Bolgarijo

Kateri so vzroki — se sprašuje marsikdo —, da so v Sofiji oziroma v Bolgariji sploh s tolikim navdušenjem sprejeli vest o sporazumu v Craiovi, s katerim je bila Dobrudža vrnjena Bolgariji. Saj je tako druga balkanska vojna, kakor minula svetovna vojna Bolgariji odvzela druga obsežnejša ozemlja, dočim z južno Dobrudžo Bolgarija pridobi pas ob Donavi, na katerem ne živi več kakor 282 tisoč ljudi.

Veseli je v Bolgariji je veliko in prvi vrsti zato, ker je južna Dobrudža res v veliki večini bolgarska zemlja, dočim so Romuni, čeprav so jo dosti dolgo časa vladali, dosegli le malo več kot dva odstotka prebivalstva, ki je bilo v celoti preseljeno v Dobrudžo iz Romunije. Za Bolgare pomeni vrnitev Dobrudže veliko zadoščenje tudi zaradi tega, ker so bili v drugi balkanski vojni zelo ogroženi zaradi načina, kako je takrat romunsko kraljestvo izrabilo krvavi spor, ki je nastal med Bolgari na eni in njihovimi zavezniki Srbi in Grki na drugi strani, da so mogli vtakniti v žep Dobrudžo.

In vendar je Romunija leta 1878 po rusko-turški vojni na berlinskem kongresu odklonila Dobrudžo, katero so ji ponujali, da jo odkodujejo za Besarabijo, ki so jo bile vseletile priznale Rusiji. Takrat so Romuni rekli, da nočejo ozemlja preko Donave, ki je popolnoma bolgarsko in bi pomenilo, če bi ga Romuni sprejeli, večno jabolko razdora med dobrima sosedoma. Zakaj si je potem Romunija po drugi balkanski vojni leta 1912 izprosil od Srbije in Grčije v zahvalo za njeno pomoč v vojni proti Bolgariji vprav Dobrudžo? Stvar je čisto naravna. Takrat so v Romuniji neomejeno vladali veleposelniki, kakor so bili Cantacuzenu, Filipescu, Virgil Ariu in drugi, ki so imeli na desetisoče hektarjev zemlje. Ker so pa romunski kmetje že takrat zahtevali več zemlje, da ne bi od lakote pomrli, se je takratna romunska vlada spomnila na žitno rodno Dobrudžo, kjer bi lahko naselila svojo zem-

Judom tile ukrepi: Odvzem romunskega državljanstva, zaplenba lastnine, prepoved prebivanja po vaseh in prepoved trgovine z alkoholnimi pijačami.

Incident na madžarsko-romunski meji

Budimpešta, 13. septembra. AA. MTI: Glede gotovih incidentov v Erdelju je bilo izdano tole uradno poročilo: Policija v Kološvarju (Cluj) je dobila poročila, da so ponoči neznane osebe poškodovale slike Hitlerja in Mussolinija, ki so bile razstavljene v izložbah in drugod. Po slikah so neznane osebe napisale »živel Maniu«. V Cluju so našli več takih poškodovanih slik. V četrtke jutraj je neki Maniuev prištal odal več strelcev na nekega stražnika, ki pa k sreči ni bil ranjen. Napadalec je bil aretiran. Prebivalstvo mesta Sasregen je postavilo pred prihodom madžarskih čet krasen slavalok z madžarskimi, italijanskimi in nemškimi zastavami, da bi bil tako sprejem čim slovesnejši. Na slavaloku sta bili tudi Hitlerjeva in Mussolinijeva slika. Romunske čete so pred odhodom uničile ta slavalok in zažgale madžarske zastave. Podobni incidenti so bili v Nadjajru in v nekaterih drugih mestih.

lje lačno kmetstvo siromaščino. Pretveza pa je bila, češ da rabi Romunija zaradi svoje varnosti ozemlje preko Donave, skozi katero da je treba zgraditi most, Tega mostu pa Romunija do danes ni zgradila...

S sporazumom v Craiovi je ta krivica popravljena. Dobrudža je od Boga blagoslovljena zemlja, ki bi pa mogla biti pravi raj, če bi bili romunski režimi zgradili vsaj poštene ceste in izvedli potrebne melioracije. Brez dvoma se bo sedaj Bolgarija potrudila, da dvigne to deželo na višek proizvodnje. Tudi danes, ko je Romunija hudo okrnjena, ima Dobrudža veliko večji pomen za Bolgarijo, ki za Romunijo močno zaostaja, kar se tiče površine žitrodne zemlje. Tudi ne pomeni Dobrudža za Romunijo toliko, kakor za Bolgarijo, kar se tiče izvoza. Za Bolgarijo bo namreč pomenil izvoz žita iz Dobrudže najmanj 20% vsega izvoza, dočim je za Romunijo to žito predstavljalo zelo neznaten odstotek. Izvoz žita iz Dobrudže bo tudi zelo povzdignil bolgarsko pristanišče Varno, ki je od leta 1913 dalje propadal. Bolgarija sicer nima bogve kaj razvite industrije in je pretežno agrarna dežela, toda bolgarski kmet ima veliko premalo zemlje. V Bolgariji pride povprečno na vsakega poljedelca 15 ha zemlje, dočim jih pride v Jugoslaviji povprečno 28 ha, v Romuniji 213, na Ogrskem 273 in v Italiji 258. Izgube, ki jih je utrpela Bolgarija v prvih dveh desetletjih 20. stoletja, se poznajo celo na nazadovanje rojstev, zakaj v Bolgariji, ki je bila svojčas znana po tem, da je njeno prebivalstvo v Evropi najbolj plodovito za ruskim, je nazadovanje promile (od tisoč) rojstev od 42,3 v letu 1920 na 22,6 v letu 1939!

Sedaj lahko popolnoma razumemo, zakaj so se Bolgari tako radovali, da se jim je vrnilo ozemlje južne Dobrudže. Še čez 10 let bo izpremenjen kraj v pravi raj — seveda ako bo usoda Bolgariji prizanesla z vojno, kakor ji je do danes.

Na vprašanje časnika, kaj pravijo berlinski krogi zaradi večerajšnjega komentarja sovjetske radijske postaje o sovjetskih interesih na Donavi (sovjetska agencija Tass je objavila, da je namestnik Molotova pozval k sebi nemškega poslanika v Moskvi in mu izjavil, da je Sovjetska Rusija zelo zainteresirana v donavskih vprašanjih), je bilo izjavljeno, da je povsem dosledno, da ima Rusija velik interes na Donavi, zlasti sedaj, ko se je zasedla na njenem izlivu. Vprašanja, ki bi jih bilo treba v tem oziru rešiti, se bodo sporazumno uredila med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo in ni potrebno, da si s temi vprašanji drugi belijo glave.

Pomen vladnih sprememb v Moskvi

Moskva, 13. septembra. Listi so že poročali, da je Stalin imenoval državnega tožilca Višinskega za namestnika zunanjega komisarja. Višinski, ki je bil pred enim letom imenovan za namestnika predsednika sovjetske vlade, bo to mesto še dalje obdržal. Višinski se je na svoj način proslavil v znanih procesih proti trockistom, o katerih je svojčas pisalo vse svetovno časopise.

Istočasno je bila izvedena še druga važna sprememba. Ždanov, vodja propagandnega odseka pri osrednjem odboru komunistične stranke, kakor njegov namestnik Pospelov sta bila odstavljena s svojega mesta. Ždanov je dobil mesto strankinega tajnika v Leningradu in bo verjetno postal član

Največja tovarna dinamita v Ameriki - zletela v zrak

50 oseb ubitih, 200 ranjenih — Nove eksplozije

New York, 13. sept. AA. Stefani: V največji ameriški tovarni smodnika in dinamita v Kenville (Zvezna država New York) so se dogodile štiri velike eksplozije. Tovarna je uničena. Ubitih je bilo okoli 50 oseb. Okoli 200 oseb pa je težko ranjenih. Tovarna je imela od ameriške vlade naročil za 545.000 dolarjev. Policija misli, da je eksplozija posledica sabotaže. V tovarni je delalo 1.200 delavcev.

Seja Zveze industrijcev

Dne 13. t. m. popoldne je bila plenarna seja uprave Zveze industrijcev za dravsko banovino. Seji je predsedoval predsednik Zveze industrijcev g. Avgust Praprotnik, ki se je v svojih uvodnih besedah dotaknil glavnih problemov, ki zadevajo našo industrijo v današnjih tasih. Nadalje je omenil predsedstveno poročilo tudi socialne reforme, s katerimi naj se doseže zboljšanje gnotnega položaja delavstva. Industrija našega področja je vedno kazala široko razumevanje za upravičene težnje delavstva ter je po veliki večini brez posredovalne oblasti prilagodila delavske zaslužke novim razmeram. Na drugi strani pa se ne sme prezreti, da stalno povišanje delavskih mezd povzroča naraščanje cen industrijskih izdelkov. Z dovoljve ureditve meznega vprašanja se je težko zamisliti brez temeljite ureditve cen najvažnejših življenjskih potrebščin. Zato je zadnji čas, da se preneha z izdajanjem polovičarskih odredb ki več škodujejo nego koristijo, ter da se vsa taka vprašanja rešujejo strokovno in razumno, zlasti pa, da se izdajajo novi zakoni in uredbi le v toliko, v kolikor jih naš administrativni aparat zmaga, da v najkritičnejših časih ne odpove.

Sedilo je obirno poslovno poročilo, katero je podal glavni tajnik dr. Adolf Golia. Poslovno poročilo se obirno bavi z vprašanjem industrijskih surovin ter omenja zlasti razmeroma ugodno zaključeno pogajanja z organizacijo italijanske tekstilne industrije v Benetkah zaradi izvršitve starih zaključkov za dobavo bombažne preje iz Italije kakor tudi za nove zaključke. Ako se bo izvršila dobava surovega bombaža in preje po zamišljenem načrtu, bo preskrba naše tekstilne industrije s surovinami vsaj za nekaj časa prilično zasigurana, razen v prehodni dobi, dokler se ne izvrše že zaključene dobave surovin. Nadalje se je poslovno poročilo bavilo z vprašanjem pomanjkanja surovin tudi v drugih strokah, zlasti v kemični, usnjarski industriji, industriji gumijastih izdelkov in mlinski industriji.

V zvezi s tem se predpisuje precejšnja važnost zasedanju nemško-jugoslovanskega gospodarskega odbora, ki se prične te dni v Dubrovniku. Važen predmet razprave na tem zasedanju bo verjetno tvorilo tudi vprašanje nove določitve tečaja klirinške marke. Zveza industrijcev je sporočila na pristojna mesta svoje poveljske proti morebitnemu znatnemu povišanju tečaja, ki ni niti v interesu naših izvoznikov, še manj pa v interesu uvoznikov. V leani etrci je v zadnjem času nastopila precejšnja etagacija. Italijanski trg v zadnjem času ni kazal večjega interesa za naš les. Medtem se je v Italiji ustanovila družba »Snik«, ki naj bo v bodoče izključno upravičena uvažati naš les. Temu dejstvu se bo treba prilagoditi, ter bomo morali v okrilju stalne delegacije lesnega gospodarstva razmišljati o potrebnih protiučrepih. Nadalje omenja poslovno poročilo Uredbo o kontroli cen ter Uredbo o kontroli zalog blaga ter pripominja, da bi bila kontrola cen učinkovita le tedaj, ako bi obsegala vse življenjske potrebščine, brez ozira na to, kdo in kje jih stavlja v promet. Zveza industrijcev je opozorila pristojna mesta na vse nejasnosti in pomanjkljivosti, ki so se pojavile v praksi pri izvajanju omenjenih uredb. Poročevalec obravnava nato davčno vprašanja ter omeni zlasti Uredbo o načinu odmerne pridobnine in drubnega davka zavezanecem, ki poslujejo v območju banovine Hrvatske in v ostalem območju države, katere se je na osnovi tozadevne akcije gospodarskih korporacij končno vendarle sprejemale kolikor toliko zadovoljivo. Kar se tiče nove tarife akupnega davka na poslovni promet, poročevalec zlasti omenja neopravičeno razlikovanje med industrijskim in rokodelskim načinom proizvodnje. To razlikovanje pride do izraza v tem smislu, da se je v mnogih primerih določila za industrijske izdelke višja postavka, nego za istovrstne rokodelske izdelke. Ako se tako razlikovanje davčne obremenitve ne odpravi, se utegne pripetiti, da se bodo prizadeta industrijska podjetja skušala prenosovati v obrtna pod-

političnega odbora komunistične stranke. Ta sprememba v vodstvu politične sovjetske propagande je vzbudila veliko pozornost in sami Moskvi. Ždanov je bil znan kot zaupnik Stalina in se je stekel največjih zaslug s tem, da je bistveno vplival na zblizanje Sovjetije z Nemčijo. Ždanov je znan germanofil in je v juliju 1939 v sovjetskem časopisu dal objaviti celo vrsto člankov, v katerih je močno napadel Anglijo in se zavzemal za narodno socialistično Nemčijo. Uspeh te propagande je bila prijateljska pogodba med Hitlerjem in Stalinom. Za naslednika Ždanova je bil imenovan Aleksandrov, ki je bil do sedaj član političnega odbora. Prvi namestnik Ždanova, Pospelov, pa je postal glavni urednik »Pravde«. Tudi to imenovanje je silno zanimivo, kajti »Pravda«, kakor tudi vsi drugi sovjetski listi do sedaj sploh niso imeli glavnih urednikov, ampak vsak urednik je osebno odgovarjal stranki oziroma propagandnemu oddelku vlade za objavljene stvari. Sedaj pa se je zgodilo prvič v komunistični Rusiji, da je vodilni list stranke dobil glavnega urednika, kateremu je podrejeno ostalo uredniško osebje.

DOPIŠNA TRGOVSKA SOLA

V LJUBLJANI, Kongresni trg 16/II.

vpisuje

v svojo Dvoletno trgovsko žolo in ostale tečaje ter poedine predmete, kakor knjigovodstvo, stenografijo, pravo itd. ter tuje jezike, kakor nemščino, italijanščino, francoščino i. dr.

Vpiše se lahko vsakdo. Pouk se vrši z dopisovanjem, je osebni in zato uspešen. — Vsa pojasnila pri vodstvu zavoda brezplačno.

New York, 13. septembra. AA. DNB. O veliki eksploziji v municijski in dinamitni tovarni v Kenville so prišle na dan tele podrobnosti: Izpod ruševin so doslej potegnili 29 trupel, mislijo pa, da je pod razvalinami pokopanih še najmanj 20 ljudi. Reševanje in izkopavanje izpod ruševin je zelo težavno, ker se nabeha med razvalinami tudi velika količina nitroglicerina in se je bati novih eksplozij.

jetja, kar ni v interesu niti narodnega gospodarstva, niti v interesu državne fiskalne politike, — kar je Zveza industrijcev opozorila ministertvo financ.

Važna pridobitev v pogledu obremenitve industrije s samoupravnimi davščinami je določba Uredbe o proračunskih dvanajstlinah z dne 1. avgusta t. l. po kateri se na predmete, ki spadajo pod Uredbo o pobiranju draginje, ne smejo nalogati nobene nove samoupravne davščine. Sprito znatnega obsega predmetov, ki spadajo pod predpis o pobiranju draginje, bo udarjanje samoupravnih davščin v bodoče v znatni meri omejeno. — Slednjič omenja poslovno poročilo pri obravnavanju davčnih vprašanj tudi potrebo o davčni odbitnosti izdatkov za kulturne in socialne svrhe. V tem pogledu se je Zveza industrijcev obrnila na pristojna mesta, da se izda uredba z zakonsko močjo, s katero bi se priznala davčna prostost gradbenim in vzdrževalnim stroškom za vse zgradbe in naprave, ki so namenjene v omenjene svrhe. Saj bi se — takimi napravami mnogo pripomoglo k vzgoji delavstva v konstruktivnem, nacionalnem in državotvornem duhu. Na polju gospodarske zakonodaje se je poročilo dotaknilo Zakona o elektrotehničnem gospodarstvu, ki je še vedno predmet proučevanja ter izraža nado, da bodo v končnem besedilu načrta črtane zlasti tiste določbe, ki poslagajo v pridobljene pravice. Nadalje omenja poročevalec nedavne spremembe Uredbe o minimalnih mezdah. Dasi delavstvo v naših industrijskih podjetjih na splošno nima nižjih mezd nego so določene v novi uredbi, vendar utegnejo nastopiti izvestne težave glede mezd začetnikov, starih nad 18 let. Bati se je, da bodo pri previsoki minimalni mezdah takaj začetniki težko prišli do zaposlitve, zato tudi iz socialnega vidika ne bi bilo koristno, ako bi ban določil minimalno meздо preko višine nove osnovne meзде. Predvsem pa je važno, da se novi predpisi o minimalnih mezdah v vsej državi enotno izvajajo.

Po odobritvi poslovnega poročila je sledila obširna debata ter je uprava sprejela še nekatere prav koristne predloge.

Sprememba zakona o Narodni banki

Belgrad, 13. sept. m. Po informacijah dobro poučenih krogov je podpisana uredba o spremembi zakona o Narodni banki Kraljevine Jugoslavije. S to spremembo je povečan vpliv finančnega ministra na poslovanje Narodne banke. Sprememba dosedanjega zakona o Narodni banki zasleduje tri cilje, da se zagotovi enak delež gospodarskim krogom pri podeljevanju kreditov. S to uredbo so urejena tudi nekatere vprašanja, ki so v zvezi s prehrano pasivnih krajev.

Nemško-jugoslovanska železniška pogajanja

Split, 13. sept. b. Davi se je v prostorih trgovske industrijske zbornice v Splitu pričela konferenca med nemško in jugoslovansko železniško delegacijo, ki bo izdelala novo tarifo za prevoz našega blaga v Nemčijo in obratno. Vodja nemške delegacije je Franc Rappenschlager, vodja jugoslovanske delegacije pa Vladimir Lukež, kontrolor ravnateljstva državnih železnic. Nova tarifa med drugim določa direktno odpremo blaga v Nemčijo in obratno, določa pa tudi cene prevoza. Nova tarifa bo dobrodošla trgovcem, ker bodo lahko svoje blago odpremili neposredno na naslovljenca. Delo komisije bo trajalo do 26. t. m. Poleg naših in nemških železniških strokovnjakov prisostvujejo konferenci tudi delegati Slovaške, Madžarske in češkoslovaškega protektorata. Njih prisotnost je potrebna, ker se izdeluje direktna tarifa ter bodo pošilke brez vsakih težav preko različne področja omenjenih treh držav.

Gospodarstvo

Najvišje cene moke v naši banovini

Cena bele moke je določena na 9 din — krušne na 5 din

Ban naše banovine, g. dr. Marko Natlačen, je na podlagi čl. 5., odstavka 3., ter člena 6. uredb o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom in v soglasju z navodili Urada za nadzorstvo cen izdal naslednjo odločbo:

1. Mlini, ki meljejo na merico (ujem), smejo mleti le: a) po tipih, predpisanih v čl. 5., odstavek 1., uredb o preskrbi prebivalstva s kruhom; b) 80% enotno, nepresejano moko.

2. Mlini, ki meljejo za račun proizvajalca na merico (ujem), morajo vračati proizvajalcu za 100 kg pšenice: a) pri mletju, navedenem pod 1. a); 10 kg bele moke, 60 kg krušne moke in 17 kg otrobov; b) pri mletju, navedenem pod 1. b): 72 kg enotne moke in 17 kg otrobov.

Ostanek moke in otrobov smejo obdržati mlini zase kot odškodnino za mletev (merico).

3. Mlini, ki meljejo pšenico za račun proizvajalca in ne jemljejo merice, smejo računati za mletev 100 kg pšenice 30 din.

4. V zvezi s cenami pšenice in mlevskih izdelkov v donavski banovini, prevoznimi stroški in normalnimi zaslužki in trgovini na veliko in malo sme stati kilogram: a) franko mlin brez vreč in prometnega davka, a z všteto davščino pod 5. bele moke 7,65 din, krušne moke ali enotne, nepresejane moke 4 din, otrobov 2 din; b) franko železniška postaja veletrgovca v dravski banovini z všteto izposojnino za vreče in všteti prometnim davkom, bele moke 8,40 (8,35) din, krušne moke ali enotne, nepresejane moke 4,55 (4,50) din, otrobov 2,25 din; c) v prodaji na drobno bele moke 9 din, krušne moke ali enotne, nepresejane moke 5 din, otrobov 2,50 din.

Cene, ki so navedene pod 4. b) v oklepaju, so cene za mline, ki dostavljajo moko neposredno odjemalcem na drobno ali pekam.

5. Mlini v dravski banovini so dolžni prispevati, dokler bodo v veljavi te cene, od kilograma prodane moke po 10 par v banovinski sklad za aprovizacijo, ki se ustanovi pri kr. banki upravi dravske banovine v svrhu podpiranja družin in oseb, katerih prehrana bi bila ogrožena.

Ta prispevek je všteti v prodajni ceni za mline, navedeni pod 4. a) in b) in se ne sme odjemalcem posebej zaračunavati.

Podrobnosti glede uprave in razpolaganja s tem skladom se bodo uredile s posebnim pravilnikom.

6. Skupen davek plačajo mlini, a ga zaračunajo odjemalcem na posebnem računu kot pribitek k ceni pod 4. a). Isto tako zaračunavajo mlini odjemalcem posebej vse elektivne stroške v zvezi s

prodajo in prevozom moke do skladišča odjemalca, ki so jih dejansko plačali, kakor tudi izposojnino za posojene vreče.

Vendar vsi ti stroški ne smejo povečati cene moke na postaji odjemalca, trgovca na malo ali peka nad 8,35 din za belo in 4,50 din za krušno moko (to so cene pod 4. b) — v oklepaju).

7. Prekrški čl. 4. ter čl. 2. in 3. te uredbe se kaznujejo po čl. 8. uredb o kontroli cen.

8. Prekrški čl. 1. te uredbe se kaznujejo po čl. 11., odstavku 1., uredb o preskrbi prebivalstva in vojske z moko.

9. Z dnem objave te naredbe izgube veljavo vse splošne in posebne odobritve cen mlevskim izdelkom.

Naša banovina doslej še ni določila cen nove bele in krušne moke ter otrobov. Sedaj pa je objavljena odločba bana naše banovine, s katero se določajo najvišje cene moke v naši banovini in je najvišja cena bele moke določena za vse mline enotno na 9 din, cena krušne moke pa na 5 din, kakor smo že poročali v nedeljski številki. Obenem je naša banovina določila tudi, koliko sme znašati merica (ujem) pri mletju na merico. Prinaša pa obenem odločba našega bana tudi novost, ki je v naslednjem: Ker bi z dovolitvijo sedanje cene nastal za mline, ki meljejo uvoženo pšenico, dobiček zaradi nižjih prevoznih stroškov za pšenico kot za moko, je sedaj banovina odredila, da ta dobiček ne ostane mlinarjem, temveč morajo mlinarji oddati ta dobiček v poseben sklad, ki se bo osnoval pri kr. banki upravi. S tem bo sklad za zimsko pomoč v prehrani dobil znatna sredstva, ki bodo znesla nekaj milijonov dinarjev in ki bodo prišla prav za prehrano najbolj potrebnih v naši banovini. Tako ureditev je bila potrebna, ker drugače bi mogoče kontrolirati cen mlinov in je morala biti določena enotna cena z ozirom na prevozne stroške do Slovenije.

Cene moki v Zagrebu. Oblastno nadzorništvo cen je odredilo za Zagreb naslednje cene moke: za trgovce na debelo za belo moko in zdrob 835 din za 100 kg, za krušno moko na 440 din in za otrobo na 230 din; za trgovce na malo: bela moka 875 din, krušna moka 475 din in otrobi 250 din za 100 kg. V tako določene cene je vračunan skupni davek brez cene vreč. Za porabo vreč se mora zaračunati največ 5 din za vrečo. V kolikor se izroči moka z vrečami, se mora vreča posebej zaračunati. Cene veljajo za novo moko, ne nanašajo pa se na zaloge stare moke.

Pridelajmo sami več semen

Pridelovanje semen za polje in vrt ima zelo veliko vlogo za vse naše narodno gospodarstvo. Seme ni važno samo zaradi tega, ker ga potrebujemo v velikih količinah, ampak tudi zaradi ogromnih vsot, ki jih vsako leto pošiljamo v inozemstvo za uvoženo seme. Iz teh velikih izdatkov pa se tudi vidi slaba urejenost našega gospodarstva in nizka stopnja našega semenogojstva. Poleg tega mnoga uvožena vrsta semen niso najboljša za kultiviranje pri nas, ker so druge klimatske in talne razmere. Seme od doma pridelanih sadik in smotno odbranih, je prav tako dobro ali pa še boljše.

Do sedaj smo največ semen uvažali iz zapadne Evrope, ki je danes v vojni. Zato je veliko vprašanje, če bomo lahko uvažali vse vrste semen. Skoraj sigurno pa je, da tudi uvoženo seme ne bo najboljša kvalitete, ker bodo dobro blago obdržali doma.

Vprašajmo se, če je res potrebno, da gre vsako leto toliko milijonov narodnega premoženja čez mejo in če res ne moremo vsaj nekatera teh semen pridelati tudi doma. Nekatera semena smo že do sedaj pridelovali v velikih količinah in dobre kakovosti in jih celo izvažali, kot na primer črna detelja, lucerna, fižol itd. Napredovalo je tudi pridelovanje semen motovilca, kumar, strnišne repe, korenja in navadne poljske solate. Prav tako pa bi lahko pridelali še marsikatero druge vrste. Nikakor ne moremo postavititi trditve, da bi lahko vsa semena doma pridelali. Nekatero rastline pri nas sploh ne dozorijo ali pa zelo neenakomerno in bi bilo pridelovanje teh semen pri nas zelo težavno in nerentabilno. Take rastline pridejo predvsem v vrtnarstvu, zlasti semena evellie in nekatera zelenjad. Imamo pa še celo vrsto zelenjadi in poljskih rastlin, ki bi tudi pri nas dale izvrstno seme, ne samo za lastno porabo, temveč tudi za izvoz.

O pridelovanju domačega semena se je že večkrat pisalo, toda na žalost samo pisalo in nič naredilo ali vsaj premalo. Vse je bil le klic na posameznike, brez vsakega načrta in sistema. Brez tega pa ni mogoče upati na uspeh. Ni zadosti, da rečemo: pridelovali bomo seme doma. Na naših njivah in vrtovih pridelujemo veliko število rastlin raznih plemen in sort. Vsak ne more gojiti vseh plemen in sort. Vsakega plemena in sorte zopet ne moremo pustiti za seme v vsakem kraju, ker ima vsaka rastlina svoje posebne zahteve in pogoje za razvoj in dozorevanje. Vsak pa tudi ni sposoben za pridelovanje semen vsake vrste. Zato je treba temeljite organizacije, da bi bili vsi ti pogoji upoštevani. Na vsakega pridelovalca mora priti manj plemen in sort in to samo take, ki v kraju pridelovalca najbolj uspevajo, in prvenstveno onim, ki so tako seme že pridelovali in imajo že skušnje z njim. Vsak mora gojiti čim manj plemen in sort že zaradi tega, ker se mnogo rastlin istega plemena in sort med seboj križajo in pri nepaznji in nevednosti ne bi dobili uporabnega semena. Zato bi se moralo dati ljudem potrebna navodila in tudi nadzorstvo, če so res izpolnjeni vsi pogoji pravilnega pridelovanja in če seme res odgovarja sorti, katero naj bi gojili.

Iz tega je tudi razvidno, da pridelovanje ni tako enostavno, da bi se lahko pustila iniciativa posameznikom. Najbolj je kompetenten kmetijski oddelek banke uprave, da v zvezi z raznimi gospodarskimi ustanovami (Sadlarsko in vrtnarsko društvo, Kmetijska zbornica itd.) to akcijo jakoj začne, da ne bomo pozneje, ko bo že prepozno, vzdihovali, da nimamo semen in nimamo kaj sejati. Že letos lahko odberemo nekaj dveletnih rastlin, da bodo prihodnje leto za seme. Ne za-

našajmo se na uvoz! K tej akciji pa se mora prirediti tudi semenska trgovina, ker pozna trg in količino ter vrste semen, ki so nam potrebne. Treba je le malo več truda in temu primerne delo in dosegli bomo, da ne bodo imeli naši pridelki samo ceno navadnega pridelka, temveč da se bodo, kar tudi zaslužijo, prodajali kot semensko blago. Kmetovalca in vrtnarja moramo dovesti do tega, da ne bo samo izkoriščal pridelka, temveč da se bo tudi bolj ko do sedaj zanimal za pridelovanje semen. Gojilec pa moramo poleg nauka o načinu pridelovanja pomagati, da spravi seme pod najboljšimi pogoji v denar in da bo prodaja zagotovljena. Inž. Bajec.

Posojila za aprovizacijo. Iz Belgrada poročajo, da se sedaj pri merodajnih faktorjih proučuje predlog, da morajo biti mestne občine glavni regulator prehrane prebivalstva v mestih in da morajo izvesti aprovizacijo v predmetih za prehrano. Zato bodo dobile mestne občine po posebnih pogojih posojila za izvedbo aprovizacije, in sicer v prvi vrsti iz posojil, ki so bila odobrena ravnatelstvu za proučevanje prehrane, pa do sedaj ta posojila niso bila izkoriščena.

Obisk Gostilničarske pivovarne v Laškem. Včeraj smo poročali o letnem obnem zboru Zveze združenj gostilniških obiri v Laškem, ki je bil dne 12. septembra. Po uspešnem obnem zboru so se delegati v večjih in manjših skupinah podali v Gostilničarsko pivovarno v Laškem ter si jo natančno ogledali pod strokovnim vodstvom. Pivovarna ima sedaj že znatno proizvodnjo. Zadnji računski zaključek za 30. september 1939 izkazuje že 22.850 din čistega dobička.

Čudni pojavi. V Jugoslovanskem Lloydur od četrtka čitamo, da je bila v sredo v Zagrebu seja posvetovalnega odbora za usnje pri banki oblasti banovine Hrvatske. Na tej seji so ugotovili, da v bodoče ne bo mogoče razpolagati s surovimi kožami brez posebnega dovoljenja urada za nadzorstvo cen. S tem bo nadzorstvo nad prometom s kožami znatno poostreno. Po novih odredbah bodo tvornice dobivale dovoljenja, s katerimi bodo lahko kupovale surove kože v določenih količinah in po določenih cenah. Ravno tako bodo tudi trgovci s kožami dobili posebna navodila in dovoljenja za prodajo vseh količin kož, katere bodo nabavljali od producentov. Dokler ne bodo določene maksimalne cene za kože, je prepovedano iz Zagreba in ostalih krajev eksportirati kože. Nadalje bo osnovana Centrala za kože in usnje za banovino Hrvatsko s sedežem v Zagrebu. — V zvezi s tem je tudi zanimiva vest, da so hrvatske oblasti zaplenile nekaj vagonov žita, ki je šlo iz Vojvodine za Slovenijo, ter jih poslale v Zagreb.

Švicarska zunanja trgovina izkazuje v avgustu 80,4 (julija 79,2) milij. frankov uvoza in 113,1 (81,2) milij. frankov izvoza. V prvih 8 mesecih letos je znašal uvoz 1.353,3 (+ 185,5), izvoz pa 831,1 (— 77,6) milij. frankov.

Borze

Dne 13. septembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 7.006.639 din. na belgrajski 2.105.000 din. V efek-tih je bilo prometa na belgrajski borzi 268.000 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 178.15—181.85
Newyork 100 dolarjev 4425.00—448.00
Zeneva 100 frankov 1009.84—1019.84

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 220.32—223.52
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1247.90—1257.90

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 49.65 denar

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 48.65—49.35

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.875, London 17.15, Newyork 439, Milan 22.15, Madrid 40, Berlin 175.35, Stockholm 104.70, Sofija 5.35, Budimpešta 85.50, Atene 2.80, Bukarešta 2.25, Helsingfors 8.87, Buenos-Aires 102.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovce« gnenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 445—450

v Zagrebu 442—444

v Belgradu 439—441

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96—98, agrarji 53—54, vojna škoda pr. 445—450, begluške obveznice 77—78, dalm. agrarji 70—71, 8% Blerovo posojilo 99—101, 7% Blerovo posojilo 94.50—95.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 101—102, 7% stab. posojilo 93 denar. — Delnice: Narodna banka 7700—7800, Trboveljska 280—290, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 96 denar, agrarji 50 denar, vojna škoda promptna 442—444, begluške obveznice 78 blago, dalm. agr. 70.50 blago, 6% žumake obveznice 70.50 blago, 4% severni agrarji 51.50 denar, 8% Blerovo pos. 98.50 denar, 7% Blerovo posojilo 94 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. pos. 94 denar. — Delnice: Narodna banka 7800 blago, Priv. agrarna banka 190 denar, Trboveljska 285—290 (290), Gutmann 45—55, Isis 50 blago, Oceania 550 denar, Jad. plovba 400 denar.

Naša trgovina s protektoratom

Za otvoritev praškega jesenskega velesejuna je izdal praški »Der neue Tage« posebno številko, v kateri je napisal članek tudi naš trgovinski minister g. dr. Ivan Andrej. Iz članka posnemamo, da se naši trgovinski stiki s protektoratom živo razvijajo. Leta 1939 je znašal naš izvoz v protektorat 769 milij. din. Še enkrat več kot je znašal normalni naš izvoz v nekdanjo Češkoslovaško. V prvi polovici letos se je pokazala ista tendenca. Uvoz iz protektorata pa se je zmanjšal na 308 milij. din. Naši trgovinski odnosi se stalno izpreminjajo, kakor se tudi obe gospodarstvi stalno izpreminjata. Da pa dosežanje izpremembe niso škodovala našim trgovinskim odnosom s protektoratom, je pripisovati v veliki meri dobri volji nemških, pa tudi češko-moravskih in jugoslovanskih merodajnih oblastev. Toda za bodočnost to ne zadostuje, treba je, da se stiki povečajo in v ta namen služijo i naši i praški velesejmi. Na izpolnitvi te naloge naj delajo merodajni krogi v Jugoslaviji in v protektoratu, s tem bodo zaavarovali srečno bodočnost medsebojnih trgovinskih odnosov z vso gotovostjo.

Uredba o zunanji trgovini

Pred nedavnim smo poročali, da bo v kratkem objavljena še sestavljena nova uredba o zunanji trgovini. O njej so objavljene naslednje podrobnosti:

Nova uredba bo osredotočila vso našo zunanjo trgovinsko politiko v eni roki, dočim je bila do sedaj razdeljena na več uradov, sedaj pa bo to vse v rokah trgovinskega ministrstva, odn. ravnateljstva za zunanjo trgovino in njegovih pooblaščenih organov, kar bo na Hrvatskem najbrž posebna družba. Nadzorstvo nad uvozom in izvozom bo imelo ravnateljstvo, ki bo izdajalo uvozna in izvozna dovoljenja, brez katerih bo trgovina nemogoča. O tem, za katere predmete bo vpeljana kontrola, odloča trgovinsko ministrstvo na predlog sveta za zunanjo trgovino. Zunanja trgovina bo šla po načrtu ravnateljstva v mejah razpoložljivih sredstev, kar se bo ugotovilo v sporazumu z Narodno banko.

Najvažnejša odredba se nanaša, kot smo že poročali, na ustanavljanje prodajnih in nakupnih poslovnih zajednic. Če bodo posebne teritorialne zajednice osnovane za več ozemelj, bodo povezane v vsedržavno centralno organizacijo. Naloga teh zajednic pri ravnateljstvu je predstavljati svoje člane, zastopati njih interese, predlagati razdelitev kontingentov in po potrebi osnovati poslovne centralne sindikalnega značaja za skupno nabavo, ozir. prodajo dotičnega blaga. Podrobnosti bo predpisal trgovinski minister v sporazumu s hrvatskim banom. Nadalje bo dana ravnateljstvu pravica, da po zaključku sveta za zunanjo trgovino more izdati izvozne dovoljenja. Izvoznega dovoljenja vezati pri uvozniku, odn. izvozniku na to, da bo nabavljal ozir. prodajal blago določene kakovosti po določenih cenah, ali pri izvozu preskrbeti državne ali banovinske ustanove. Ravnateljstvo bo osnovalo tudi svojo statistično in gospodarsko službo, ki bo dala ravnateljstvu pravico zahtevati pod pretno sankcijo (izdajanje dovoljenj za uvoz odn. izvoz) od uvoznika in izvoznika podatke o zalogah dotičnega blaga, o cenah, po katerih je bilo blago kupljeno odn. prodano. Nadalje bo ravnateljstvo pooblašeno izločiti nekatere trdke od uvoza odn. izvoza, toda podrobnosti o tem še niso znane. Vsekakor je pričakovati, da bodo najprej osnovane poslovne zajednice za one predmete, ki so najvažnejši.

Trgovanje z grškimi boni

Devizno ravnateljstvo Narodne banke je izdalo okrožnico, v kateri pravi: V zadnjem času se je opazilo, da posamezni izvozniki ne prodajajo svojih bonov na dražnje takoj po prejemu, temveč bone zadržujejo pri sebi, kar nasprotuje obstoječim deviznim predpisom. Vnesene devize za blago, izvoženo v inozemstvo, se morajo v smislu čl. 7. deviz-

nega pravilnika takoj po prejemu brez kakršnega koli zadrževanja realizirati, in sicer brez odzira na to, v katero državo je šel izvoz. Eventualne izjeme so možne samo v primerih, ki so s posebnimi predpisi posebej regulirani, kar pa ne velja za plačilo izvoza v Grčijo. Da bi se v bodoče preprečilo vsako zadrževanje prodaje bonov na dražnje, se mora z boni postopati takole:

1. Izjemno od splošnih deviznih predpisov se morajo vsi boni na dražnje, katere prejmejo izvoz-

Robert Taylor
idol ženskega sveta in
Hedy Lamarr
»lepotica štev. 1«

Najlepši ljubavni par Hollywooda v prekrasni romanci

Kraljica tropskih noči

Film o prelepi Manon, otroku mističnega Orijenta! — Film, ki bo s svojo sugestivno silo, božansko muziko, lepo igro in dobrimi igralci očaral vsakega gledalca

M. G. M.
film

Danes premiera! Ob 16, 19, in 21.
Predprodaja vstopnic od 11. ure naprej.

KINO MATICA
Telefon 22-41

niki za izvoženo blago v Grčijo, počenši z dnem izdaje te okrožnice prodajati na domačih borzah s posredovanjem pooblaščenih zavodov najkasneje v roku 10 dni računajoč od dne izdaje bonov. — 2. Deli fakturirnih zneskov (sedaj 35%), ki se izplačujejo po Narodni banki, bodo izplačani izvoznikom šele po prejemu pisemnih potrdil pooblaščenih zavodov, da so boni na dražnje, ki se nanašajo na isti znesek, realizirani na domačih borzah. — 3. Pooblaščen zavodi bodo ob priliki izdajanja potrdil za izvoz zahtevali od izvoznikov, da jim bone na dražnje izroče takoj po prejemu, najdalje pa v že navedenem roku, in sicer neposredno. Kupoprodajo dražem na domačih borzah bodo vršili samo pooblaščen denarni zavodi za račun svojih komitentov, izključujoč vse posrednike, katerih imena morajo zavodi, čim zvedo zanje, takoj dostaviti deviznemu ravnateljstvu zaradi nadaljnega postopanja. — 4. Za vsako nasprotno dejanje bodo odgovorni tako izvozniki kakor tudi sami pooblaščen zavodi.

Evropska letina pšenice 1940

Iz najnovejših cenitev mednarodnega kmetijskega zavoda v Rimu o evropski letini pšenice posnemamo:

Letošnja evropska letina pšenice je za 64 milij. met. stotov, odnosno za 14% manjša kot leta 1939 in za 34 milij. met. stotov, odnosno za 8% manjša kot v povprečju zadnjih 5 let. Skupno ceni letino na 400 milij. met. stotov. Amerikanci pa jo cenijo na 370 milij. stotov. Najslabši pridelok pšenice v Evropi je bil leta 1931 s 390 milij. stotov, nato leta 1936 s 393 in leta 1932 s 405 milij. stotov. Letošnja žetev pšenice ne bo mogla zadovoljiti evropskih potreb. Letina v Severni Ameriki je približno enaka lanskaj: v USA 207 in v Kanadi 120 milij. stotov.

O posameznih državah so objavljeni tile podatki: letina v Bolgariji, Romuniji, Madžarski in Jugoslaviji je letos dala komaj 90 milij. stotov, lani pa 125 milij. stotov. Te količine bodo komaj zadostovale za domačo porabo. V sredozemskih državah je letina dala 120 milij. stotov, t. j. 5 milij. stotov manj kot lani. Italija sama je dala 73 milij. stotov, lani 79 milij. stotov. Za države severne in Srednje Evrope so podatki zelo redki, skupno ceni zavod letino teh držav na 150—155, dočim je znašala lani 176, v povprečju zadnjih pet let pa 180 milij. stotov. Ker pa so te države veliki proizvozniki rži, bodo z ržjo nadomestili pšenico. Severoevropske države so dobile 35 milijonov stotov, lani 41 in v povprečju zadnjih pet let 37 milij. stotov. Sovjetsko letino cenijo na znatno, sedanje tudi turško, sirske in palestinske ter severnoafriške.

Naša bombažna delegacija za Rusijo. Pričakovati je, da bo te dni odpotovala posebna delegacija naše tekstilne industrije v Moskvo na pogajanja s merodajnimi faktorji glede dobav bombaža. Delegacija treh gospodov potuje do Sofije z železnico, nato pa z letalom v Moskvo.

Belgrad. Državni papirji: agrarji 53 denar (53), vojna škoda promptna 439—441 (441), begl. obveznice 76.75—77.50, dalm. agrarji 69.75—70.50, 4% severni agrarji 52 denar, 8% Blerovo posojilo 101 blago, 7% Blerovo posojilo 95—95.50 (95), 7% posojilo Drž. hip. banke 102.50 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 199 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Oves: bački in sremski 300—302.50. — Kuruza: bačka kasa duplikat 340—342.50, paritet Indija in Vršac 340—342.50. Moka, pšenica, rž in ječmen nespremenjen. — Fižol: bački in sremski beli, brez vreč 2% kasa duplikat 440—445. — Otrobi nespremenjeni. Tendence slaba. — Moka po čl. 5 uredb št. 1138 od 24. avgusta 1940: cene so določene 12. sept.

Sombor. Pšenica: meksimirane cene — Rž: bački 360—362.50. — Ječmen: bački ok. Sombor 64—65 kg 350—355, sremski 64—65 kg 350—355, bački popladi 415—421, baranjski poml. 420—425. — Kuruza: bačka 337—342.50. — Fižol: bački beli 2% 450—455. — Tendence lahna, promet majhen. Oves in otrobi nespremenjeni.

Razpis

Občina Kamnik razpisuje oddajo

težakih, zidarskih, železobetonskih, tesarskih krovskih in kleparskih del

pri zgradbi nove šole v Kamniku.

Ponudbe je vložiti v skrajšanem roku do 1. oktobra 1940 pisмено pri občini Kamnik. Načrti in pripomočki ter pojasnila se dobe pri občini Kamnik med uradnimi urami.

Uprava občine Kamnik, dne 9. VIII. 1940

Štev. 5725.

Razpis

Občina St. Vid nad Ljubljano, srez Ljubljanski, razpisuje pragmatična mesta

tajnika in dveh pomožnih tajnikov

Solska izobrazba: srednja šola z zaključnim izpitom ali nje enaka strokovna šola, odnosno tudi spregled kvalifikacije po čl. 152 u. o. u.

Kavejla za tajnika, kateri je obenem tudi blagajnik znaša 10.000 dinarjev.

Pravilno kolkovanje prošnje opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredb o občinskih uslužbenih (»Službeni list« kr. banke uprave dravske banovine z dne 29. julija 1936, št. 477/61) je vložiti v 30 dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri tej občini.

Občina St. Vid nad Ljubljano, 12. sept. 1940.

Volitve v pokrajinske uprave bolniškega sklada

za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije bodo v ponedeljek

V ponedeljek, 16. t. m. bodo po vsej državi volitve v pokrajinske uprave bolniškega sklada za državno prometno osebje, ki ima na podlagi zakona o zavarovanju delavcev svoj posebni sklad pri ministrstvu prometa, čigar organizacija je po dobna organizaciji OUZD v Zagrebu. Bolniški sklad za državno prometno osebje šteje nad 280 tisoč zavarovancev. Skupno premoženje tega sklada znaša okoli 150 milij. din, a letni proračun nad 50 milij. din.

Ta sklad upravlja samoupravni organi, ki se volijo vsaka tri leta s tajnim glasovanjem, tako da vsi aktivni uslužbenci vsake posamezne od 5 pokrajinskih samouprav, izberejo po 5 delegatov in 25 namestnikov za pokrajinske skupščine. Enako število imenuje državna prometna ustanova kot delodajalec. Pokrajinske skupščine izvolijo iz svoje srede vsaka po 10 delegatov za glavno skupščino v Belgradu, ki šteje tedaj 50 delegatov iz vse države. Vsaka pokrajinska uprava ima svojo samoupravo s svojim proračunom dohodkov in izdatkov. Vrhovni stalni samoupravni organ, glavni upravni odbor, rešuje kot samoupravna oblast druge stopnje in vodi celokupno upravo bolniškega sklada. Ta sklad vodi zadnja leta pomembno zdravstveno-socialno politiko v naši državi, kar se vidi že po velikih investicijah za zdravstvene zavode, katerih vrednost se približuje vsoti 100 milij. din.

Sklad ima v delu tri bolnišnice, in sicer: bolnišnico v Sarajevu (okoli 18 milij. din), v Zagrebu (okoli 25 milij. din), v Belgradu (okoli 45 milij. din). Dalje gradi fond na Golniku svoj sanatorij, ki bo, v kratkem času dovršen, predstavljala najmodernejši sanatorij v tem delu Evrope. Sklad je žrtvoval za ta sanatorij 10 milij. din. Dalje gradi sklad na Fruškogorskem Vencu drugi sanatorij za tuberkulozne, v vrednosti 5 milijonov dinarjev. Sedanja triletna doba samoupravnih organov ljubljanske samouprave je bila doba velikih uspehov v korist slovenskih železničarjev.

V modri koaliciji z drugimi pokrajinskimi samoupravami se je posrečilo sedanjim ljubljanskim upravi uresničiti dolgoletno željo slovenskih železničarjev za zgraditev svojega sanatorija, ki je bil že davno odobren, potrebna denarna sredstva se je posrečilo dobiti šele sedanjemu pokrajinskemu odboru pod predsedstvom pomočnika ravnatelja g. Hojsa s podporo glavnega upravnega odbora v Belgradu, v katerem zavzema prvič po dolgih letih podpredsedniško mesto Slovenec g. dr. inž. Grampovčan Janko. Ker je investicijski

cijska politika v tem skladu ena izmed najvažnejših točk programa, poleg drugih zdravstveno-socialnih nalog, zato so te volitve, ki bodo prihodnji ponedeljek (16. t. m.), zelo važne za vse slovenske železničarje.

V vsej državi sta postavljeni samo dve kandidatski listi, in sicer:

1. lista Jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev, ki predstavlja čisti centralistični program, in

2. Akejski odbor vseh združenj strakovnih železničarskih organizacij, ki ima na svojem programu decentralizacijo finančne in avtonomije pokrajinskih samouprav.



Divna in lepa je **Rogaška Slatina** v jeseni.

Obiščite jo vsi, ki tega niste storili v pred- ali v glavni sezoni. • Vsa sredstva za zdravljenje. Indikacije: bolezni želodca, črevesja, ledvic, žolčni kamni, diabetes itd. • Stroga dietna kuhinja. Vsa udobnost.

Deset in dvajsetdnevni dogovori po predsezonski ceni brez vsakega zvišanja

Izkoristite ugodno priliko! Okrepite Vaše zdravje! • Jesenska sezona od 1. septembra do 15. oktobra; zimska sezona od 15. oktobra dalje. • Zahtevajte prospekte od ravnateljstva zdravilišča.

ROGAŠKA SLATINA

Za eno leto so ugasnile hmeljske sušilnice

Zadnjič je poljubilo sonce s svojimi žarki Savinjsko dolino in utonilo je za Dobrovljami. Razvaline včasih ponosnega Zovneka, domovanja bogatih Celjanov, pošastno ožarjene štrle v nebo in pričajo o minljivosti vsega posevnega. Se malo in živahna dolina bo onemela. Da, tako je bilo do nedavnega, tako bo v bodoče, le v teh dneh ni bila dolina nikdar pokojna. Ponoči in podnevi je živela, dvojno življenje je imela! Ognji v sušilnicah niso nikdar ugasnili. Sekire so nezprosto pele, težka železna vrata sušilnic so škripala, živahni plamen se je utrgal iz sušilnic in se ukradel v noč.

Mračni se. Po štedilnikih že gori, da pripravijo

večerjo, gospodinjje prihajajo na vodnjake in le tu in tam pada beseda, opomba sosedu. Krave mukajo in trdo gledajo proti vratom; v očeh se jim sveti lakota. Svinje so nemirne in se z rilci zaletavajo ob korita, toda prazna so še; kokoši so prišle iz vseh strani, žalostno in nemo postopajo okrog kuhinje in čakajo. Otroci utrujeni posedajo po praških in sitnarijo. Dan je bil tudi za nje dolg: če treba očetu tobaka, materi soli ali so obiravke žejne, povsod morajo otroci. Se malo in kaša bo kuhana; nekateri bodo zadremali kar z žlico v rokah. Odrasli pa imajo še mnogo dela in hoteli je treba.

Obiravke se vračajo s polja in pesem doni. To je njihov »signal«. Kadar pa molče, nas skrbi kaj jim je? ali so bolne? Hmeljski koši in meraki že čaka, domača hči se pripravlja, da bo zapisala koliko mernikov ga je bilo... »Treza! Več peljeva, pa manj perja! Ti Tončka ga pa kar smukaš, rjava ga pa pušča na drogovih!« Take in podobne padajo, a tudi obiravke ne ostanejo nič dolžne... »Koliko si ga danes nabrala?« »Toliko, da ga bomo morali meriti, ker se ne da prešteti!« Ni dosti časa za klepet: roke so masne od hmelja, za večerjo pa bo krompir v oblikih in mlečna kaša. Še nekaj šal, morda še pešem in večerja je že v kraju. »Bog jim blagoslovi, zaslužile pol!« Nato pesem, pesem pozno v noč. Kakor na festivalu: moški, ženski, mešani zbori, vesele in poskočne, nabožne in zdravilke, slovenska in hrvaška pa tudi otožna je včasih na vrsti...

Zivljenje umira, luči so pogasile, le tu in tam še zalaja pes ali pa prestopi konj v hlevu... vse že spi. Le eden mora ostati vso noč, kajti na sušilnici je še 200—300 mernikov hmelja in do zore mora biti suh, kajti takrat pride drugi hmelj. Ponavadi je gospodar sam ali pa najstarejši sin, kajti hmelj je treba znati sušiti. Le nekaj stopinj toplote preveč, le malo predolgo ga pustiš v sušilnici in svetlorumeni prah lupulini, ki je v hmelju, dobi zlatorumeno barvo in hmelj je zažgan.

Ali ste že videli naše hmeljske sušilnice? Ponosne zidane, 10 do 12 m visoke stavbe, ob katerih

etoji večji leseni del, ki služi za spravlanje svežega in suhega hmelja. Notranjost sušilnic pa je dokaj različna, a skoro povsod precej komplicirana. Kaj pa — sušiti ste že pomagali? Zrtvujte eno samo noč in ne bo vam žal. Delo ni težko, a je polno romantike. Vsa vas epi, le po sušilnicah gori močan ogenj in razsvetljevalo bližnje okolice. Dobro naložena sušilnica ti da pol ure ali pa še več svobode. Starejši sušalce čestokrat ogoljufa: samo malo se vsedejo in že zaspe... Nekateri imajo v sušilnicah velike hmeljske bale nagačene s slamo, da malo poleže, če je čas. Toda to je prevelika skušnjava. Mlajši sušalci pa gredo takrat v vas ali pa do sosednje sušilnice. Tam že čaka družba in beseda da besedo. Vsi važni in nevažni življenjski problemi se tu rešujejo. Kadar so usta suha, jih zamolijo s sladkim novim jabolčnikom. Tudi za prigrizke je preskrbljeno. Pravijo, da podstrelje ob sušenju zelo trpi (tam je namreč suha avinijana); nekateri spečejo kaj do brega kar v sušilnicah na razbeljenih cevih. Celo piška se da tam speči in tudi marekateri zajec je že končal v sušilnici. Za prvo pomoč je tudi jajec dober, kaj se v vročem pepelu odlično skuha v par minutah. Pa pečena jabolka, nov krompir, mlečna korma — saj je toliko dobrot! Od časa do časa pohiti sušalec domov, popravi ogenj in menja hmelj na sušilnici.

Na nekaterih sušilnicah je polno časopisov in knjig, kajti mnogi sušilci vse noči prebede ob knjigah. Seveda težko čtivo ni za takrat, kaj lažjega pa ti odlično krajša čas in čestokrat te že pozdravi prvo sonce, ko osušilec se bere. Kako ne bi? Blazna tišina je povsod, le jez na Savinji večno šumi in električni ventilatorji na sušilnicah pojejo svojo kovinsko pesem.

Sele ko posije prvo sonce, postanejo oči težke in beločne; porde; takrat čutiš prvo utrujenost. Nič hudega! Domači so že vstali in za 2 ali 3 ure se lahko skriješ pod odejo, da si nabereš malo moči. Ko se zbudiš, je že velik dan in zopet je treba na polje po novo »rožo«.

To je pa naša romantika, ki je včasih bogato poplačana ob prodaji hmelja, včasih pa dela gospodarju sive lase in povzroča gospodinjti premočne gube. Toda vseeno čisto zapojemo tišto:

Od Celja do Zalca
je eno ravno polje...
Edo. U.

Pred gradbo sodne palače v Celju

Celje, 13. septembra.

Vprašanje gradnje prepotrebne sodne poslopja, ki je bilo zadnja leta skoro na sleherni seji plenuma celjskega mestnega sveta, je spravljeno z mrtve točke. Včeraj se je sešla komisija zastopnikov celjske mestne občine, Sokola in SK Celja in končno rešila sporno točko med celjsko mestno občino in najemnikom »Glazije«, katero je prejšnji mestni svet z znano, za celjsko mestno občino zelo obremenilno pogodbo, dal v najem za letno priznailino 10 din celjskemu Sokolu in športnemu društvu SK Celje.

Komisijo je vodil magistratni nadkomisar g. Koren Viljem, udeležili pa so se zastopnika celjske mestne občine finančni referent ravnatelj g. Oskar Černeč in gradbeni referent g. Fazarinc Anton, tehnični izvedenec nadsvetnik g. inž. Pristovšek, zastopniki sodne uprave s. o. s. g. dr. Dolničar, višji sodni oficijal g. Dolenc Anton in upravitelj jetnišnice g. Gruđen Maks, zastopnik okrajnega načelstva g. inž. Gazdanov Konstantin ter zastopnika Sokola g. dr. Hrašovec Milko in SK Celja g. Ravnakar Božidar. Oba zastopnika Sokola in SK Celja sta umaknila ugovor proti podelitvi gradbenega dovoljenja za gradnjo justične palače na Glaziji, na kateri sta po pogodbi imela zakupne pravice. S tem so vse ovire za gradnjo justične palače odstranile.

Glazija je že zamejčena, gradbeni načrti, ki jih je izdelala kr. banska uprava, oziroma g. inž. Muri, so že izgotovljeni, kredit 7 milijonov din je že odobren, tako da lahko kmalu prično z gradnjo. Mestno poglavarstvo je že izdalo gradbeno dovoljenje.

Celjska mestna občina se je obvezala zgraditi do Glazije dovozno rampo, ko bodo pričeli z gradnjo, pridržala pa si je pravico v primeru potrebe podirati drevede in les sam uporabiti.

Z današnjim dnem je mestna občina z rešitvijo menjalne pogodbe prevzela v svojo last bivše staro sodišče s pripadajočimi zemljišči. (Prešernova ulica—celjsko—»Stari pisker«.) V posesti sodne uprave ostane še jetnišnica v tem poslopiju, katero pa bo morala sodna uprava sama vzdrževati.

Važnosti čimprejše gradnje novega sodnega poslopja nam najbrž ni potrebno ponovno poudarjati, saj smo se o tem razpisali zadnja leta. Zgovorna priča te nujnosti so obupni prostori, kjer se nahaja sedanje okrožno sodišče, kjer imajo v posameznih sobah podprte stropce z lesenimi drogovih zaradi varnosti, da se stropi ne bi podrli. Z gradnjo nove sodne palače pa bi bilo obenem rešeno tudi pereče vprašanje dostojnih in primernih prostorov za celjski muzej in celjsko mestno knjižnico.

Javnost je vesela, da smo pred dejstvom gradnje nove sodne palače in je prepričana, da se bodo lokalni činitelji ponovno potrudili, da se bo z gradnjo čimprej pričelo, ve pa tudi, da je celjska mestna občina mnogo pripomogla k temu, saj je zaradi tega morala v današnjih, tako težkih časih žrtvovati za Sokola in SK Celje okrog 180.000 din, s katerimi mora s svojimi močmi v zameno za Glazijo, katero je dal prejšnji občinski mestni svet proti letni priznailini 10 din v najem Sokolu in SK Celju, zgraditi novo igrišče.

Gluhonemno ciganko do smrti pretepel

Celje, 13. septembra.

Senat okrožnega sodišča v Celju, kateremu je predsedoval s. o. s. g. dr. Detiček, je danes dopoldne razpravljal primer človeške podivjanosti in brezsrčnosti. O pretesljivem dogodku v vasi Veternik pri Kozjem dne 15. avgusta, kjer je pred Strnadovo hišo podivjani 30 letni Moškon Janez do smrti pretepel s palico neznano gluhonemno ciganko, ki je zaradi smrtonosnih poškodb umrla, smo v našem listu na kratko že poročali.

Bilo je 15. avgusta, ko so se vračali Moškon Janez, Strnadova Ida in Katra ter Resnik Jakob od Zupančevega hrana proti domu Strnadovih. Bil je mrak. Ko so prišli do hiše, je sedela pred domom na klopi neznanca ženska. Takoj je menila, da je to ciganka. Strnadova je prosila Moškona, da jo odstrani. Ta je vprašal žensko, od kod je

in kaj išče tod; ta mu ni ničesar odgovorila in mu ponudila kosček kruha in jajce, katere je najbrže prej dobila kot miloščino pri kaki hiši. Moškon je pograbil jajce in ga vrgel v neznanco, da se je razlilo na njenem obrazu. Ker mu na ponovno vprašanje ni ničesar odgovorila, je podivjani Moškon začel biti neznanco v obraz, po katerem se je vili kri iz nosa. Surovež je sunil nesrečnico s pestjo v prsa, da se je zgrudila na tla. V tem stanju ji je potegnil z glave ruto, vzel palico in jo začel s tako silo pretepati, da je na njej zlomil palico. Navzočji so Moškona prosili, da preneha, a vsaka beseda je bila zaman. Nesrečnica se je priplazila po tleh proti brajdi, prispela do apnene jame in se zvrnila vanjo. Moškon je kljub prošnjam Strnadove Ide še naprej pretepal ciganko. Nesrečnico so vsi pustili v apnenici in jo naslednjega dne našli mrtvo.

Razvozljala je voz. Zablesteli so se zlatniki: trije večji in okrog dvajset manjših.

»Daj ji, je rekel, Mileni. Jaz ti to dajem. Ona lahko napravi z njimi, kar jo Gospod uči.«

»Ali ni rekel nič drugega?«

»Samo to je rekel. To so pa tudi vse besede, ki sem jih slišala vse leto od njega.«

Milena ni hotela vzeti denarja; pustila je mošnjček na mizi.

»Jaz vendar ne maram denarja od njega,« je rekla. »Jaz želim, da bi mi privoščil dobro besedo, da bi mi dal dober nauk. Zakaj mi daje ta denar?«

»Jaz ne vem, Milena. Pač pa se mi zdi, da ti je obljubil nekaj dati, saj veš, ko smo mlitali in so bili naši možje še v vojski? Tedaj je rekel, da ti hoče nekaj dati. Morda je to tisto...«

V hipu se je spomnila Milena onega večera, kakor da je bilo snovi: Mesec je svetil in tist si je dal zapeti ono pesem: »Milen je Mileni rekel...« Njene oči so se napolnile s solzami. Obljubil mi je, da mi bo nekaj dal — je premišljevala — gotovo bo to.

»Jaz pa ne maram denarja!« je bolestno vzkliknila. Želim, da bi mi privoščil dobro besedo, da me potolaži! Čakala ga bom. Danes in tudi jutri hočem ostati, da ga vidim.«

Resno je sklenila, da počaka nanj, toda ko je nekaj časa sedela tam in se razgovarjala s Kudro, ji je postalo težko in tesno pri srcu.

»Ne vzdrižim več, hočem ga poiskati! Kam je vendar odšel?«

Kje neki bi bil? Zgoraj nad vasjo stoji star brest. Tam rad posedaja.

Milena si je popravila ruto in se odpravila. Ko je šla skozi vas, ni videla nikogar, pa tudi srečal je ni nihče. Napotila se je naravnost na hrib. Premišljala je, kako moder in dober človek je bil nekoč njen tast. Kako je znal biti prijeten, kako so se ga veselili! Jaj, njegova in njena bolečina,

sina in potem srečati kakršnega koli tujega vojaka, ki je bil prišel sem Bog ve od kod, ki nameri svojo puško, svoj bajonet proti človeku in reče: Nazaj! V lastni hiši živeti in biti preganjan iz nje! Kako je to mogoče, moj Bog, kako?«

»Kdo ščuva brata proti bratu, sina proti očetu! Zakaj je dobrbota izginila, zakaj se zlo širi? Če bežiš pred medvedom, naletiš na volka; če se ubraš o se, te piči kača. Ni več usmiljenja, ni več boga-boječnosti, ni več prijazne besede. Zakaj, Gospod, zakaj?«

»Če kdo kaj kupi ali prodaja, ima na tehtnico obrnjene oči. Zakaj pa se gleda skozi prste, ako je kdo koga ubil, ako življenje človeka visi na nitki? Ali ni nikogar, ki bi mogel sprevideti, da Milen ni storil nič zlega, da je bil čist in nedolžen? Zakaj ubijajo nedolžne in stiskajo ubožce? Zakaj, Gospod, zakaj?«

»Zemlja rodi toliko, kolikor je prej rodila. Zakaj je toliko lačnih, golih in bosih? Kdo pa je tam, onstran meje? Tuje grabijo kakor bi bilo njihovo, v hiši sedi v kotu vsiljenec in izžene gospodarja kakor živino v hlev. Starčkom so klonile glave, močje stiskajo zobe in molče. Zakaj se skrivaš, o Gospod, v tako težavnem času? Zakaj?«

Tako minevajo ure. Dani se, v oknu žari, sonce vzhaja. Volkadin vstane, žene kravo pred seboj in gre skozi vas. Zgoraj na griču sede pod brest, gleda sedaj le-sem sedaj preko meje in njegove misli si slede druga drugi brez prestanka, brez konca.

Deset dni nato je Milena zopet prišla. Ko jo je Kudra sprejel, je takoj razumela — pametna in preudarna kot je bila — da ne bo slišala nič dobrega.

»Ali si povedala očetu? Kaj je rekel?«

»Oh, Milena! Da bi vsaj kaj rekel: če že nič dobrega, pa vendar vsaj kaj slabega! On pa ima kratko malo zaprta usta in molči. Povedala sem mu, vse sem mu povedala. Na, toje mi je dal?...«

Jordan Jovkov:

Volkadin govori z Bogom

Bolgarska bolečina zaradi izgubljene Dobrudže.

Konec.

Ko se je Milena pripravila za odhod, je rekla: »Če bi utegnili, bi čakala, da se vrne. A ne gre, kajti ljudje, ki sem bila z njimi prišla, hite. Reci mi ti, sestra, povej mu, kar sem povedala jaz tebi: Zalujem po Milenu, Bog me vidi, toda kaj naj storim? Posebna rada ne grem drugič pred oltar. Našel se je ta možki in kakor pripovedujejo, je dober, le enega otročiča ima. Ne morem več sama. V hiši mora biti možki, ki drži otroke skupaj. Zaradi njih storim to. In mene, vdove, ljudje ne bodo opravičali. Meni je hudo po Milenu, toda kaj naj storim? Tako povej očetu, da ga prosim, naj mi ne zameri in, naj mi dovoli, da se v drugič poročim.«

Ne le do hišnih vrat, do voza je spremila Kudra svojo svakinjo in je obstala toliko časa, da je vstopila in prešla čez mejo.

Volkadin je prišel domov, ko je bilo že temno. Ko mu je Kudra pripovedovala, zakaj je bila Milena prišla in kaj je povedala, jo je poslušal, toda nič ni rekel. Povečerja je, šel v sobo in zgodaj legel kakor vselej. Ko pa je minilo nekaj ur, se je zbudil in odprl oči, kakor da ni nič spal. In one njegove misli, ki jih je nosil že mesece in mesece s seboj, so šle skozi njegovo glavo kakor nit, ki se nikdar ne zatakne ali raztrga.

Kdo so ti, ki razsojajo nad ljudmi in urejajo stvari na svetu; kdo jim daje moč, ali imajo ti svojega Boga? ali mar niso tudi oni rojeni od matere, ali mar ne bodo umrli kakor vsi drugi ljudje? Kako je mogoče potegniti mejo, kakor pač pride, da puste pokopališče v eni državi, svojce umrlih pa v drugi? Iti k bratu ali žeteti obiskati

Predsednik vlade in zunanji minister v Sloveniji

Ljubljana, 13. septembra.

Z brzovlakom se je ob 10. dopoldne pripeljal v Ljubljano v salonskem vagonu predsednik vlade gosp. Dragiša Cvetković v spremstvu šefa kabineta Boška Nastasijevića. Predsednika vlade je na postaji pozdravil g. ban dr. Marko Natlačen. G. predsednik je g. bana povabil v salon ter se zanimal za vsa najbolj pereča vprašanja banovine, posebno za vprašanje prehrane prebivalstva v Sloveniji. Po daljšem postanku se je g. predsednik odpeljal z vlakom na Gorenjsko.

Davi se je pripeljal z belgrajskim brzovlakom ob 8. v Ljubljano naš zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković. Gosp. minister je odpoval z vlakom naprej na Bled.

etoji večji leseni del, ki služi za spravlanje svežega in suhega hmelja. Notranjost sušilnic pa je dokaj različna, a skoro povsod precej komplicirana. Kaj pa — sušiti ste že pomagali? Zrtvujte eno samo noč in ne bo vam žal. Delo ni težko, a je polno romantike. Vsa vas epi, le po sušilnicah gori močan ogenj in razsvetljevalo bližnje okolice. Dobro naložena sušilnica ti da pol ure ali pa še več svobode. Starejši sušalce čestokrat ogoljufa: samo malo se vsedejo in že zaspe... Nekateri imajo v sušilnicah velike hmeljske bale nagačene s slamo, da malo poleže, če je čas. Toda to je prevelika skušnjava. Mlajši sušalci pa gredo takrat v vas ali pa do sosednje sušilnice. Tam že čaka družba in beseda da besedo. Vsi važni in nevažni življenjski problemi se tu rešujejo. Kadar so usta suha, jih zamolijo s sladkim novim jabolčnikom. Tudi za prigrizke je preskrbljeno. Pravijo, da podstrelje ob sušenju zelo trpi (tam je namreč suha avinijana); nekateri spečejo kaj do brega kar v sušilnicah na razbeljenih cevih. Celo piška se da tam speči in tudi marekateri zajec je že končal v sušilnici. Za prvo pomoč je tudi jajec dober, kaj se v vročem pepelu odlično skuha v par minutah. Pa pečena jabolka, nov krompir, mlečna korma — saj je toliko dobrot! Od časa do časa pohiti sušalec domov, popravi ogenj in menja hmelj na sušilnici.

Na nekaterih sušilnicah je polno časopisov in knjig, kajti mnogi sušilci vse noči prebede ob knjigah. Seveda težko čtivo ni za takrat, kaj lažjega pa ti odlično krajša čas in čestokrat te že pozdravi prvo sonce, ko osušilec se bere. Kako ne bi? Blazna tišina je povsod, le jez na Savinji večno šumi in električni ventilatorji na sušilnicah pojejo svojo kovinsko pesem.

Sele ko posije prvo sonce, postanejo oči težke in beločne; porde; takrat čutiš prvo utrujenost. Nič hudega! Domači so že vstali in za 2 ali 3 ure se lahko skriješ pod odejo, da si nabereš malo moči. Ko se zbudiš, je že velik dan in zopet je treba na polje po novo »rožo«.

To je pa naša romantika, ki je včasih bogato poplačana ob prodaji hmelja, včasih pa dela gospodarju sive lase in povzroča gospodinjti premočne gube. Toda vseeno čisto zapojemo tišto:

Od Celja do Zalca
je eno ravno polje...
Edo. U.

— Bodoče matere morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivi prebavi, posebno zaprtju, z uporabo naravne »Franz-Josefove« grenke vode. »Franz-Josefova« voda se lahko zauživa in učinkuje že po kratkem času brez neprijetnih pojavov. Reg. po min. soo. pol. in s. zdr. 8-07. 13.483. 23. V. 25.

Obdukeja je podala, da je bila ženska težko bolna na sruu.

Pred sodiščem se je Moškon zagovarjal s pijanostjo. Senat je po kratki razpravi izrekel sodbo: Moškon Janez je kriv in se obsoja na 4 leta robije in na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo dveh let. Obsojenca je zagovarjal odvetnik g. dr. Ogriček Anton.

brezmejna je kakor morje! Kaj pa bi se dalo tu narediti? Kar je, to je; mrtvega ni mogoče več obuditi v življenje. Zakaj beži stavec pred njo, zakaj ji nič ne reče?

Z vrha griča se je zagledala okoli: pod brestom je sedel tast. Kaj je počel tam? Glava mu je zdrknila na kolena, podoba je bila, da premišlja. Od časa do časa je obrnil svoj pogled navzgor. Ali je mar zrl v veje ali pa v nebo?

Milena je bila že prav blizu njega, toda on je še ni zapazil. Nato jo je zagledal, obrnil se je na levo, obrnil se je na desno, kakor da se hoče prikriti in vstal.

»Oče, oče!« je zaklicala Milena.

Volkadin je zbežal od tod, Milena je hitela za njim. Pritekla je že prav blizu njega, on je čul njene korake, a se ni obrnil.

»Oče, počakaj vendar... Kaj bežiš pred menoj? Oče, prosim te, oče...«

Sel je dalje, kakor da je nem. Od bolečine prevzeta je pričela Milena na glas jokati. Tedaj se je oče obrnil. Velik in vzravan je stal pred njo, s svojo belo brado, ki je bila ob robovih črna, s težkim, mislečim in vase pogreznjenim pogledom. In zopet ni izpregovoril.

»Človek, govori vendar z menoj!« je rekla Milena jokaje. »Zakaj bežiš pred menoj?«

Volkadin je zrl še vedno vanjo.

»Se bolj besedico mi vendar reci... Govori, oče!«

»Vsi hočejo me je približala. Volkadin je dvignil roko, da se je ubrani.

»Pojdi! Pusti me! Kaj želiš, da ti rečem?«

ti nimam povedati. Jaz se pogovarjam z Bogom...«

Obrnil se je in šel dalje. Milena je obstala, zmedena in začudena. V hipu se ji je zazdelo, da je razumela, kaj je oče mislil. Nič več mu ni sledila. Dolgo, dolgo je še gledala za njim, nato se je vrnila. Po njenem licu so lile solze.

(Iz bolgarščine Alojzij Bolhar.)

Droblne novice

Koledar

Sobota, 14. septembra: Povišanje sv. 2a. Ciprijan, škof.
Nedelja, 15. septembra: 18. pobinkoština nedelja, Marija 7 žalosti, Nikomed, mučenec.

Novi grobovi

† V zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani je umrla po daljši mučni bolezn Marjeta Fabijan, v starosti 79 let. Rodom iz Zg. Besnice pri Kranju je nad 50 let služila pri raznih gospodarjih v Ljubljani. Bila je med prvimi v Ljubljani, ki so se začeli zavzemati za zboljšanje položaja služkinj. Po njeni zaslugi se je osnovalo Društvo sv. Marte in kupilo hišo v Strelšiči ulici za stanovanje osem mogočih služkinj. Pogreb bo danes popoldne ob 3 z žal, iz kapelice sv. Petra. Naj ji dobri Bog da večno plačilo! Vsem, ki so jo poznali, zlasti njenim tovarišicam, jo priporočamo v molitev!

Osebnosti

= Romunska odlikovanja. Včeraj ob pol devetih se je pripeljal poslanik na našem dvoru g. Viktor Cadere v spremstvu romunskega tiskovnega atašeeja pri poslanstvu g. Raoula Anastasiua. Poslanik je izstopil v Ljubljani in je ob 11 obiskal g. bana dr. Merka Natlačenca v banski palači in mu ob navzočnosti tiskovnega atašeeja in zastopnika romunskega konzulata g. Klemenca izročil odlikovanje romunske krone I. razreda za leto. Veleposlanik Cadere je ob tej priložnosti izročil tudi odlikovanje romunske krone III. razreda ljubljanskemu županu dr. J. Adlesiču in upravniku policije dr. Lovru Hacinu. G. ban, kakor tudi župan dr. Adlesič in dr. Hacin so izrazili romunskemu poslaniku svojo zahvalo in ga naprosili, naj tolači na najvišjem mestu njihove najljepše želje za dobrobit in napredek romunskega naroda in romunske države. G. ban je priredil popoldne romun. poslaniku, tiskov. atašeeju, zastopniku konzulata, županu dr. Adlesiču in upravniku policije g. Hacinu kosilo v restavraciji Bellevue.

= Za ravnateljca II. državne realne gimnazije v Celju je bil imenovan g. profesor celjske gimnazije Ivan Bračko. Iskreno čestitamo!

= Iz vojaške službe. Za topniškega kapetana I. razreda je napredoval g. Ivan Juvančič, topniški kapetan 2. razreda.

= Iz banovinske službe. Premišljeni so bili: Kete Peter, podnadzornik policijskih agentov iz Ljubljane v Maribor; Gorjane Aleksander, arhivski uradnik X. pol. skup. od okr. načelnika v Ljubljani k banski upravi; Zobe Ivan, ban. kmet. ekonom, od okr. nač. v Pljuju k okr. nač. v Novo mesto; inž. Ivan Rozman, ban. ur. pripravnik 8. pol. sk. od ban. vinarskega zavoda v Mariboru k okr. nač. v Brezici; Slemic Leopold, pol. agent I. razr. z Jesenic v upravi policije v Ljubljani; Jurje Franc, polie. agent I. razr. iz Ljubljane na Jesenice; Krišche Vilbald, polie. stražnik iz Ljubljane v Kranj; Vrskac Karel, ban. uradnik VII. p. skup. od okr. nač. v Murski Soboti k okr. nač. v Logatec.



Zajec
Ženski svet daje prednost našim elegantnim, lahkim, robu, prostim odloam, katere se nabavite pri

LJUBLJANA PASAŽA NEBOTIČNIKA

— Čestitke slovenskih občin g. banu. Ob petletnici svojega delovanja na vodstvu banke uprave je g. ban dr. Marko Natlačen včeraj prejel nad 300 brzojavnih pismenih čestitk. Velika večina brzojav in pismen je prišla iz slovenskih občin. V teh se mu vse zahvaljujejo za velika dela in vso podporo, ki jo je g. ban izkazoval zlasti našim podeželskim občinam in mu ob tej priložnosti izrekli najlepše želje za nadaljnje delovanje in za dobrobit naše banovine. — V imenu uradništva so včeraj prišli čestitati g. banu tudi vsi načelniki oddelkov.

— Mirovna poheznost na Dobrovi pri Ljubljani. Dne 1. septembra so ljubljanski in okoliške župnije pod vodstvom prevz. g. škofa romale na Kurešček, da pred Kraljico miru prosijo za mir. Naša župnija se tega romanja ni mogla udeležiti, ker je ravno to nedeljo največje romanje na Dobrovo. Letos moremo opazovati, da prihajajo romarji v veliko večjem številu kot prejšnja leta. Vidimo, da naš narod slavi vse zaupanje na Marijo. Ker se župnija ni mogla pridružiti romarjem na Kurešček, zato se pripravlja, da se ob letoš-

njem zaključku šmarnih maš z vsem zaupanjem zateče k Mariji. Pripravili se bomo najprej z mirovno devetdnevno, ki jo obhajamo te dni. V nedeljo, 15. t. m., ko poteče milosti polni dnevi, bo za sklep pridiga prevzvišenega g. škofa nato pa mirovna procesija, ki jo bodo vodili g. škof. Okoliške župnije bodo prišle kakor vsako leto, posebno k sklepu. Mnogo ljubljancev, ki se niso mogli udeležiti procesije na Kurešček, bo prišlo na Dobrovo. Saj je bila Dobrova nekaj božja pot, kamor so se zatekali v velikih stiskah. Pobožnost prične ob 3 (ne ob pol 4, kakor druge nedelje). Romarji lahko pridejo peš, saj je od tramvaja na Viču do Dobrove samo 5 kilometrov. Na razpolago je pa tudi avtobus, ki bo iz Boršnikovega trga prevažal romarje na Dobrovo in zopet nazaj po pobožnosti.

— Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani. Kongresni trg 2 se vrši dnevno. Šolska sv. maša bo dne 16. septembra, redni pouk prične 17. t. m. Pravica javnosti. Učnina zmerna, revni dijaki prejmejo popust. Vsa podrobna pojasnila daje vodstvo ustno ali pismeno.

— V nedeljo s Putnikom v Trebnje in na Catež.

— Obisk planin Slovenije je zopet neoviran v vseh planinskih predelih Slovenije. Delne omejitve, ki so bile določene za poset nekaterih vrhov so ukinjene. Turisti se morejo legitimirati kot do sedaj obmejnim organom z

izkaznico planinskega društva ali sploh z izkaznico s sliko. V interesu planincev samih je, da se brezpogojno pokorijo vsem odredbam naših granicarjev, ki vršijo težko in odgovorno službo. Jesenski izleti v naše planine so najlepši ter naj planinci izrabijo ugodno priliko ter naj posetijo gore Slovenije meseca septembra v čim večjem številu.

— Vpisovanje v Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 13 (tel. 43-82), je dnevno dopoldne in popoldne na Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti. Redni pouk prične dne 16. t. m. Šolnina zmerna, manj premožni imajo popust. Pojasnila in prospekte daje ravnateljstvo. Zavod uživa odlične sloves, je največji in najmodernejši te vrste.

— ZFO. Po sklepu predsedstva bodo okrogli svetli dne 22. in 29. septembra.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Tatvina ur v Hudinji. Pred dobrim tednom je neznan moški vlomil v stanovanje urarja Jakoba Antona v Hudinji pri Vitanju. Tat je urarju odnesel 18 srebrnih ur in damskih ur, dalje žensko in moško zlato uro z verižico. Poleg tega je ukradel še moški površnik, svilen moško srajco in 150 din gotovine. Škode je vsega skupaj napravil za 3900 din. Verjetno je, da je bil tat kak urarski pomočnik.

— Tatvina dveh avtomobilskih koles. V eni izmed zadnjih noči je neznan tat odnesel Osolinu Mihaelu, posestniku in trgovcu v Domžalah, dve kompletni avtomobilski kolesi, ki sta imeli obroče trdnice Bata. Obe kolesi sta bili vredni 7400 dinarjev.



Danes ob 21. uri premiera sijajne francoske komedije

Srčni utripi

(Battement de Cœur)

Zadnji film z najbolj priljubljeno francosko filmsko igralko **DANIELLE DARRIEUX**

ki je ostala v trajnem spominu vsem, ki so jo videli v njenih velikih filmih Zloraba zaupanja, Nekronana carica in drugih. Film bo predvajan v Ljubljani kot jugoslovanska premiera!

Po državi

* 12 vagonov masti so zaplenili zemunski tvrdki Predović. Policija jo je tudi ovadila sodišču. Lastniki so se prižigali, vendar je sodišče zaplenbo potrdilo. Tvrdka pravi, da je naznanila, koliko ima masti, toda medtem je pridelala spet novo, česar se ni bilo moglo naznaniti, ker je prežgodaj prišla kontrola. Sodišče je kljub temu zaplenbo potrdilo.

* Nasilnega pijanca povozil vlak. Pri Bjelovaru je zagrebški nočni vlak povozil kmeta Franja Stelina iz vasi Magljenec. Stelina je tisti dan poprej prišel iz zapore, kjer je moral nekaj mesecev sedeti zaradi nasilnosti in pa zlasti zato, ker je svoji ženi s smrtjo grozil. Ko so se za njim zaprla vrata ječe, je bila njegova pot v krčmo, kjer je ves dan popival. V pijanosti je kričal, da bo ženi že pokazal, ko pride domov, ker je samo zaradi nje moral sedeti. S takimi maščevalnimi naklepi zoper ženo se je pijanec vračal ob progi proti domu. Med poljo pa je od prevlekle pijanosti omahnil in padel na železniški tir, kjer je zaspal. Ko je pripeljal zagrebški vlak, ga je do smrti povozil.

* Zepariji v Zagrebu so spet postali tako drzni, da zagrebški listi na svo moč sware potujoče ljudi, naj se v vlakih pazijo, ker povsod preže zepariji na svoje žrtve. Zepariji so dobro organizirani. Če koga slučajno zalotijo, že ne najdejo pri njem več nobenega plena, ker ga je medtem na tihem že oddal svojemu tovarišu, ki je stal v bližini. Tudi v vlakih naj ljudje ne spe, ker jim tatovi lahko odnesejo celo prilago. Zadržijo se na Sušaku tatovi okradli ves denar štirim dijakom, ki so spali na prostem, da bi si prihranili prenočnino. Ko so se prebudili, nihče ni imel pri sebi niti belica. Policija jim je oskrbela potem brezplačno potovanje v Ljubljano, dasi so lantje bili namenjeni šele na morje. — Zagrebški listi naglašajo, naj bi se oblasti v Zagrebu bolj pobrigale za delovanje teh zločincev.

* Poslopje veterinarske fakultete v Zagrebu, ki je bilo zgrajeno, ni dovolj veliko ter bodo zdaj za 21 milijonov dinarjev graditi še eno poslopje za to fakulteto.

* Mlad jadralc se je smrtno ponesrečil. Iz Osijeka poročajo, da se je tamkaj na dirkališču slavonskega kola jezdec s svojim jadralom vadi 18 let star maturant Dušan Rakoš. Nekaj časa je letal na svojem jadralu, nakar se je začel spuščati. Pri spuščanju pa je jadralo padlo in si zlomilo eno krilo. Rakoš je bil pri padcu tako hudo poškodovan, da je v bolnišnici kmalu po prevozu izdihnil.

* Sneg na bosanskih planinah. Dne 11. t. m. je po vsej vrbski banovini hudo deževalo, nakar je nastopil precejšen mrz. V noči nato pa je na planinah Majevica, Konjuh, Grmeč zapadlo precej snega. Drugi dan je spet začelo deževati. Bosanski kmetje se hudo boje za svojo koruzo.

* Lepega jelena je ustrelil blizu Virovitice zraven vasi Lončarica g. Ilič iz Zagreba, ki je šef odseka za lov in narodno gospodarstvo pri banski oblasti hrvaških. Jelen je lep dvanajsternik, kakršnih je v zadnjih letih tamkaj padlo le še 5.

* Trgovci, ki je skril dva in pol vagona živeža. Zagrebški »Jutranji list« poroča iz Mostarja to-le novico: Mostarsko županstvo je ovadilo državnu pravdnistvo veletrgovca Ceda Milica in tovariše, ker je mestna občina po svojih organih ugotovila, da je ta tvrdka skril 2 in pol vagona živeža. Sicer pa je Cedo Milič starešina sokolske župe v Mostaru. Istočasno je odposlana ovadba zoper člane uprave železniške konsumne zadruge, kjer je ugotovljeno, da je zadruga svojim članom prodajala stare zaloge po višjih cenah. Obenem je bila izvedena racija po pekarnah. Pri nekaterih peklih je bilo ugotovljeno, da so kruh dražje prodajali, kakor pa določajo maksimalne cene, nekateri so ga prodajali celo po 8 dinarjev kilogram.

* Velika tatvina v Splitu. V noči na 12. september je bilo vlomljeno v pisarno Napredkovce zadruge v Splitu. Vlomileci so odprli blagajno in onesili iz nje lepo vsoto denarja. Dobili so v roke 28 tisočakov, 24 bankovcev po 500 din, 102 bankovcev po 100 din in še precej drobiža. Celotna škoda znaša 58.000 din. Po ugotovitvah policije so krivci že poznani in je prav verjetno, da jih bodo v kratkem prišli.

Ljubljana, 14. sept.

Radio Ljubljana

Sobota, 14. sept.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Vožnja neznanu kam (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Vožnja neznanu kam (plošče) — 14 Otroška ura: Članice Nar. gledališča — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Zunanje politični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Jože Vombegar: Nesrečni Job. Vesele in žalostne iz življenja Jaka Smodlaka in njegovih. (Izvajajo čl. rad. igr. druž. vodi inž. Pengov) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna (plošče).

Drugi programi

Sobota, 14. septembra: Belgrad: 21.10 Zab. koncert — Zagreb: 20.30 Kon. komorne glasbe — Bratislava: 19.45 Slovaške pesmi — Brno: 18.15 Koncert na violončelu — Praga: 21.10 Koncert češke glasbe — Sofija: 20.30 Zborov koncert — Budimpešta: 20.40 Harmonika — Horthy: 19.45 Stara pesna glasba — Rim-Bari: 22 Simfonični koncert — Trst-Milan: 20.30 Laska glasba — Kodanj: 20.10 Orkestralni kon. — Sottens: 20.30 Klavirski koncert — Toulouse: 18.45 Koncert opernega orkestra.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Ob 16. in 19. uri pa predvajamo zaradi še vedno velikega zanimanja film

Vražji študentje

Ta film bomo predvajali tudi v matineji v nedeljo 15. septembra ob 11. uri dopoldne

KINO UNION, tel. 22-21

poročila so prinesla, da so padle bombe tudi na Brandenburška vrata, Pariški trg, Akademijo umetnosti, živalski vrt, na potsdamsko železniško postajo, več trgovskih in stanovanjskih hiš, več poslopj v diplomatski četrti, katero so morali izprazniti, ena bomba je padla blizu Göbbelsove hiše na Göringovi cesti, ki je največ trpela.

Mesto Berlin

je glavno mesto Nemčije. Pri ljudskem številu leta 1931 so našli v Berlinu 4.302.373 prebivalcev. Lega mesta ni preveč ugodna. Leži na pešeni gozdnati in precej močvirni ravnici na obeh straneh reke Spree. Bolj kot naravni legi se mu je zahvaliti za tako velik napredek brandenburško-pruski hiši, ki je tu zgradila veliko prometno središče prostrane severonemške nižine. Po številu prebivalstva je Berlin tretje, po mestni površini pa četrto največje mesto na svetu. Ker se je v mestu nagrmadilo veliko številu prebivalstva s svojimi vsestranskimi potrebami, je razumljivo, da se je razvila sporedno s tem tudi industrija, obrt in gospodarstvo. Danes je Berlin politično in duhovno središče ne samo rajha, ampak vseh onih pokrajin in držav, ki spadajo v tako imenovani nemški življenjski prostor.

Berlin sam ima več prebivalstva kot n. pr. vsa Švica, prometna sredstva v Berlinu so daljša od vseh litvanskih železnic. Mestne ulice kažejo bolj vojaški kot umetniški značaj. V nasprotju z Dunajem, Parizom ali Londonom Berlin nima svojstvenega mestnega značaja in ni zgrajen po enotnem gradbenem načrtu. Še danes je mogoče spoznati oblike nekega samostojnih občin Charlottenburga, Schöneberga, Spandaua, Wilmersdorfa itd., dočim leži v Parizu ali Londonu okrog starega mestnega središča strnjen krog predmestij in delavskih okrajev. Nenavadno hitro naraščanje mesta je imelo za posledico, da se je širilo brez načrta, samovoljno samo v ravnino; rahla peščena tla niso dopuščala visokih stavb. Celi mestni predeli so mogli biti postavljeni le na lesene podstavke.

Najstarejši del mesta leži okrog otokov na reki Spree. Jedro je otok sam, stari Kölln, ki je na južnem delu še danes ozek in poln ovinkov; danes je to le še neznatno trgovsko središče. Na severnem delu te najstarejše mestne četrti je grad in več muzejskih zgradb. Okrog tega jedra leži pas mlajših mestnih delov. Tu je ponekod že zapaziti, da so zgrajeni po načrtu.

Največja ulica in veliko prometna cesta je 60 m široka ulica Unter den Linden. Sredi novega mestnega dela je 240 ha obsegajoči živalski vrt. Ker je nastal Berlin iz več mest, zato nima strnjene trgovske dela, cityja, kakor London ali New York. Najstarejše trgovsko središče je ob Aleksandrovem trgu. Aleksandrov trg z vanj se stekajočimi ulicami je središče trgovine med berlinskim vzhodom in zahodom. Hiše so tod do prvega nadstropja natrpane s trgovsko robo. Drugo tako središče je nastalo okrog Potsdamskega trga, z glavno vejo na Leipziški ulici, polni velikih trgovskih hiš. Severno od tod je bankarsko središče, južno pa je sedež časopisov in filmske industrije. Zahodno od Leipziškega trga je Wilhelmstrasse, kjer se nahajajo sedeži visokih državnih oblasti (palača državne kancelije, državna predsednica, zunanje ministrstvo itd.). Najživahnije prometno središče je Potsdamski trg. Tu je tudi središče tujecev. Kot glavno mesto rajha je Berlin važno nemško industrijsko središče, sedež velikih borz, bank in gospodarskih ustanov, veliko križišče železniškega in vodnega prometa, ima tudi mnogo kulturnih spomenikov, kot cerkva, gradov, palač, spomenikov; znana so berlinska gledališča in muzeji, Berlin je tudi sedež visokih in številnih srednjih šol ter znanstvenih institutov.

Kaj pravite?

K vprašanju cene krompirja smo prejeli naslednja dva dopisa:

1. Cena krompirja je bila na ljubljanskem trgu določena na 1.50 din kg. Toda kaj to pomaga, ko pa poznamo prekupčevale, ki ga pred nosom obla- stavi javno nemoteno kupujejo kur na njivah že po 2 din kg ter so si zgradili velike šupe, v katere ga spravljajo ne za lastno potrebo, marveč v praidu, da ga bodo pozneje lahko drago prodajali. Vprašanje cen se ne more rešiti s flikiranjem, ampak se mora rešiti kot splošno vprašanje, a to brez uveljavljanja obstoječih zakonov proti špekulantom ne bo šlo. Naj se oblast odloči za odločne korake, preden ne bo prepozno.

2. Kmeti so na ljubljanskem trgu določili za 1 kg krompirja ceno 1.50 din. Prva. Toda ako gre isti kmet v trgovino in kupuje tamkaj potrebščine za kmetijo, knjige in obleko za šolske otroke, olje, milo, sol, sladkor, kavo, riž, orodje, železo, pa nikogar ni, ki bi preprečil, da ne bi od njega zahtevali v mnogih primerih še enkrat tolikšne cene kot jo je plačal pred nekaj meseci. Vprašanje ureditve cen se ne tiče samo kmetijskih pridelkov, ki se ne bodo dvigali, ako se zatre špekulacija in ako se tudi kmet za svoje potrebščine zaščiti pred dražinjo. Tudi to je spet dokaz, da se vprašanje dražnje ne more rešiti s flikiranjem, ampak zahteva celovite rešitve.

Gusti Huber. dražestna in zapeljiva Evina bci v duhovitem in veselem filmu iz dunajskega miljeja

Margareta proti trem

Za zabavo in veselo razpoloženje v tem filmu skrbi šaljiva trojica: Theo Lingen, Herman Thimig in Rihard Romanowsky!

Kot dodatek glasheni film: Schubert in njegova domovina.

PREMIERA DANES!

Kino Sloga
telefon 27-30

Danes ob 16., 19. in 21. uri.

LJUBLJANA

1 Princesa Elizabeta in princ Nikola v Ljubljani. V petek popoldne je prispevala v Ljubljano v spremstvu vzgojiteljice princese Elizabete, ki je obiskala modno trgovino Avšič v Prešernovi ulici. Princesa je dalj časa izbirala v trgovini razne oblike in manufakturno blago. V Ljubljano se je pripeljal tudi princ Nikola, ki je tudi prišel v trgovino Avšič. Občinstvo se je hitro zbralo na pločniku in ko sta princ in princesa odhajala, jima je pridrilo prisrčne ovacije.

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzemne zavornice ob 4.50 zjutraj, pred odhodom vseh prvih jutranjih vlakov.

1 Stolna kongregacija Kraljice sv. rožnega venca ima drevo ob pol sedmih svoj redni shod.

1 Dekliški krožek Sv. Peter ima danes zvečer ob 8 svoj redni sestanek. Vabljeni so tudi nove članice.

1 Trnovsko farno romanje k Materi božji na Zaplazu. V nedeljo, 15. septembra priredijo trnovčani farno romanje na Catež pod Zaplazo. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 5.25. Sv. maša bo v cerkvi na Zaplazu ob 10, ki jo bo daroval župnik g. Iv. Vindišar. Kosilo bo v gostilni Urbančič, popoldne izlet na Primsko. V Ljubljano se vrnejo z vlakom ob 20.21. Vsak udeleženec naj kupi nedeljsko povratno karto do postaje Velika Loka, ki stane 21 din. — Romanje se vrši ob vsakem vremenu.

1 Sentjakobčani! Opozorjamo Vas, da gremo jutri na izlet v Stično in na Muljavo ob vsakem vremenu, kot smo že objavili. Kdor se ni prijavil, naj sam kupi nedeljsko povratno karto do Stične. Odpeljemo se iz dolenskega kolodvora ob 8. — Prosv. društvo Sv. Jakob, Ljubljana.

1 Mestno zdravniško nedeljsko službo bo imel ob sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Logar, Ulica 29. oktobra 7, telefon 41-52.

1 Za obrambo pred napadi iz zraka morajo imeti vse industrije, pa tudi zasebne hiše, kjer so obvezno predpisana zaklonišča, v teh zakloniščih poleg druge opreme tudi hišno lekarno. Zaščitni urad mestnega županstva v Ljubljani je izdal navodila, kakšna naj bo taka hišna lekarna. Hišna lekarna naj obstoji iz stenske omarice ali ročnega kovčega, ki ima na zunanji strani znak Rdečega križa. S to omarico naj bodo opremljene stanovanjske hiše z 10—30 prebivalci, oziroma tudi industrijski obrati z do 50 delavci. Vsebina je sledeča: 3 kosi povojev (6x5, 8x5, 10x5), 20 gramov sterilne vate, 2 trikotni ruti, 1 kos leukoplasta (2,5m x 1m), 3 kose povojev za prvo pomoč (0,5, 1, 1,3), 20 gramov natrijevega bikarbonata (jedilna soda), 200 gramov klorovega apna ali kloraminovega praška (v hermetično zaprtih posodah), 20 gr jodove tinkture, 20 gramov Hoffmanovih kapljic, 20 gramov baldrijanovih kapljic, 10 gramov hiper-mangana v kristalčkih, 20 gramov 1% rumenega živorebrnega mazila, kalijevo (zeleno) milo, steklene palčice, varnostne zaponke, škarje, posode za pripravo raztopin. Hiše z več prebivalci in industrije z več delavci pa morajo imeti večjemu številu prebivalcev oziroma delavcev primerno večjo količino zgoraj navedenih potrebščin.

1 Rdeči križ v Ljubljani bo imel v tednu Rdečega križa svoj nabiralni dan v nedeljo 15. t. m. od 9 do 12. V nedeljo bo med nabiranjem koncert vojaške godbe v Zvezdi ob 11. Ob zaključku tedna Rdečega križa, v soboto 21. septembra, bo tudi koncert vojaške godbe v Zvezdi ob 17.

1 Šolske potrebščine pri H. Ničman, Kopitarjeva 2.

1 Tramvajske progo na križišču Gradišča in Rimske ceste bodo obnovili. Niti deset let še ni, odkar je stekla električna cestna železnica po novo zgrajeni tramvajski progi proti Viču. Na vsej tej progi je bil najbolj hud ovinek, ki ga napravila proga, ko prehaja z Gradišča na Rimsko cesto. Prav zaradi tega je tam proga enotirna, zaradi česar so bile tračnice še enkrat bolj obremenjene kakor drugod. Zaradi hudega ovinka pa so se kolesa vedno hudo trla ob žlebove tračnic, kar je najlepše dokazovalo vedno škripanje tramvajskih vozov, česar tudi še tako obilno mazanje ni moglo preprečiti. Notranji žlebovi tračnic so se na nekaterih mestih ovinka že tako močno izrabili, da jih ponekod sploh ni več, zaradi česar so kolesa vozila že po velikih granitnih kvadrkih, položeni ob žleb. Te dni pa so v Gorupovi ulici že zložili velike zakrivljene tračnice, s katerimi bodo izmenjali izrabljene tračnice na ovinku. Z zamenjavo bodo v kratkem začeli. Nekaj časa bo promet v tej smeri le s prestopanjem, v glavnem pa bodo vsa dela skušali opraviti ponoči, tako da potniki ne bodo mnogo moteni.

1 Karambol motocikla s kolesarko. Okrog pol 4 se je v Wolfovi ulici pred Pausinovo trgovino zgodila prometna nesreča, pri kateri je dobila hude poškodbe neka kolesarka. Zadel sta drug v drugega motocikel, ki ga je vozil mesar Janko Cuzak iz Kamnika, in neznana kolesarka. Karambol je bil tako hud, da je kolesarka odtelala v velikem lohu po tleh. Isto se je zgodilo z motociklistom. Oba sta razbila vozili, reševalci pa so oba ponesrečenca prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Motociklist je dobil prvo pomoč ter močno obvezan kmalu lahko zapustil bolnišnico, kolesarka pa je še nezavestna in zaradi tega bolnišnica še ni

mogla ugotoviti, kdo je. Ima precej hude notranje poškodbe.

1 Za letošnje gledališko sezono vlada posebno veliko zanimanje. Abonenti se prigrabljajo v velikem številu in kakor vse kaže, bodo abonmani zelo zasedeni. V interesu vseh reflektantov je, da si čim prej zagotovijo boljše sedeže. Stalna abonmana Sreda in Cetretk sta tudi letos že polno zasedena. Bogati dramski in operni spored, ki vsebuje izbrana dela, jamči za zanimivo sezono, novo angažirane sposobne moči pa bodo tudi nova privlačnost. Kulturna dolžnost vsakega razumnika je, da postane stalen obiskovalec našega gledališča in mu pridobi še nove obiskovalce. Najlepši dar, ki priča o okusu darovalca, je celoten abonma. Zmerne cene omogočajo najširšim krogom nabavo abonmana. Prijave sprejemajo vsak dan, razen nedelje, od 10 do 12 in od 15 do 17 v veži dramskega gledališča.

1 Pevec in pevke, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri nekaterih opernih predstavah v letošnji sezoni kot pomožni zbor, vabimo, da se zglasijo danes, v petek, ali jutri, v soboto, vselej ob 19 v opernem gledališču.

1 Premiera »Kraljice tropskih noči« v kinu Matici. Od danes naprej je v kinu Matici na sporedu eno najlepših filmskih del ameriške produkcije Metro Goldwyn Mayer, prekrasni film orientalskega čara »Kraljica tropskih noči« s šarmantno Hedy Lamarr in Robertom Taylorjem v glavnih vlogah. Lani že je občinstvo občudovalo Hedy Lamarr v filmu »Alžir« z znamenitim Charlesom Boyerjem. V »Kraljici tropskih noči« pa igra Hedy Lamarr vlogo lepote Manon, žene daljnega Vzhoda, ki se bori za svojo ljubezen s tradicijami

svoje orientalske domovine. Hedy Lamarr, znana pod imenom »lepotica št. 1«, je odigrala v »Kraljici tropskih noči« svojo najboljšo vlogo.

1 »Margareta proti trem« — v kinu Sloga — je naslov filma iz življenja veselega Dunaja. Ena sama žena, prava pravcata Evina hči, Gusti Huber, zdravi tri okorele samce, ki hočejo svojemu nečaku ubraniti, da bi se poročil. Nežna ženička pa premaga vse tri z lokavo igro. Navedli vas bodo s svojim humorjem trije zakrknjeni samci: Theo Lingen, Hermann Thimig in Richard Romanowsky. Kdor si želi razvedrila, smeja in veselega razpoloženja, naj gre v kino Sloga.

1 54 kilogramov slanine je odnesel. Brezposelni mesarski pomočnik K. M. je večeraj v klavnicni pogumno naložil 54 kg slanine in s težkim tovorom odkorakal proti mestu. Lastnik slanine je še pravočasno opazil tatvino in nedaleč od klavnice so pomočnika že prejeli. Pomočnik pravi, da je zaradi pomanjkanja denarja bil prisiljen poseči po tuji lastnini, katero je hotel prodati na trgu.

1 Tatvine koles. Zadnje dni je ljubljanska policija prejela veliko prijav o ukradenih kolesih. Vsega skupaj je bilo v štirih dnevih doslej prijavljenih 9 tatvin koles v skupni vrednosti 6300 din. Večina koles je bila ukradena izpred gostiln in iz vež. Krivi so deloma lastniki koles sami, ker puščajo kolesa nezaklenjena. Številne so bile tatvine koles na deželi in vse kaže, da je na delu več tatinskih družb, ki najbrž v skritih delavnicah ukradena kolesa predelujejo in prodajajo naprej po nizkih cenah.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

MARIBOR

Kakšna je zdaj sadna trgovina

Maribor, 13. septembra.

O položaju na sadnem trgu že dolgo nismo ničesar poročali. Veliko se tudi ni dalo pisati, saj je letošnja letina tako slaba, da se trgovina kljub vsemu povpraševanju ni mogla prav razviti, ker je pač premalo blaga na razpolago. V prejšnjih dobrih sadnih letinah je bil Maribor center sadne trgovine. Tukaj so imeli svoj sedež domači in inozemski izvozniki, na terenu pa so delali samo njihovi zastopniki, poleg tega pa so prihajali sadjarji sami v mesto v pisarne izvoznikov ponujat in prodajati svoj pridelek. Letos pa je slika obrnjena. Izvozniki in trgovci, ki se hočejo založiti z blagom, morajo biti stalno takorekoti na lovu za jabolki, točno imajo v evidenci vsakega sadjarja, ki ima ali bo imel nekaj blaga za prodajo, natančno že vedo, koliko znaša ta količina in čisto morajo sadjarje kar oblegati, da si zagotovijo njihov pridelek.

Letošnja sadna trgovina se razvija na jako rešen način. Posredovanje zadržuje veliko povpraševanje, vse to je ustvarilo tak položaj, da pridelovalec danes točno ve, kaj bo dobil za svoj pridelek ter ga ni mogoče več opehariti, kakor se je to le prepoštovalo dogajalo prejšnja leta. Čeno je do sedaj diktiral izvoz v Nemčijo. Rano sadje, kolikor ga je bilo na razpolago za izvoz, je že vse v inozemstvu, sedaj se pa kampanja za jesensko jabolka tudi že bliža kraju. Največje je zato sedaj zanimanje za zimsko jabolka, ki so šele začela zoreti ter se bodo trgala konec septembra in v prvi polovici oktobra. Zimsko sadje bo letos pozno dozorelo, pa se pridelovalci opozarjajo, naj se ne prenaagijo z obil-

ranjem. Jabolka šele sedaj pridobivajo na teži in ostanejo trpežna samo takrat, če so v pravem času obrana. Ne sme se več dogajati, kar se je žalibog tudi še letos opazalo, da so nepoučeni sadjarji obrali že pred 14 dnevi sorte, ki bodo dozorele šele v začetku oktobra. Tudi na mariborskem sadnem trgu se vidi precej takega prezgodaj obranega sadja, sadjarji pa se ne zavedajo, da si s tem sami sebi največ škodujejo.

Cene za rana in jesenska jabolka je diktiral, kakor smo že povedali, izvoz v Nemčijo, ter so znašale 2,30 do 3 din za kg. Med sadjarji pa sedaj prevladuje mnenje, da za zimsko sadje nikakor ne bodo mogle veljati te cene, ki jih je določila Nemčija v pogodbi z našo državo. Zimskemu sadju ne bo diktiral cen izvoz, temveč domači konzum. Sadna letina v južnih binovinah ni bila letos kaj prida, zlasti pa so popolnoma odrekle slive. Zato bo v teh krajih veliko večje povpraševanje po naših jabolkih, kakor je bilo prejšnja leta. Na sadnih trgih v Belgradu, Novem Sadu in Zagrebu, pa tudi v Ljubljani se to že opazja. Saj je tam že takšno pomanjkanje sadja, da se prodajajo domača manjvredna jabolka v Belgradu in Zagrebu na drobno kilogram po 12—14 din, v Ljubljani so pa hruške po 14 din, jabolka pa po 10—12 din za kg. Vse pa izgleda, da se bo cena za lepa zimsko jabolka še dvignila. Sicer to ni normalno, je pa danes že tako in pridelovalci naj se nikar ne prenaagijo s prehitro prodajo, tem bolj, ker nastaja sedaj takšno povpraševanje po sadju, kakor ga že dolgo ni bilo. Je pa tudi pridelek zimskih jabolk letos izredno slab ter znaša samo tretjino normalne letine.

m V osmrtnici pok. Ivana Časa iz Smartra v Slovenjgradcu se je pri telefonskem prenosu vrnila neljuba pomota. Med zalujočimi se mora ime Paudek praviloma glasiti Kauderk, kar s tem popravljamo.

m Lepa najdba. Pri napravi kanalizacije za hišo trgovca g. Antona Paša v Slovenski ulici so delavci našli lep kamenit medaljon, najbrže rimskega izvora. G. Paš je lepo najdbo podaril mariborskemu muzeju, za kar mu muzejno društvo izreka najlepšo zahvalo.

m Poročili so se v Mariboru: Mencigar Leopold, pos. sin in Gangl Marija iz Perloče; Slekovec Franc, delavec in Tomažič Magdalena; Pirnar Vinko, občinski vojaški referent iz Slov. Bistrice in Šuster Marica; Vede Franc, vlakovodja v p. in Kos Genovefa; Herič Jožef, modelni mizar drž. žel. v Sarajevu in Lenarčič Hilda; Meglič Avgust, čev. pomočnik in Rotner Marija; Rotner Anton, pomožni delavec drž. žel. in Žižek Stefanija; Obrar Jakob, mizarški pomočnik in Pernek Ljudmila; Petrovič Franc, pomožni delavec in Makovšek Stefanija; Ornik Franc, kovaški pomočnik in Kureš Pavlina; Dietinger Karl, delavec in Person Marjeta. Vsem obilo srečel!

m Drago prenočišče je imel krojaški pomočnik Stanko Blokar, ki je v objemu vinskih duhov ponoči stopil s kolesa ter zaspal na križišču Radvanjske in Frankopanske ulice. Ko se je prebudil, ni bilo 1200 dinarjev vrednega kolesa nikjer. Najneprijetnejše pa je še to, da si je kolo izposodil ter ga bo moral še plačati.

m Duhovniško zborovanje v Mariboru. V četrtek, 19. t. m. bo ob 10 v avli mariborskega bogoslovja zborovanje za duhovnike okoliških dekanij. Predavali bodo g. Ozimič, Oblak, Soklič in Oberžan. Predavanja bodo obravnavala jedra K. A. in praktično izvedbo resolucij kongresa Kristusa Kralja. Vabljeni so tudi drugi lavantinski duhovniki izven mariborskih okoliških dekanij, da se udeležijo zborovanja. Oni, ki žele biti pri skupnem obedu, naj javijo udeležbo do 17. t. m. škof. ordinariatu.

m Intervencija za zvišanje prispevka gledališču. V Belgrad eta odpotovala upravnik gledališča dr. Brečić in igralec Pavle Kovič zaradi intervencije za zvišanje državne podpore.

m V poročilu o pogrebu pokojnega viš. sanitarnega svetnika g. dr. Alfonza Wankmüllerja je pomotoma izostalo med predstavniki oblasti ime prvega državnega tožilca g. dr. Zorjana.

m Zdravniško nedeljsko službo za nujno pomoč članom in njih upravičenim avojcem vrši jutri, v nedeljo, v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika g. dr. Andrej Korenčan, Jurčičeva ulica 8.

m Darilo. Iz presežka zbirke za nagrobni venec za blagopokojnega mestnega sanitarnega svetnika g. dr. Alfonza Wankmüllerja so darovali zdravniki in nameščenci OUZD v njegov epomnin 616 din Protuberkulozni ligi v Mariboru. Iskrena hvala!

m Umrla je v Lovski ulici 21 na Pobrežju Marija Hartinger, soproga policijskega nadzornika v p., v starosti 58 let. Naj počiva v miru.

m Z gobami se je zastrupila. Mariborski reševalci so prepeljali v bolnišnico 19letno delavčevno ženo Antonijo Kerbiš s Pobrežja. Zastrupila se je z gobami, je pa že izven nevarnosti.

m Stekel pes ga je ugriznil. V Gočovi št. 87 je ugriznil pes 9letnega viničarjevega sina Franca Vogrina. Ker ga ni hudo ranič, se nihče skrajša za to ni zmenil, toda kasneje se je na psu ugotovila steklina ter so fanta sedaj opravili v mariborsko bolnišnico.

m Smrt v domači mlaki. Na Pavlovskem vrhu pri Svetinjah se je pripetil tragičen slučaj. Ko eta bila posestnik Vizjak in njegova žena zaposlena na njivi blizu hše, se je njen 14 mesečni sinček Peterček med igranjem tiho odtrgal ter eta ga poigresila 7.1., ko je bilo prepozno. Fantek je zašel do poldrugi meter globoke, neogranejene mlake, ki se nahaja pri hiši, ter je padel v vodo in utonil. Čez četrt ure ga je našel v vodi že mrtvega domači hlapec, ko je hotel napojiti živino.

m Sumljiv požar. Pri Sv. Jakobu v Slov. goricah je zgorel star hlev posestnika Alojza Bračka. Oter je bilo škode 3000 din. Hlev ni bil zavarovan. Osumljene so tri osebe, da so ta požar iz maščevanja podtatile. Orožniki so vse tri osumljence zaprli.

m 500 din nagrade za ukradeno harmoniko. Iz Weixlove trgovine v Jurčičevi ulici je bila ukradena harmonika znamke Hohner »Tango B.II.«. Lastnik je razpisal za izsleditev tatu nagrado 500 din.

m Fantovski odsek Maribor II. Zopet začenjajo redni sestanki članov in prijateljev ob ponedeljkih v običajnih prostorih na Aleksandrovi 6. Prvi sestanek bo v ponedeljek, 16. t. m. ob 20 ter se bodo na njem obravnavala nekatera važna in nujna vprašanja. Vabijo se na sestanke tudi novi prijatelji, ki se dosedaj še niso približali fantovskemu pokretu.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!
Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!
Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čašče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!
Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Geljske novice

Socialna gesta mestne občine

Celje, 13. septembra.

Celjska mestna občina je že lani kar prva med mestnimi občinami zvišala vsem svojim delavcem mezdo. Ta povisek je obremenil mestne finance za četrt milijona dinarjev. Kljub temu so bile plače mestnih delavcev zaradi sedanje, vedno naraščajoče dražine še vedno nezadostne. Občina je to v polni meri upoštevala in zvišala zaradi posebnih časov na seji finančno gospodarskega skupno s personalnim in socialno-političnim odborom vsem stalnim delavcem mezdo za 1 din na uro, delavcem iz bednostnega fonda pa 50 par na uro. Pripomnimo še, da imajo vsi delavci poleg tega že po starem sklepu celjskega mestnega sveta še posebne doklade.

Povisek so dobili delavci že izplačano od 1. septembra dalje. Poleg tega so dobili vsi delavci plačan tudi 6. september, ko je delo počivalo.

c Osebnost. Za kateheta na celjski gimnaziji je dodeljen g. Korez Ivan, ki je do sedaj služboval na meštanski šoli v Mariboru in pri cerkvi sv. Rešnjega Telesa v Magdalenski župniji. Na novem službenem mestu mu želimo obilo blagoslova.

c Zdravniško nedeljsko službo za člane OUZD bo imel v nedeljo, 15. septembra g. dr. Josip Cerin, Prešernova ul. 1.

c Za avtobusni izlet v Planino, Pilštanj, Kozje, Podređa, Sv. Peter (Sv. Gore), Marijo na Pesku, Olimje, Podčetrtek, Lemberg, Sladko goro in Šmarje v nedeljo, 22. septembra sprejema drogerija Sanitas v Celju. Proga meri 150 km, voznina znaša 38 din, odhod ob 7 izpred kolodvora.

c Meningitis v okolici Plotnice. Meningitis, nevarna možganska bolezen, se je pojavila v vasi Božje nad Oplotnico. Osebo, ki je zbolela, so odpeljali v mariborsko bolnišnico. Oblast je že podvela zaščitne ukrepe.

c Celjski šah. Rezultati 4. kola spominskega turnirja dr. Antona Schwaba: Fajs: Slimšek 1:0, F. Csörgő: Regner 1:0, Verčkovnik: Mirnik 0:1, Domanjko: Habensuš — remis, Medved: Ahlik 1:0, J. Schneider: Pukmajster 1:0, E. Csörgő: Esih 1:0, Golja: Hajsinger 1:0, F. Schneider: Rajšek — prekinjeno; rezultati prekinjenih partij: Mirnik: E. Csörgő 0:1, Pukmajster: Domanjko 0:1; stanje po 4. kolu: F. Csörgő, Fajs, J. Schneider, Domanjko 3½, E. Csörgő, Golja, Mirnik 3, Verčkovnik 2½, F. Schneider 2 (1), Habensuš 2, Esih, Hajsinger, Slimšek, Medved 1, Rajšek 0 (1), Ahlik, Regner, Pukmajster 0 točk.

c Tretji tečaj za kapunjenje petelinov priredi društvo Mali gospodar v nedeljo, dne 15. septembra ob 10. popoldne na dvorišču okoliške osnovne šole v Komenskega ulici pod vodstvom strokovnjaka. Taksa za vsakega kapunjenega petelina 2 din za člane, za nečlane 3 din.

Trbovlje

Za rajne tovariše bodo imeli rezervni oficirji v nedeljo, 15. t. m. vojno-spominsko slovesnost. Ob pol 11 bo sv. maša z govorom v župni cerkvi; po sv. maši bodo mrtvaške molitve pri spomeniku padlih vojakov. Gg. častniki se udeležijo slovesnosti korporativno. Vabljeni so tudi člani tukajšnje skupine bojevnikov in člani invalidske organizacije. Spomenik na trgu bo okrašen in razsvetljen. Častniki položijo spominski venec. Slovesnost bo opravil bivši vojni kurat g. svetnik Ratej.

Jesenice

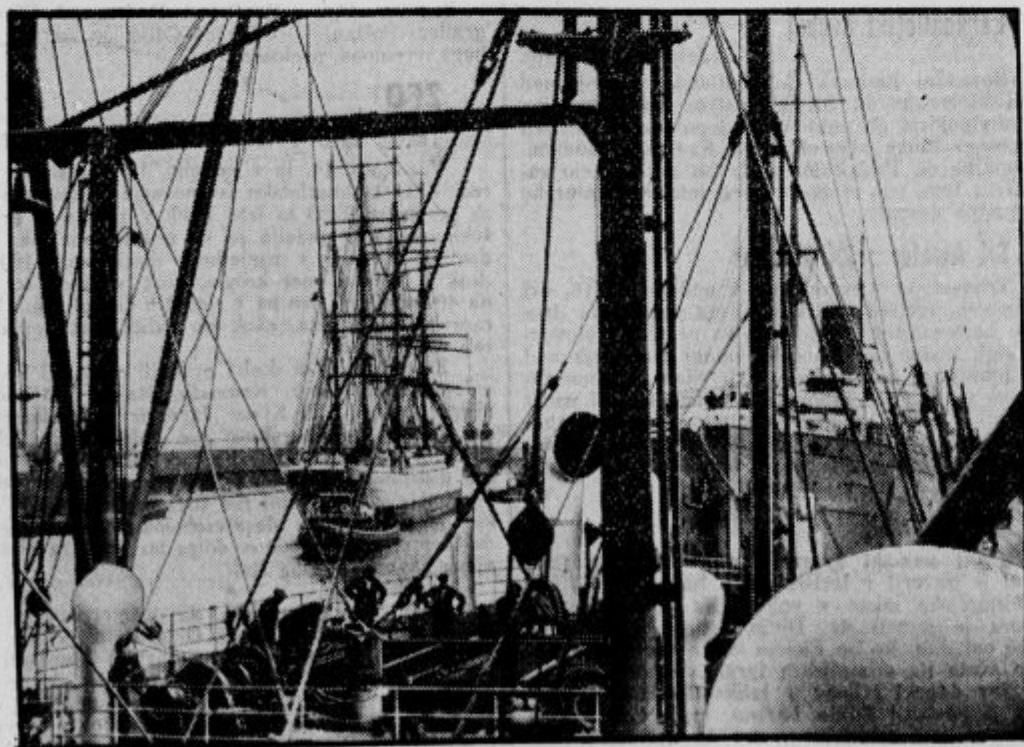
Tukajšnji poštni urad sporoča, da od 6. septembra dalje ne sprejema ob nedeljah in praznikih nobenih denarnih nakazil. Da ne bo nepotrebnih potov, se občinstvo o tem obvešča.

Kino Kečkov dom predvaja danes ob štirih popoldne »8 jugoslov. kulturnih filmov« po znani vstopnici, zvečer ob pol 9 se predvajata dva krajša filma skupaj »Banditi divjega zapada« in »Bogataš — sluga«. V nedeljo ob 3 popoldne se predvaja isti film (Banditi divjega zapada in »Bogataš — sluga«); ob pol 8 zvečer »8 jugoslov. kulturnih filmov«.

Streleške tekme v Kostanjevici

Kostanjevica, 11. septembra.

Naše Dolenjske Benetke so v septembru kar dvakrat oživele. 1. septembra je bila velika gasilska vaja vseh edinic iz najbližje okolice, po kateri je bila ljudska veselica, ki je prinesla gasilski četi znaten gnojni efekt. Preteklo nedeljo pa so se spoprijeli strelci. Ko je prišel na strelišče namestnik okrajnega načelnika, ki je prevzel pokroviteljstvo tekme, g. okr. komisar Vilko Zupanc, ki je tudi prvi oddal serijo strelcov, so pričele puške pokati. Spoprijeli so se glavni strelci tuk. streleške družine, katerim pa kroglo niso hotele padati po njih volji. Od vseh 683 strelcov je bilo v center oddanih le 7, kar je jasen dokaz, da orožje za tekmo ni več pripravno. Iz družinskih pušk je bilo že oddanih nad 5000 strelcov in pri tako veliki obrabi pač ni nikak čudež, če je dosegel najboljši strellec g. Troha Janko, cestni nadzornik, le 78%. G. Gajšek Stanko, šolski upravitelj, 62%, Kotar Ivan 61%, mestni župan g. Likar Josip 59%, sodnik g. Zinauer Milan 54%, okr. komisar g. Zupanc Vilko 51%. Številni drugi strelci pa so dosegli vsi pod 50%. Tekmo eta vodila družinski tajnik g. Janko Troha in blagajnik g. Pisansky Viljem. Tekma je bila zaključena ob 16. Po tekmi je bil prijateljski sestanek v gostilni L. Bučarja, kjer so bile razdeljene tudi številne nagrade, katere je družina deloma sama kupila, deloma so jih darovali razni rodoljubi, ki se zavedajo tega veljavnega pokreta strelskih družin. Na strelišču eta prejela tudi brata Kotar Jože in Ivan za najboljše strelce za prejšnje tekme in streleške vaje. Ta dva pa eta na zadnji tekmi skoraj popolnoma odpovedala in se zlasti Jožef Kotar ni mogel plasirati in je dosegel le 49%. Za prihodnjo tekmo bo imela družina gotovo nove, bolj zaupljive puške, za katere je že zaprosila vojni okrog. Mnogo je kriva tako slabih uspehov tudi munitcija.



Ladje v luki Albert na reki Temzi v Londonu

KULTURNI OBZORNIK

Univ. prof. dr. Franc Ramovš — petdesetletnik

Danes praznuje 50letnico življenja univ. prof. dr. Fr. Ramovš, eden največjih slovenskih znanstvenikov ter najboljši poznavalec ustroja in razvoja slovenskega jezika. Že zato se mora danes ob njegovem življenjskem jubileju, ko stoji na višku svojih moči in razglednosti kot najširši slovenski moderni jezikoslovec, pokloniti vse narod njegovemu delu in naporu, ki je posvečen našim največjim in najlepšim vrednotam — materinemu jeziku. V njegovih jezikoslovnih spisih je slovenski jezik dobil svojo zgodovinsko podobo, kakor nikjer drugje, in v celoti, kakor ni uspelo drugim slovenskim jezikoslovcem, ki so bili slovenskemu narodu vedno v veliko čast. In Ramovš se s častjo uvršča v vrsto tistih naših slav-
nih mož kakor so bili Kopitar, Miklošič ali Murko, Skrabec in Breznik, njegovi predhodniki, katere vse je s pogledom na slovensko jezikovno zgodovino pre-

To so njegove funkcije, ki jih upravlja vse z največjo zavestjo dolžnosti in odgovornosti.

Toda nad vse pomembno pa je njegovo znanstveno delo, ki ga opravlja z vso elarstjo pravega znanstvenika kot svoj življenjski poklic iz dolžnosti do svojega naroda. Ramovš je strokovni znanstvenik, ki se je ves povelil preučevanju razvoja slovenskega jezika od najstarejših spomenikov do najnovejše podobe v zadnjem narečju. Zato je najprej jezikovno preučil in izpisal vse najstarejše ohranjene knjige in rokopise, za kar je porabil l. 1913 študijsko potovanje po Nemčiji in Danemk, kjer so unikati starih slovenskih protestantskih knjig. In potem je prebral vse knjige starejših dob ter zapisoval živ slovenski jezik vseh narečij, ki jih je on našel nič manj kot 46, pa gotovo še niso vsi. Tako obvlada vse gradivo, ki ga je dobil lahko samo z neizmerno pridnostjo in seveda tudi znanstveno pripravljenostjo in preiskrjivostjo. Tako je spoznal slovenski jezik v njegovi zgodovinski podobi kakor tudi živi rabi in knjižni obliki, ter se je temeljito pripravil za to, da napiše pravo zgodovino slovenskega jezika od vseh strani ter določi tudi sedanje stanje knjižnega jezika, ali — pravopis. Tako je pričel svoje do-
neske k veliki zgradbi — čez sto razprav in studij — v razne slavistične zbornike in revije, kakor so Archiv für slavische Philologie, Casopis pro mome-
mni filologie, Slavia, Revue études slaves, Zeitschrift für slavische Philologie, Lud slowianści, Južnoslovanski filolog itd. ter v domače revije ka-
kor so Ljubljanski zvon, Slovan, Casopis za zgodovino in narodopisje, Casopis za slovenski jezik in zgodovino, Slovenski jezik itd. Tako je v teh časopisih polno obdelanega gradiva iz slovenske pa tudi slovenske filologije. Največ pa iz slovenske zgodovinske slovnice, z nekaterimi poglavji iz nje se je že habilitiral pod naslovom Slovenske Studije ter dialektologije. Naštevane te studije bi bilo odveč spričo sintetičnih del, ki jih je začel objavljati s svojo Historično slovnico slovenskega jezika, ki jo je zamislil in napisal v sedmih zvezkih, na jo je mogel izdati šele v dveh, namreč II. zv. Konzonantizem (1924) ter VII. zv. Dialekti (1935) v založbi Učiteljske tiskarne. Ker delo v celoti ne more zaradi slovenskih knjižniških razmer iziti, je napisal celotno zgodovino jezika v manjši sintetični obliki ter jo izdal l. 1937 pri Akademski založbi pod naslovom Kratka zgodovina slovenskega jezika (248 str.), ki dosele vsebuje glavne izsledke njegovega znanstvenega dela. Prav tako je pri Akademski založbi izdal drugo znanstveno pomembnost, namreč »Dialektološko karto slovenskega jezika« (1931), kjer je označil slovenske dialekte po notranji razvojni črti in razlikah ter dodal tudi zemljevid, na katerem so začrtane posebnosti in krajevne razširjenosti raznih glavnih skupin ter drugih narečij (46) ter tako dopolnjuje veliko Historično slovnico. To sta dve knjigi, plod dolgotrajnega dela, ki pa imata izredno cenno in pomen tako za domačega kakor za tujega slavista. Kakšno mnenje imajo tudi slavisti o njem, pravi stavek v recenziji njegove Historične slovnice velikega slavista N. van Wijkja, ki piše:

»Na tem polju slovenske zgodovinske slovnice je Ramovš doma kot nihče drug. Da je dober zbiratelj gradiva ter da ima čez nabrano gradivo tudi pregled kot pravi mojster ter ga zna urejati, to ve vsak slavist, da pa zna tudi jezikovno zgodovinske rekonstrukcije na naravnost vzoren način uporabljati, o tem se prepriča vsak jezikovno izobražen bralec, ki prebere njegovo knjigo, pa če tudi ima o slovenščini le površno znanje.«

Veliko je tudi Ramovšovo sodelovanje pri estavi in določevanju Slovenskega pravopisa, ki sta ga izdala skupaj dr. Breznik in on. Koliko gradiva je bilo treba zbrati, koliko znati iz zgodovine jezika, da se določi današnja knjižna raba, je treba vedeti celo tistim, ki so napadli to njegovo delo ob prvi izdaji. Toda II. izdaja se je že bolj uveljavila ter je danes na vsaj črti zmagala. Vendar pa je treba pomeniti, da je ta Pravopis samo predhodnik velikega pravopisa, ki ga bo mogoče izdati šele pozneje ob sodelovanju vsega kadra sodelavcev in Akademije, vendar pa je z njim že dokaj organiziran novi slovenski knjižni jezik, ki dobiva svojo tradicijo tudi že v naših gimnazijah po zaslugi prof. Ramovševih učencev, znanih slovenskih čitankarjev, ki postavljajo vse nove knjige na bazo Ramovševega in Breznikovega pravopisa in jezikovnik doganji.

Za tako delo je znanstvenik Ramovš postal član mnogih svetovnih, zlasti pa slovenskih akademij in znanstvenih društev, tako dopien član Shool of Slavonic and East European Studies in Londonu, Jugoslavenske Akademije v Zagrebu, Srpske kraljevske akademije v Beogradu, Slovenskega ustava v Pragi, Češke kraljevske Společnosti nauk v Pragi, Poljske akademije znanosti v Krakovu, redni član Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani ter redni član Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Poleg drugih odlikovanj nosi tudi red Karadjordjeve zvezde IV. reda.

Ob petdesetletnici se tako pridružujemo vsem njegovim čestitkam, ki znajo ceniti njegovo delo in njegove napore za raziskavanje zgodovine slovenskega jezika, se predvsem pa mu čestitamo njegovi učenci — pa čeprav smo bili nekateri slabi dijaki —, ki smo v njem videli vedno najboljšega profesorja in naravnost tovariško naklonjenega svetovalca. Naj mu Bog da še mnogo let zdravja in dela na slovenski univerzi, ki jo je ustanovljal in ji pomagal tudi v ne-naklonjenih ji časih graditi trden slovenski temelj, na katerem zdaj stoji in ji delo prof. Ramovša pomeni enega izmed njenih vrhov!

tedaj, ko je izhajal in ko se je ustvarjala moderna povest. Toda otroška knjiga Mladim srcem živi še danes v srcih toliko in toliko ljudi, ki so hodili s Cenkom na romarsko pot, ali pasli gosaka in pobijali sosedove peteline. To je bil svet, ki je mladino opajal in bi ga tudi danes gotovo s hvaležnostjo sprejemala, če bi ji ga kdo nudil, tako kakor ga je znal Meško. Če se bodo sedaj v posebni redakciji pisatelja samega ponatisnila in predelala vsa ta dela, ter izbrala iz bogatega pisateljevega pridelka, bodo Izbrani spisi pomenili lepo zbirko ter bodo dali Mešku častno mesto v slovenski literaturi, ki mu gre. Rod iz generacije koncem stoletja zbira in izbira svoje žetve: tako jo veže Finžgar, Zupancič, Sorli, Sardenko, da ne imenujem Cankarja in mlajših kakor so Pregelj in Bevč, zakaj bi tudi Meško, ki je bil nekoč najbolj popularen izmed njih in priljubljen, ne pokazal svojega najboljšega pridelka. Tako se bodo tudi njegove knjige pridružile ustaljeni vrednosti slovenske moderne književnosti ter znova poiskale bralcem med današnjim rodem. Zato pozdravljamo misel Izbranih spisov in jo priporočamo vsem privatnikom kakor tudi knjižnicam. Upamo pa, da bo Izbrano delo pokazalo Meško kot tistega, ki je držal na svojstveni način mst med starih realizmom in novo čustveno novelo ter ga bo postavilo kot klasika slovenskega fin de siècle. td.

Pred izdajo

Izbrani del Ksaverja Meška

Kakor nam javlja založba »Pastir«, je dozorela ideja Izbranih del Ksaverja Meška, ki jih bo izdala omenjena založba (Poljanski nasip 12) v šestih obširnih zvezkih po 300 do 400 strani. Mi moramo namen založbe samo pohvaliti, saj spada Meško med mojstre slovenske besede ter je izmed slovenskih pisateljev, ki so stali ob zibelki moderne, med tujimi narodi — da imenujem samo Čeh — gotovo najbolj razširjen in priljubljen. Prevajalci Páta, Horsag, Máchal in drugi so slovenski narod vzljubili največ po povestih Ksaverja Meška, ki je pisal tistemu času tako na srce, kakor malokateri pisatelj. Ob njem se je učila tudi slovenska katoliška moderna tik pred vojno, saj je šla za njegovim romanom Na Poljani naravnost z navdušenjem, kot da ji pomeni program. Knjige novel Ob tihih večerih, Mir božji, Dve slike, Slike itd. so zgledi najboljše Meškove stilistike, katerim se pridružujejo tudi novele iz Doma in sveta (Otilija) ali prelepi Legendi o svetem Francisku, ki so gotovo najlepše Meškovo delo, vse rastoče iz njegovega mehkega, svet ljubčega in čistega srca. Roman Kam plovemo? je bil že parkrat ponatisnjen, čeprav nima danes več take vrednosti kot



Brandenburška vrata v Berlinu, poškodovana od angleške bombe

Brandenburška vrata

Pod vrhovi prastarih kostanjev in lip, kamor sega živalski vrt, pljuča Berlina, je bila nekoč zahodna meja pruske prestolnice. Na cesti, ki vodi tod proti Brandenburg, Magdeburgu in dalje proti Porenju, je zgradil leta 1788 pruski kralj Viljem II. Brandenburška vrata. Načrte za mogočno, na šestih dorskih stebrih slonečo stavbo je izdelal šleski arhitekt Karl Gotthard Langhaus. Skladno s tedanjim časom se je naslonil na grški zgled, zlasti na Mnesiklejeve propileje na Akropoli v Atenah. Brandenburška vrata so v zgodovini nemške slavnostne umetnosti, izhodišče plodovitega »pruskega klasicizma« okrog l. 1800,

ki je dosegel višek v gradu Bellevue in v gledališki stavbi.

Lepa in široka ulica »Pod lipami«, ki vodi od Brandenburških vrat do gradu, leži danes v središču Berlina. Ona je tudi jedro tako imenovane »Ostwest-Achse«, ulice, ki vodi od mestnega rotova do zahodne mestne okolice. Brandenburška vrata so dokončali v treh letih. Na vratih je spomenik Viktorija, kratko Quadriga imenovan. Po bitki pri Jeni je dal Napoleon prepeljati ta spomenik iz Berlina v Pariz leta 1814 pa so ga zopet prepeljali v Berlin. Južno od Brandenburških vrat leži več ministrstev in drugih javnih zgradb do kanclerjeve palače.

ŠPORT

Jutri bodo zopet brneli motorji

Razvoj motociklizma z raznimi motociklističnimi prireditvami gre svojo pot. Kljub vsemu pomanjkanju pogonskih snovi ne ovira naših motociklističnih klubov, da ne bi nadaljevali propagande za razširjenost motociklizma v naši ožji domovini. Motorne dirke, gorske, ravninske itd. se vrše nemoteno dalje in si najagilnejši klubi na vso moč prizadevajo, da izvrše zadani si spored motociklistične sezone. Tako n. pr. prireja jutri, v nedeljo, kakor že lansko leto, motocikcija »Hermes« v Trebnjem svojo tradicionalno hitrostno vožnjo na Čatež. Koliko navdušenja v tamkajšnjem ljudstvu je ta prireditve dvignila že ob lanskih dirkah, bo znal povedati vsak, ki je bil tam prisoten. Odnesele je iz prijaznih dolenskih krajev, polnih zgodovinskih spomenikov in romantičnih, ne samo lep vtis prireditve same kot take, ampak tudi prisrčen občutek tamkajšnjega do-
brega in gostoljubnega ljudstva, ki v svoji dobrodušnosti samo ne ve, kako naj se postreže gostom, ki ob teh in enakih prilikah obiskujejo njihove kraje.

Pokroviteljstvo nad jutrišnjimi dirkami na Čatež je prevzel sam minister za telesno vzgojo naroda g. Dušan Pantič. Ker bodo dirke medklubskega značaja, je pričakovati tekmovalce ne samo slovenskih, temveč tudi hrvaških motoklubov, kakor se jih je že lansko leto prijavilo rekordno število. Da bo udeležba s strani občinstva še večja, organizira za ta dan tudi ljubljanski »Putnik« svoj izlet v Trebnje.

Jutri torej vsi na športno prireditev dolenskih motociklistov na Čatež pri Trebnjem!

5. športni dan SK Borovnice

Mladi športni delavci prirede dne 15. t. m. v Borovnici, na svojem igrišču na Sušicah svoj 5. športni dan z naslednjim sporedom:

Dopolodne: ob 9 kolesarska dirka in juniorski stafetni tek.

Popoldne: ob 2 lahko atletski miting, ob 3 table-tenis za prvenstvo kluba, ob 4 nogometna tekma Borovnica: Vrhniks s pred-
tekmo.

Na športnem dnevu sodelujejo športniki iz Borovnice, Vrhniks, Rakeka, Cerknice in Ljubljane.

Mladi športniki se bodo takoj po športnem dnevu verificirali, ker pa so v težkem finanč. položaju, prosijo vse pripadnike, da jih podpre vsak po svoji moči in prihiti v lepo Borovnico, kjer se boste ogledali krasote našega kraja in naužili čistega notranjskega zraka ki ga hladijo slapovi romantičnega Pekla.

Lahkoatletski dvboj

Jesenice, 12. sept.

Revanžni juniorski lahkoatletski dvboj med ASK »Gorenje« in SK »Bratstvo« bo v nedeljo, 15. septembra, ob poldevetih dopoldne na igrišču športnega kluba »Gorenje« za Krekovim domom. Vstopnine ni. Pričakuje, da bo miting zelo zanimiv v tem, kdo si bo priboril letošnje juniorsko prvenstvo Jesenice.

SK Amater : SK Maribor

Trboveljski Amater ima v nedeljo ob 16. uri na svojem igrišču v Trbovljah za protivnika drugega najresnejšega kandidata za prvaka v slovenski lizi. Sodeč po nedeljski zmagi Amaterja nad SK Ljubljano, bo tekma v Trbovljah nad vse zanimiva in napeta. Trboveljčani bodo morali zopet zaigrati s srcem in požrtvovalnostjo, če bodo hoteli doseči vsaj časten rezultat. Njihovo precej številno občinstvo jih bo v tem stremljenju gotovo tudi v nedeljo podprlo.

Športni drobci

Znani nemški športni strokovnjak dr. Carl Diem je govoril v Helsinkiju o temi »Olimpijada in olimpijski misel v vojne«. Na koncu svojega govora je izrazil dr. Diem upanje, da ni več daleč oni dan, ko bo Finska lahko pozdravila narode sveta na olimpijskih igrah v Helsinkiju.

Nov danski rekord v lahkoatletskem peterboju je postavil Edvin Larsen, ki je branil svoj naslov v tem tekmovalstvu ter je ob tej priliki dosegel 3185 točk. Pri tej svoji zmagi je dosegel

naslednje rezultate: skok v daljavo 6.46 m. kop-
je 50.25 m. tek na 200 m 23 sek., disk 36.07 m in tek na 1500 m 4:36.3 min. Ob tej priliki je bil postavljen tudi nov rekord v štafeti 4krat 1500 m v času 16:29.8 min.

Dobrega dolgoprogosa so dobili Italijani v osebi Salvatore Costantino, ki je nedavno zmagal v teku nad 20 km v Milanu, Čas, ki ga je dosegel omenjeni tekač, je odličan, saj je rabil za 20 km 1:07.12 in dospel na cilj pred tekačem Verona, ki je rabil za isto progo 1:08.41.2. Costantino je zmagal — kakor je znano — tudi v Monakovem pri cestnem teku na 25 km in je največja nada italijanskih dolgoprogašev.

Nov rekord v skoku v višino

so postavili Norvežani z namko 2 metrov. Športni klub »Tjalve« iz Osla je priredil lahko atletsko tekmovalce, pri katerem je postavil atlet Erik Stai nov norveški rekord v skoku v višino, s skokom dveh metrov. S to namko je zboljšal rekord njegovega rojaka Birge Halvorsena za tri centimetre. Pri isti prireditvi je postal Tranberg trikratni prvak: zmagal je na obeh sprinterskih progah z znamkami 10.7 in 21.9 sek., ter se je tudi v skoku v daljavo z znamko 7.26 m izkazal kot najboljši atlet v tej disciplini. Nadaljnji omembe vredni rezultati pa takole izgledajo: 400 m Oedegard 49.9, 800 m Taraldrud 1:55.9, 1.500 m Rollnes 4:02.2, 5.000 m Rasdal 14:57.8, 110 m zapreke Albrechtson 15.4 sek., skok s palico 4 m.

Nov svetovni rekord v plavanju

Danska plavalica Ragnhild Hveger je zopet potolkla zadnjo nedeljo svoj lastni svetovni rekord. V Svendborgu je preplavala 400 m dolgo progo v kravlu s časom 5:05.5, pri čemer je zboljšala svoj zadnji rekord na tej progi za šest desetink sekunde.

Zagrebski in splitski nogometaši so si v laseh

Z ozirom na zadnje dogodke v hrvatskem nogometnem športu je imela uprava splitskega Hajduka posebno sejo, na kateri je sklenila neko resolucijo iz katere se vidi, da je Hajduk prekinil vse športne odnose z zagrebskim Gradjanskim. Čudno je, da se v naših športnih vrstah ne more ustvariti tako sožitje, da bi lahko nemoteno napredovali ves jugoslovanski šport. To so sicer resnične, toda obenem žalostne ugotovitve, ki močno škodujejo našemu športu. Tisti, ki vodite šport in ki vam je za napredek športa, uberte drugo pot ali pa zapustite športne vrste, ker tako ne more iti več naprej.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Ocenjevalna vožnja, katero je nameravala celjska motocikcija Slovenskega avtomobilskega kluba prirediti v nedeljo 15. t. m. na progi Celje — Rogatec — Ptuj — Maribor — Dravograd — Slovenj-
gradec — Sočtanj — Braslovce — Celje je zaradi slabega vremena preložena.

ZFO

Tekme ZFO v lahkoatletskem deseterboju

V soboto, 14. in v nedeljo, 15. septembra priredi ZFO lahkoatletsko tekmovalce v deseterboju za prvenstvo ZFO za leto 1940. V soboto se prično tekme ob 4. v nedeljo pa ob pol 4 popoldne. Prvi dan se tekmuje v naslednjih disciplinah: 100 m, 400 m, 800 m, 1500 m, 3000 m, 5000 m, 10000 m, 20000 m, 40000 m, 80000 m, 160000 m, 320000 m, 640000 m, 1280000 m, 2560000 m, 5120000 m, 10240000 m, 20480000 m, 40960000 m, 81920000 m, 163840000 m, 327680000 m, 655360000 m, 1310720000 m, 2621440000 m, 5242880000 m, 10485760000 m, 20971520000 m, 41943040000 m, 83886080000 m, 167772160000 m, 335544320000 m, 671088640000 m, 1342177280000 m, 2684354560000 m, 5368709120000 m, 10737418240000 m, 21474836480000 m, 42949672960000 m, 85899345920000 m, 171798691840000 m, 343597383680000 m, 687194767360000 m, 1374389534720000 m, 2748779069440000 m, 5497558138880000 m, 10995116277760000 m, 21990232555520000 m, 43980465111040000 m, 87960930222080000 m, 175921860444160000 m, 351843720888320000 m, 703687441776640000 m, 1407374883553280000 m, 2814749767106560000 m, 5629499534213120000 m, 11258999068426240000 m, 22517998136852480000 m, 45035996273704960000 m, 90071992547409920000 m, 180143985094819840000 m, 360287970189639680000 m, 720575940379279360000 m, 1441151880758558720000 m, 2882303761517117440000 m, 5764607523034234880000 m, 11529215046068469760000 m, 23058430092136939520000 m, 46116860184273879040000 m, 92233720368547758080000 m, 184467440737095516160000 m, 368934881474191032320000 m, 737869762948382064640000 m, 1475739525896764129280000 m, 2951479051793528258560000 m, 5902958103587056517120000 m, 11805916207174113034240000 m, 23611832414348226068480000 m, 47223664828696452136960000 m, 94447329657392904273920000 m, 188894659314785808547840000 m, 377789318629571617095680000 m, 755578637259143234191360000 m, 1511157274518286468382720000 m, 3022314549036572936765440000 m, 6044629098073145873530880000 m, 12089258196146291747061760000 m, 24178516392292583494123520000 m, 48357032784585166988247040000 m, 96714065569170333976494080000 m, 193428131138340667952988160000 m, 386856262276681335905976320000 m, 773712524553362671811952640000 m, 1547425049106725343623905280000 m, 3094850098213450687247810560000 m, 6189700196426901374495621120000 m, 12379400392853802748991242240000 m, 24758800785707605497982484480000 m, 49517601571415210995964968960000 m, 99035203142830421991929937920000 m, 198070406285660843983859875840000 m, 396140812571321687967719751680000 m, 792281625142643375935439503360000 m, 1584563250285286751870879006720000 m, 3169126500570573503741758013440000 m, 6338253001141147007483516026880000 m, 12676506002282294014967032053760000 m, 25353012004564588029934064107520000 m, 50706024009129176059868128215040000 m, 101412048018258352119736256430080000 m, 202824096036516704239472512860160000 m, 405648192073033408478945025720320000 m, 811296384146066816957890051440640000 m, 1622592768292133633915780102881280000 m, 3245185536584267267831560205762560000 m, 6490371073168534535663120411525120000 m, 12980742146337069071326240823050240000 m, 25961484292674138142652481646100480000 m, 51922968585348276285304963292200960000 m, 103845937170696552570609926584401920000 m, 207691874341393105141219853168803840000 m, 415383748682786210282439706337607680000 m, 830767497365572420564879412675215360000 m, 1661534994731144841129758825350430720000 m, 3323069989462289682259517650700861440000 m, 6646139978924579364519035301401722880000 m, 13292279957849158729038070602803445760000 m, 26584559915698317458076141205606891520000 m, 53169119831396634916152282411213783040000 m, 106338239662793269832304564822427566080000 m, 212676479325586539664609129644855132160000 m, 425352958651173079329218259289710264320000 m, 850705917302346158658436518579420528640000 m, 1701411834604692317316873037158841057280000 m, 3402823669209384634633746074317682114560000 m, 6805647338418769269267492148635364229120000 m, 13611294676837538538534984297270728458240000 m, 27222589353675077077069968594541456916480000 m, 54445178707350154154139937189082913832960000 m, 108890357414700308308279874378165827665920000 m, 217780714829400616616559748756331655331840000 m, 435561429658801233233119497512663310663680000 m, 871122859317602466466238995025326621327360000 m, 1742245718635204932932477990050653242654720000 m, 3484491437270409865864955980101306485309440000 m, 6968982874540819731729911960202612970618880000 m, 13937965749081639463459823920405225941237760000 m, 27875931498163278926919647840810451882475520000 m, 55751862996326557853839295681620903764951040000 m, 111503725992653115707678591363241807529902080000 m, 223007451985306231415357182726483615059804160000 m, 446014903970612462830714365452967230119608320000 m, 892029807941224925661428730905934460239216640000 m, 1784059615882449851322857461811868920478433280000 m, 3568119231764899702645714923623737840956866560000 m, 7136238463529799405291429847247475681913733120000 m, 14272476927059598810582859694494951363827466240000 m, 285

Odlikovani bojovníki za osvoboditev severnih krajev

S spomenico na modrem traku so bili odlikovani ti-le bojovníki

Pehotni brigadni general v rezervi Jovanovič Gligorije, bivši generalstabin polkovnik Skubec Richard, rezervni pehotni major Sire Vinko, pehotni major v p. Srkulj Josip, rezervni kapetan I. razr. Rus Alojzij, nižji vojni uradnik II. raz. v p. Smrečnik Franjo, bivša poročnika Burja Ludovik in Cholewa Josip, peh. polkovnik Stopkovič Ivan, inženirski polkovnik Mušički Kosta, sanitetni polkovnik v p. dr. Ferlan Vladimir, podpolkovniki — topniški: Hrast Janko, intendantski Župan Jože, podpolkovniki v rezervi: topniško-tehnični dr. Jeločnik Viktor, orožniški Šmid Rudolf, topniški major Piš Ivan, majorji v p.: Dereani Viljem, Stropnik Dragotin, bivši vojni uradnik 4. razr. v rez. Sušnik Josip, kapetani I. razr.: Sušmelj Mirko, Radojevič Vladimir, Dobrinič Božidar, Petrič Marko, kapetani I. razr. v rez.: Perlot Avgust, Velikonja Joško, Skaza Franc, Zuton Grga, dr. Ban Adam, Štiligoj Franc, Brglez Franc, dr. Vrhunec Vinko, Rožman Maksimilijan, Robida Franjo, Majcen Gabriel, dr. Horvat Artur, dr. Talar Luj, dr. Korun Ferdinand, dr. Zemljik Zvonko, kapetani I. razr. v p.: Duje Slavko, Debevec Stanislav, Pavlič Stanko, nižji vojni kontrolor I. razr. Čerin Jaroslav, nižji vojni uradnik I. razr. Avčin Josip, kapetani II. razr. v rez.: Samec Ivan, Koželj Josip, pročniki v rez.: Živko Srečko, Rudež Josip, Mušički Franc, Pibovec Leo, Breščak Ivan, Taček Stefan, orožniški podporočniki v p.: Osmeč Josip, državni mojster podkovač Urh Franjo, vojaški duhovnik Lendovešek Bogdan, naredniki vodn.: Kovatič Ludvik, Potnik Ludvik, naredniki vodniki v rezervi: Milašević Konstantin, Jureš Franjo, Škof Ivan, Glušek Franjo, Podboj Karel, orožniški narednik vodnik v p. Zgonik Mavrič, topniški narednik vodnik Pip Viktor, orožniški naredniki: Poljanec Andrej, Kenig Franjo, Gorenšek Ivan, Zagar Franc, Duh Alojzij, Košanec Franc, Kadunc Valentin, Derglin Franc, Dvoršek Jožef, Brajer Alojz.

Naredniki v rezervi: Potrato Ivan, Špenko Konrad, Krošelj Josip, Bačnik Josip, Česut Jože, Kenigman Jože, Valand Blaž, Česnik Pavel, Mrak Franc, Marovec Josip, Jelenc Anton, Remic Franc, Babič Aleksander, Legrad Josip, Veseli Hugo, Ivan Kenda, Pečecnik Anton, Ripuš Boris, Vajsbaher Franc, Kopriva Anton, Šajberl Maks, Nardin Mirko, Beber Franc, Kovatič Drago, Sedaj Viljem, Malgaj Niko, Pušnik Jakob, Deleja Zdravko, Uličar Jakob, Prevolshek Janez, Zidar Alojzij, Vrane Ernest, dijaki: pehotni: Vidnar Josip, Resnik Franc, Koelper Vinko, Planinšek Anton, Tavš Gabriel, Zalokar Ignac, Čeh Jakob, Namar Ivan, Urinčič Franc, Kosi Stanko, topniški: Dobrila Peter, Šušum Mirko, Medved Ivan, Putin Franc, orožniški: Čebokli Josip, Pušauer Stefan, godbenik Lukež Franjo, orožniški naredniki v p.: Vajda Mihael, Čuk Anton, Macarol Dominik, Kosar Jernej, Josip Grmek, Bardič Matjaž, Hrišl Karel, Lovar Franc, Josipovič Luka, podnaredniki v p.: Vodopivec Stanko, Granda Ivan, Juh Ivan, Fras Ivan, Safonik Martin, Živič Franc, Lanc Fridolin, Sodržnik Franc, Rovšnik Franc, Grabner Jože, Silič Leopold, Gosak Ivan, Valentič Alojzij, Čokan Martin, Santelj Alojz, Kržišnik Ludovik, Zlodej Jurij, Jug Simon, Vodopivec Maks, Jeglič Rudolf, Povše Ludvik, Sosič Josip, Stopar Franc, Znidaršič Mirko, Tančelj Franc, Likar Ignacij, Baršič Anton, Trpin Gašpar, pehotni: Erlich Jože, Zemljik Jože, Paradiž Franc, Dečko Rudolf, Košlar Franc, Groznik Ciril, Voje Ignac, Račič Božo, Berdon Andrej, Udovič Just, Ferjančič Miroslav, Nordorfer Bruno, topniški: Novak Joško, Korenjak Mihael, Milavec Ivan, Dimnik Mihael, konjeniki: Kartner Mihael, Kvar Ivan, inženirski Jerob Josip, rezervni podnarednik dijak Živko Vinko, rezervni orožniški kaplar titularni narednik Šajčan Josip, rezervni kaplarji: Slatinek Anton, Zobeč Ivan, Sirec Viktor, Hanželič Ivan, Lovč Janko, Tomaž Avguštin, Sue Franc, Pečirer Stefan, Bauman Alojzij, Pečjak Anton, Nadrih Franc, Ješelnic Anton, Rajh Anton, Hričič Ivan, Beve Karel, Lovša Henrik, Grčar Franc, Potokar Viktor, Kovačević Radovan, Vrčon Viktor, Suša Milan, Mešiček Franc, Zist Ivan, Rmaz Norbert, Mohorič Franc, Franc Dolinšek, Radevšek Janez, Horvat Marko, Talčec Rok, Zavratnik Jakob, Sajko Ivan, Mervic Pavel, Zupan Ivan, Likar Franjo, Jančič Jurij, Koželj Franc, Čop Srečko, Merlak Ivan, Grmek Anton, Vindišman Alojz, Sprajcar Joža, Jelusič Valentin, vojaški-obvezniki: Ortan Ivan, Sonaja Jože, Vavpotič Anton, Vizovišek Valentin, Dreisinger Jože, Arzenšek Karel, Fras Franc, Dojčman Ferdinand, Malenšek Bogomil, Kac Josip, Kralj Alojz, Trstenjak Ivan, Filher Alojzij, Trbič Franc, Majoško Anton, Hriberšek Matija, Majoško Lovro, Rob Jožef, Lašič Ivan, Ploh Franc, Ploh Ivan, Koper Ivan, Ledinek Ivan, Seligo Franc, Varšek Anton, Verglez Alojz, Tratnik Alojz, Jakomin Anton, Zaletež Jože, Rozman Jurij, Turk Pavel, Mali Miha, Gregorka Jernej, Tušek Avgust, Majer Lovro, Tušek Viljem, Lekše Ivan, Čmok Ludvik, Vovčko Anton, Fužir Franc, Bogataj Jože, Potecin Franc, Pirc Karel,

Založnik Matija, Adam Franc, Kocjan Matej, Milarič Ivan, Jurgec Jože, Vavpotič Ivan, Sonaja Ivan, Verščaj Vinko, Kolar Martin, Kamenšek Jakob, Detiček Konrad, Hovfel Franc, Jeršin Ludvik, Grčar Franc, Zupančič Franc, Fabjan Franc, Pelko Alojzij, Vrtač Ignac, Manjko Ludvik, Novak Anton, Reberšek Valentin, Drajšinger Franc, Perme Pavel, Verdel Jože, Jelen Jakob, Jelen Karel, Sitar Josip, Remic Ivan, Selan Franc, Čas Kristijan, Kores Jurij, Puhlin Ivan, Renko Leopold, Fortuna Josip, Bezonjak Konstančij, Groznik Franc, Tomič Ivan, Klemen Ivan, Habe Miha, Virbnik Franc, Koman Viktor, Žak Karel, Kešpetr Jože, Marolt Franc, Arlič Ivan, Fink Anton, Kramar Franc, Mačeroč Jože, Bistan Ciril, Škrbe Anton, Vrečar Alojzij, Mlatkovič Janez, Primožič Janez, Matoz Ivan, Skofjanc Janez, Račičič Josip, Rudman Ivan, Prah Franc, Rot Karel, Bedina Franc, Trontelj Anton, Brumen Anton, Fober Vinko, Kramberger Jakob, Megušar Ivan, Rekar Franc, Grun Ignac, Mirtič Alojzij, Podboj Anton, Debeljak Jože, Prosen Franc, Homovec Matevž, Gradišek Gomil, Kordež Peter, Bobnič Franc, Ivanc Franc, Krebl Kristijan, Leginek Jožef, Rupic Peter, Kociper Jožef, Magdič Jakob, Hrvoj Rudolf, Breg Fric, Rak Simon, Vantur Franc, Matko Ivan, Papež Franc, Plaznik Franc, Santelj Jože, Čepin Ivan, Klaučnik Janez, Poljak Tomo, Colarič Franc, Zibret Martin, Herle Franc, Zmave Alojz, Zajc Ivan, Tiršek Ivan, Deleja Franc, Gernadnik Jože, Juvan Anton, Lesjak Maksim, Milnar Martin, Stefanič Mihael, Sagadin Jože, Cvetko Jože Šegula Alojz, Pernat Valent, Beranič Stefan, Leskovar Franc, Kocjan Alojzij, Moličnik Valentin, Vincenjak Ivan, Štefanec Ivan, Breje Jože, Zilnik Josip, Lenko Anton, Fale Franc, Gradišnik Ivan, Tominšek Alojzij, Dime Franc, Verbič Bernard, Bole Franc, Mirnik Martin, Smajs Ferdo, Obid Ivan, Lovše Franc, Virant Ivan, Hribar Anton, Cerkulant Franc, Roter Miroslav, Plaskan Matija, Juvanc Franc, Lipovšek Ivan, Kolar Herman, Zagoršek Ivan, Pogčar Jakob, Novak Franc, Cvetko Boleslav, Germ Franc, Ris Alojz, Safonik Janez, Bučar Ivan, Rozman Peter, Rant Ivan, Rojnik Franc, Klančnik Marko, Kočevar Miha, Djurnič Rok, Hohnjec Ciril, Koklica Jakob, Slivnjak Ivan, Posavec Ivan, Valent Vid, Obrez Ivan, Gorenc Alojzij, Suša Miha, Pongračič Dragotin, Fijauš Matija, Simonič Anton, Omerza



Zvezničarski sanatorij na Golniku. (Glej članek na 5. strani.)

Martin, Trkulja Janko, Večko Ivan, Bivšek Franc, Mlakar Mihael, Osredkar Franc, Libnik Franc, Iršič Franc, Mager Anton, Ročnik Franc, Stefančič Franc, Pučko Andrej, Muhič Ignac, Hubak Izidor, Kert Janez, Fende Anton, Pikon Anton, Sušnik Matija, Papež Ivan, Koprivec Anton, Rus Jože, Repine Janez, Hrastar Anton, Rebozu Ferdo, Jenko Ivan, Avsec Matija, Smuc Alojzij, Rabič Pavel, Zavbi Anton, Mencin Franc, Turk Jože, Lipar Anton, Fink Anton, Robič Miha, Sporn Ivan, Pavlin Franc, Brtoncelj Janez, Justin Jože, Lojk Janez, Kaplar Franc, Dolenec Franc, Grmek Ivan, Plot Janez, Zajc Simon, Črnigaj Anton, Zurbj Franc, Gatej Alojzij, Valentin Konrad, Vincelj Avgust, Sletinger Jakob, Rijavec Alojzij, Gričar Josip, Potokar Anton, Krek Janez, Berkopec Ivan, Mervar Franc, Babnik Franc, Kordež Ivan, Zaletež Miha, Stabler Josip, Knez Miha, Lindič Anton, Čuden Jože, Volčjak Jože, Kokalj Janez, Jelovec Franc, Božič Janko, Čubej Franc, Pušnik Anton, Papež Franc, Kralj Ivan.

Padli in umrli: narednik-godbenik Ringl Mijo, vojaka: Zveznik Ivan in Zibert Jože.

Lastavke se nenavadno zgodaj selijo

St. Lovrenc na Dol., 12. sept.

Kakor že nekaj let sem, smo opazovali tudi leto pri nas in v naši okolici vse leto malo lastav. Videl sem jih čez leto navadno le posamezne po kake pare, ali kvečjemu po 8, 10—12 skupaj, ki so letale po Temeniški dolini. Proti koncu julija pa so se naenkrat pojavile v večjem številu. V še večjem pa začetkom avgusta. Tako sem jih opazil še 1. avgusta kakih 40—50 ali še več, ki so posedale po brzovirnih žicah ali letale po dolini. In potem sem jih opazoval skoraj vse dni avgusta v večjih jatah, po 20—40 skupaj, ki so letale okoli nas in kadar je bilo lepo sračno vreme, so tudi posedale ali ležale na tučastih strehi, z opako kriti, in se sončile. 31. avgusta zjutraj ob 7. uri pa se je pojavila pri nas naenkrat truma 200—300 lastov, ki so zopet letale po naši vasi in dolini in posedale po žicah. Ostale so pri nas kakšne dve dni. Ta dan je bilo pri nas hladno, saj je kazal termometer ob 5. uri zjutraj + 7 C toplote. Nato so odletele. Drugi dan, 1. septembra, pa so se okoli 7. ure zjutraj zopet pojavile, pa v manjšem številu, bilo jih je kakih 50 ali kaj več skupaj, ki so zopet nekaj časa počivale pri nas, potem pa odletele. Poslej jih ni bilo opaziti več v večjem številu, pač pa sem opazoval do danes le še posamezne, ki so pa gotovo le mladiči iz zadnjih gnezd, saj je tu par imel mladiče še prve dni t. m. v veži gostilne Štrekljeve pri žel. postaji v Praprečah, kjer imajo že mnogo let dve lastavici gnezdi. Videl sem jih še večerjaj pet.

Tako zgodaj, kakor letoš. že 1. septembra, ne pomnim, da bi se lastavke od nas izselile. Res nenavadno zgodaj, ko se izseljujejo navadno šele po mali maši, kakor pravita o njih izselitvi slovenska pregovora: Mala maša — za suknjo vpraša in lastavke od nas lete — in: Na Marijino ime — se lastavke sele. Ali nam ta nenavadno zgodnja izselitev lastavk od nas res pomenja hladno in zgodnjo jesen in hudo zimo? Ljudje navadno tako sklepajo.

Lani nasploh so ostale lastavke nenavadno dolgo pri nas, celo do 12. oktobra, ko so jih našli ta dan na naši Mali Leki na brzovirnih žicah na gradu št. 230, ki so počivale in se pripravljale na odlet, kakor sem to sporočil v »Slovenec« 20. oktobra v št. 241. Pa tudi po drugih krajih na Kranjskem in Štajerskem so jih še opazovali v prvi tretjini oktobra v večjih jatah, kakor je to poročal »Slovenec« iz več krajev (št. 233, 234). In še več! »Slovenec« z dne 8. novembra št. 256 pa je celo poročal v dopisu iz Bakra, da so videli tam še 31. oktobra ob eni popoldne trop lastov, ki so se selile, in je dostavil: »V resnici je to silno redek pojav, da se lastovske selijo v južne kraje šele koncem oktobra.«

In res smo imeli lani nenavadno lepo jesen. Lani sem pisal v »Slovenec« z dne 20. oktobra št. 241: Morda so lastovke res kaj slutili, da bomo imeli še okoli erede oktobra tako gorke in lepe dni. V nedeljo, 15. oktobra smo imeli zjutraj ob 5 še 10 stopinj C toplote, popoldne ob 3 pa 21 stopinj, 16. in 17. oktobra popoldne pa po 23 stopinj C. In še na sv. Luke dan je kazal termometer ob 5 zjutraj 13 stopinj C toplote, ko je bila včasih sredi oktobra že zima in sneg in kakor pravi pregovor: Luka — sneg osmuka. In kako lepo in ugodno jesen smo imeli lani, sem pisal: 22. oktobra popoldne sem dobil cvet jablane iz vasi Repče pri Trebnjem. Tam eta dve mladi jablanji v polnem cvetju. 28. oktobra št. 248 pa sem pisal: 24. oktobra sem videl pri nas pet cvetočih jagod, 25. pa zopet dve, a dve sem utrgal popoldne z rek. Na njivi pod cesto pod Muhobranom pa je bobov grm s tremi izrastki, ki imajo vsi trije lepo bobovo cvetje.

Naj dostavim še, kar sem ravno kar opazil še v svojih zapiskih o lastovkah, da je pisal »Slovenec« 17. novembra št. 264: »Pozne lastovke. V Gorjah na Bledu so še 5. novembra videli 5. lastovke.«

I. S.

Revščina v obilju

Ali se bomo lahko vozili brez bencina

»Kaj mi nuca planinca, če ne morem do nje, pravi naša pesem. Kaj je koristilo lačnemu in žejnemu Tantalu iz grške pripovedke nad njegovo glavo viseče sadje in žuboreči studenec pod nogami, ko pa ni mogel ne enega ne drugega doseči.

Take Tantalove muke trpi danes cela evropska celina. Evropi primanjkuje dragoceno gorivo za motor: bencin. Svetovna produkcija petroleja je zadostna za ves svet. Vse potrebe po surovem olju, nafti, petroleju, bencinu, parafinu bi se lahko krile s tem kar je, če bi bili zemeljski darovi enako porazdeljeni. Združene države same pridobivajo več kot polovico vsega petroleja na svetu. Če k temu pristojemo še petrolejske izvirne v Srednji in Južni Ameriki (Mehika in Venezuela), vidimo, da ima Amerika sama skoro dve tretjine vsega petroleja na svetu. Tudi Azija je zelo bogata na petrolejskih vrelcih: petrolejski deželi Mosul in Irak, znani sovjetski petrolejski kraj Baku v Kavkazu in končno bogata nahajališča nafte v nizozemski Indiji so azijski petrolejski zakladi. S tem smo približno tudi na koncu. Za Evropo preostane le 6, največ 8 milijonov ton, ki jih vsako leto načrpa Romunija na obronkih Karpatov. Evropskih potreb po bencinu to nikakor ne more nasiti.

V mirnih časih lahko uvozi Evropa toliko petroleja, kolikor ga hoče, oziroma, kolikor ga more plačati. Če pustimo ameriški Rockefellerjev petrolejski trust »Standard Oil« ob strani, je največ petrolejskih vrelcev v rokah evropskih petrolejskih družb, kot »Schell«, »Royal Dutch«, Deterdingova dedinja »Anglo-Persian« in cela vrsta manjših koncernov. Vendar tudi trust z gospodarskim središčem v Londonu ali Amsterdamu ne more delati čudežev: če so velike sile z blokado preprečile uvoz petroleja, ne more temu noben nadzorni odbor odpomoci.

Kemiki na delu

Po celi Evropi se danes kemiki pečajo z vprašanjem, kako in s čim nadomestiti »tekoče zlato«. V Nemčiji so pomanjkanje petroleja najprej začutili. Tam že v velikih množinah pridoljujejo iz premoga sintetično gorivo, dra-

go, toda vsem potrebam odgovarjajoče nadomestilo za petrolej v Franciji, kjer je kmalu po premirju bencin sploh pošel, delajo velika industrijska podjetja v Lyonu, današnjem industrijskem »srcu« nezasedene Francije, nova nadomestila za bencin in temu gorivu odgovarjajoča nova vozila. Tudi druge nevtralne države, kot Španija, Švica, balkanske države so že v skrbeh za bodočnost in čakajo na uspehe teh poskusov.

Predlogov za nova pogonska sredstva je več. Francoski avtomobilski koncern Renault predlaga uporabo lesnega plina. Za proizvodnjo lesnega plina ni potreben rjav premog, ampak navaden les. Ta okolnost bi proizvodnjo lesnega plina zelo pocenila. V to svrhu mora imeti avtomobil posebno posodo, pritrjeno na podnožnik ali v posebnem tenderju. Vprašanje prostora pri uporabljanju lesnega plina mesto bencina je najbolj pereče. Poskusi so pokazali, da so se dobro obnesle vožnje z lesnim plinom pri tovornih avtomobilih in avtobusih. Seveda nastane med ljudstvom mnogo šal na račun kurjenja avtomobilov z drvmi.

Za osebne avtomobile morajo iskati druga sredstva. Ti se le ne dajo kar tako z drvmi podkuriti. Preveč prostora bi jim odzdrav. V ta namen skušajo kemičnim putem izdelovati neko novo tekoče pogonsko sredstvo. Tega vlijejo v bencinski tank mesto bencina. Za tako sredstvo pride v poštev alkohol, le da je predrag, za to priporočajo drugi tekoče kalcijeve preparate, zmes iz apna in boksita in cele vrste drugih kemičnih spojin, po večini karbonatov. Predlogov je precej. V Nemčiji so svoj čas pokazali največje uspehe poskusi z sintetičnim oljem iz premoga, v Franciji pa poskusi s kalcijevim karbonatom.

Iskanje nadomestkov za petrolej je tudi sicer važno. Zemeljski petrolejski zakladi niso brez meja. Nekoč jih bodo izčrpali. Strojnikovi pravijo, da ima človeštvo le še za 4 do 5 tisoč let dovolj petroleja. In kaj potem? Človeštvo bo takrat pred podobnimi skrbmi, kot danes Evropa pod blokado.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI VSI ZAVEDNI SLOVENCJI DARUJE OB TRETIJ OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN

Alphonse Daudet:

40

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Njegovo drobno srcece je tolklo po stopnišču toliko od zasoplosti, kolikor iz strahu. Že ko je vstopil, ja začutil, da je premalo pripravljen na tako težko srečanje; zgrozilo ga je tisto blede lice na črnem opažu stolice in neprijetna mu je bila zadrega matere, ki se v svoji otroški boječnosti še roke ni upala iztegniti.

Kljub temu je zajeceljal dober dan in čakal. Pridiga je bila kratka in skoraj ljubezna: poctu je ugajalo, da se je otrok držal kot obtoženeec in veseli je bil tudi, da je dragemu direktorju eno zaigral.

»Jakec,« je dejal, ko je končal, »postati morate resni, delati je treba. Življenje je kot roman. Le to pričakujem in upam, da se boste pokesali. Če boste pametni, vas bom resnično vzljubil in vsi trije bomo srečno živeli. Predlagam vam torej sledeče: Kljub temu, da ves čas porabim za svoje strašne literarne boje, si bom vsak dan eno ali dve uri odtrgal za vašo vzgojo in pouk. Če boste hoteli delati, se bom potrudil, da bom iz nerednega in lahkomiselnega dečka napravil moža, kakršen sem jaz, dobro kaljenega za borbo.«

»Slišiš, Jakec,« je dejala mati, ki jo je dečkov molk zelo vznemirila. »Ali veš ceniti veliko žrtev, ki jo bo najin prijatelj doprinesel zate?«

»Da, mamica, ... je zamrmral Jakec. »Čakajte, šarloti,« je nadaljeval d'Argenton. »Treba je vedeti, ali mu moj predlog sploh ugaja. Razume se, da silil ne bom nikogar.«

»No torej, Jakec?«

Jakec je bil presenečen, ko je slišal svojo

mater imenovati šarloti in ni vedel, kaj naj odgovori, dolgo je iskal, da bi povedal kaj ljubeznivega, da bi primerno odgovoril na njegovo velikodušnost; končno je v globoki tišini izrazil svojo hvaležnost. Ko je mati to videla, ga je porinila v poetovovo naročje in ta mu je pritisnil pravi hladan, zvenceti teaterski poljub; spet je bilo videti, kot da bi pollačil občutek odvratnosti.

»Oh, dragec, kako velikodušen si, kako dober! ... je mrmrala uboga ženska, medtem ko je Jakec s kretinjo bil odslovljen in se je hitro vračal po stopnišču, da bi skril svojo žalost.

Jakčev prihod v hišo je bil poetu pravzaprav v razvedrilo. Ko so prvi veseli dnevi po vselitvi minili, se je lidine družbe kmalu naveščal. Imenoval jo je zdaj šarloti v spomin na Goethejevo junakinja in pa zato, ker ni hotel ničesar pustiti od stare lide de Barancy. Kadar je bil z njo, se je čutil osamljenega, njegova gospodovalna osebnost je popolnoma prežela to nesrečno, omejeno in breznačajno kreature.

Ponavljala je njegove besede, prepajala se z njegovimi idejami, mrcvarila v neskončnem brbljanju njegove paradokse, — ker je bil v njuni skupnosti pravzaprav samo eden in ne dva, — to — bi utegnili biti v gostovih okoliščinah sicer idealno srečno, — je postalo tak življenje d'Argentonu prava žrtev, — preveč je bil borben, govorniški in nasprotujoč, da bi bil zadovoljen s tem večnim priklovanjem.

Zdaj je dobil vsaj nekoga, ki mu bo nasprotoval, ga vodil, vzgojeval, kajti on je vsakakor bil boljši profesor ali prefekt kot pa pesnik. Ta njegova nezadovoljnost je bila vzrok, da se je lotil Jakčeve vzgoje s sistematično natančnostjo in pretirano resnostjo in svečanostjo, ki je bila značilna za vsako njegovo najmanjše delo.

Ko se je naslednjega dne Jakec prebudil v svoji mali sobici, je zapazil, da je za oken-

ske šipo pritisnjen velik papir z lepo, brezhibno pesnikovo pisavo, — z zelo velikimi črkami je bilo napisano tole:

Urniki.

To je bil delovni načrt, seznam učnih ur; kot da bi dan razdelili na polno majhnih predalčkov, do vrha napolnjenih z opravki:

Ob šestih vstati — od šestih do sedmih zajtrk — od sedmih do osmih recitiranje — od osmih do devetih ... in tako dalje.

Tako razporejen dnevni čas je bil kot soba s tesno zaprtimi oknicami, kjer pride vanjo skozi razpore komaj toliko zraka, da je mogoče dihati in toliko svetlobe, da potolaži oči. Navadno je takle red samo zato postavljen, da ga človek prekrši; toda d'Argenton je bil natančen in strog in ni trpel nobene površnosti. Vrh tega je bil zelo strasten sistematič, lastnost, ki se je kot bivši profesor gimnazije Moronval seveda ni mogel odvaditi.

D'Argentonov sistem je obtojal v tem, da je nameraval v začetnikovo glavo poleg osnovnih najpotrebnejših naukov tudi še najrazličnejše znanosti, kot: latinščino, grščino, nemščino, algebro, geometrijo, anatomijo, skladnjo.

Sistem je bil mogoče odličan, toda pri Jakcu ni imel uspeha, mogoče je bil pretežak za otrokovo razumsko zmoglost, mogoče je bil profesor premalo spreten pri razlaganju svojih teorij. Vendar je Jakec kljub pomanjkljivi vzgoji zelo napredoval in bil za svojih enajst let nenavadno razumen. Površnost in enakeljivost prvih njegovih študijskih let se je v prenatrpnosti sistema, v katerega ga je uklel novi profesor, še bolj zamotala. Poleg tega ga je bilo strah to samovarno osebo; toda glavni vzrok je bila priroda. Ta ga je vsega prevzela in ga zmešala.

Prej je bil v majhnem plesnivem dvorišču gimnazije Moronval, v odvrtni ulici Dvanaj-

stih hiš, zdaj pa je naenkrat sredi dežele: pred njegovimi očmi odprta priroda in stalen stik z njo sta ga zajela in navdušila.

Kadar je v najlepših popoldanskih urah bil v stolpuh sklonjen nad debelim zvezkom in imel pred sabo profesorja, se ga je polastila neznanaka želja, da bi zbežal, da bi pustil v nemar ta urnik in utekel v tako zaželjeno, zlato svobodo.

Skozi odprta okna je cvetoči maj pošiljal svoje vonjave, gozd je valoval in iztegoval svoje zelene veje in Jakec je pozabil na lekcijsko. Sledil je z očmi ptičjim letom med vejami ali pa rdečkasti listi verve, ki se je sprehajala v temnem zelenju kakšnega velikega oreha. Kako mučno je bilo sklanjati rožice, roža v več jeziki, ko se je pred njim gozdni obronek lesketal v nežnih svežih barvah divjih rož! Samo na to je mislil, da bi bil zunaj, na zraku, na soncu ...

»Ta fant je bebast,« je rjul d'Argenton, ko je Jakec na vsa njegova vprašanja, na vse dokaze, kazal samo osupel obraz. Gledal je vrhove dreves in lahne, proti zapadu potujoče oblake, kot da bi njim bil namenjen njegov odgovor.

Čez en mesec je d'Argenton izjavil, da bo nehal, da je zapravljal brez haska dragoceni čas, ki bi ga lahko uporabil za resnejše delo. Pravzaprav je bil sam vesel, da se je otrsle nadležni dolžnosti tega železnega sistema, ki ga je zaslužnil in zaprl prav tako kot Jakca.

Za njim je tudi lida, oziroma šarloti dobila mnenje, da je Jakec nezmožen in zabit. Raje je to priznala, kot da bi poslušala mučne prizore, jezo in solze, ki so tvorili konec tega težkega pouka.

Mir je ljubila nadvse in hotela je, da bi vsi okrog nje bili zadovoljni. Njene misli, kratke kot njena pamet, niso nikdar segle za dan naprej. Njeno trenutno udobje ji je bilo več vredno kot bodočnost.

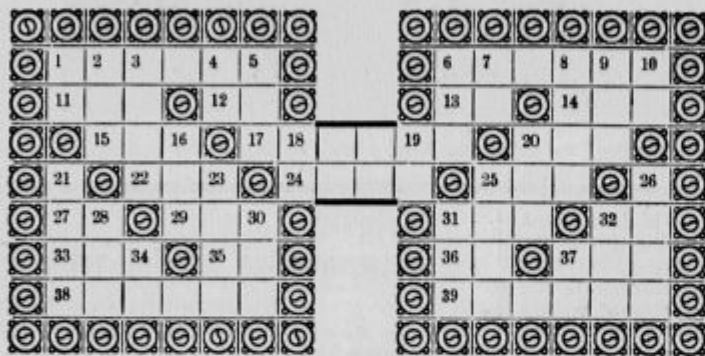
Nagradna križanka

Tvrdka, ki žele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka« do četrtka prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili: 4. nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

„ILIRIJA“ proizvodi tovarna kemičnih izdelkov GOLOB & Comp Ljubljana - Vič



KUPUJ LE »ILIRIJA« IZDELKE!

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Nepripraven človek. 6. Glasbilo za spremljavo. 11. Konica. 12. Ploskovna enota. 13. Osebnostni zaimek. 14. Iglasto drevo. 15. Primerek. 17. Prebivalec največjega zemeljskega polotoka. 20. Zver. 22. Plačilna nakaznica. 24. Konec očenaša. 25. Bolečina. 27. Prvi dve črki. 29. Krepak, zdrav. 31. Bivališče blaženih. 32. Prihodnjik. 33. Predlog s 6. skl. 35. Osebnostni zaimek. 36. Pijača starih Slovanov. 37. Lesena posoda. 38. Čil. 39. Uganjati čarovnije.

Navpično: 1. Vzklík. 2. Mednarodna označka za vzhod. 3. Skrajni košček kopnine. 4. Pritrdilnica. 5. Naplato. 6. Odeja. 7. Veznik. 8. Kajnov brat. 9. V zemljo izkopana pot. 10. Ploskovna enota. 16. Prijetna zimska stvar. 18. Egiptovsko božanstvo. 19. Števnik. 20. Maščoba. 21. Moderno napadalno orožje. 23. Spleteni lasje. 25. Nevestina oprema. 26. Načeluje, usmerja. 28. Zavišče. 30. Geometrijski izraz. 31. Prijemalo pri posodah. 32. Del sesalke. 34. Reče, pravi. 37. Oznaka za kemično prvine.

Rešitev sobotne križanke:

Vodoravno: 1. Golob & comp. 8. Okop. 10. Ednina. 14. Alka. 17. Gumitrans (parketna pasta, izdelek tovarne Golob & comp. Ljubljana - Vič. 18. Izhod. 19. Enojka. 21. Len. 22. Anton. 24. Lerida. 27. Ilirija (zapomnite si te znamke!) 33. Ča. 34. Vanku. 35. Muren. 36. Čaj. 37. Ankara.

Navpično: 1. Gomora. 2. Opilj. 3. Let. 4. Odra. 5. Oaza. 6. Mah. 7. Plot. 8. Ogel. 9. Kuneč. 11. Nalik. 12. In. 13. Nin. 15. Kdo. 17. Apno. 20. Kdaj. 23. Nira. 25. Iva. 26. Ana. 28. Luk. 29. Ima. 30. R. U. R. 31. Jež. 32. An.

Izrebanec:

Zavoj 5 kg najboljšega mila in 1 ducat »Ilirijac« čistila za čevlje dobi:

1. Pintar Franjo, Vešter 19, p. Skofja Loka.
2. Zajec Angela, stud. phil., Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

Ducat toaletnega mila dobi:

3. Uršič Tilička, frizerski salon »Vera«, Celje, Prešernova ulica.
4. Felar Matija, Gradec v Belokrajini.
5. Skvarč Anica, kuharica, Skopice, p. Krška vas.

Ducat »Ilirijac« čistila za čevlje dobi:

6. Matoh Franjo, železn. uradnik, Jesenice, Trg Kralja Aleksandra 5.
7. Kajzer Ivan, Vižmarje št. 135 p. Št. Vid pri Ljubljani.

»Slovenec« dobi:

1. Čeh Vinko, Tovarna Erlich, Maribor.
2. Mihelič Marko, cand. phil., Deželiceva ul. 74, Zagreb.
3. Bajec Zinka, Stari trg 5-I, Ljubljana.
4. Novak Anton, rez. poručnik, Delnice, Supilova ul. 199.

Opozorilo! Reševalce sobotnih križank opozarjamo, da pridejo za žrebanje v poštev le tisti reševalci, ki pošljejo rešitev na odrezku križanke iz »Slovenec«. — Obenem prosimo, naj navedejo svoj natančni naslov.

Tvrdka Golob & comp. bo poslala izrebanec darila na njihove naslove.

Nagrade za reševalce današnje križanke:

12 nagrad, od teh jih bo osem vsebovalo:

- 10 kg najboljšega Ilirija-terpentin mila,
- 6 ducatov toaletnega mila (Lanoline, smrekovo, špajk),
- zavoj božičnih svečk in
- 2 ducata »Ilirijac« čistila za čevlje — vse darilo tovarne kemičnih izdelkov Golob & comp, katerih znamka »Ilirijac« je splošno priljubljena in znana!

Danes zadnjikrat te vrste praktična darila! Pošljite rešitev!

Založba „PASTIR“ v Ljubljani, Poljanska c. 15/IX.

naznanja

DELA KSAVERJA MEŠKA

Dela bodo izšla v šestih obširnih knjigah, ki bodo obsegale do 400 strani vsaka. Prvi zvezek izide že v teku enega meseca, vsak naslednji pa dva meseca pozneje. Ta izdaja, ki bo obsegala njegovo prozo, bo izbor vsega najboljšega, kar je Meško napisal. Pisatelj bo uredil dela sam in marsikaj tudi temeljito popravil. Izdaja bo opremljena enotno in okusno. Naročiti se je mogoče samo na kompletno delo, ki stane v platnu 480 din, v polusnu pa 600 din. Mogoče je odplačevanje v rednih mesečnih obrokih, ki ne smejo biti manjši od 50 din. Kdor plača vso zbirko vnaprej, in sicer najkasneje 10 dni po naročilu, plača za knjige v platnu samo 400 din, za one v polusnu pa 500 din. Ta subskripcija velja samo do izida prvega zvezka, pozneje bo zbirka v vseh primerih znatno dražja. Opozarjamo na to šole in knjižnice. Prosimo, izpolnite spodnjo naročilnico, odrežite in jo pošljite v zaprti kuverti.

Naročilnica

Založbi „PASTIR“, Ljubljana, Poljanska cesta 15/IX.

Podpisani _____, poklic _____,

bivališče _____, zadnja pošta _____, naročam s tem nepreklicno in na svoj račun in nevarnost DELA KSAVERJA MEŠKA v šestih knjigah.

Knjige želim vezane — v platno — v polusnu.*

Zbirko plačam — takoj — v zaporednih mesečnih obrokih po _____ počenš s _____ 1940.

Naročilni pogoji so mi znani in se z njimi strinjam.

V _____ 1940.

* Cesar ne želite, črtajte!

svojeročni podpis

SANITARNE PREDMETE:

kopalne kadi, umivalnike, klozete, stenske školjke, armature, vodovodne in svinčene cevi, fitinge itd. — dobite še vedno ugodno v železnini

FR. STUPICA, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Šivilja

gre šivat na dom. — Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Večletna praksa« 13.592. (b)

Manufakturst

pošten, želi namestitve takoj. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Zmožen s prakso« št. 13661. (a)

Vajenci

Za mizarskega pomočnika bi se rad izučil fant z deželje z oskrbo v hiši. Ponudbe upravi »Slovenec« Maribor pod »Z deželje 1071«. (v)

Učenec

želi premeniti oziroma nadaljevati učno dobo v dobro vpeljani trgovini z mešanim blagom na deželji. Ponudbe podružnici »Slovenec« v Celju pod »Marljiv in pošten« št. 13676. (v)

Službodobe

Stavbnega polirja

sposobnega, sprejemem takoj. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 13811. (b)

Potnika

(tudi ženska) sprejemem za prodajo drv in premoga. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Kuriro« št. 13755. (b)

Kuharico

starejšo, za župnišče — isčem. Nastop s 1. okt. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Gorenjsko« št. 13640. (b)

Prodajalko

za specerijo, vestno in agilno, ki bi bila tudi gospodinj v pomoč, išče krščanska hiša na deželi. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Takoj« 13708. (b)

Služkinjo

isčem za takoj. Znati mora dobro kuhati in opravljati vsa hišna dela. Plača dobra. Dolgi Požun, trgovčeva soproga, Trbovlje. (b)

Pouk

Višješolec-inštruktor

vešč modernih jezikov — inštruira proti oskrbi po dogovoru. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 13402. (u)

Za stenografijo

in strojepisne prireje Trgovsko učilišče Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15, poseben tečaj. — Vpisovanje v pisarni dopoldne in popoldne. (u)

Ali

ste že naročeni na

Slovenca

?

Vsak

naročnik zavarovan

Prodamo

50

različnih modelov dvokoles
SI LAMBREZZOVINO OGLEDATI PRI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Najugodnejši nakup

moških oblačil nudim
Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Kislo zelje!

Prvovrstno kislo zelje imam vsako množino v zalogi po najnižji dnevni ceni. J. Oražem, Moste. Telefon št. 34-02.

Kupimo

Rabljene zaboje

holandske, za vlaganje jabolk, kupim. Ponudbe poslati na Martin Pavlinič, Trnje 13, Brežice.

Ježice (knopra)

kupim vsako množino po najvišjih dnevnih cenah. Ponudbe z vzorci pošljite trdkri M. Walland, Slov. Konjice. (k)

Razno

Legitimacijske slike

za dijake izvršuje hitro in poceni — Foto-atelje Mancini, Ljubljana, Tržaška cesta 82.

Za svojo odda

nezakonjska mati 1 mesec staro, zdravo deklico. — Polzve se: Dečji dom kraljice Marije, Ljubljana, Lipičeva ulica.

Gumbnice, gumbce, pišce, monogramne, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union

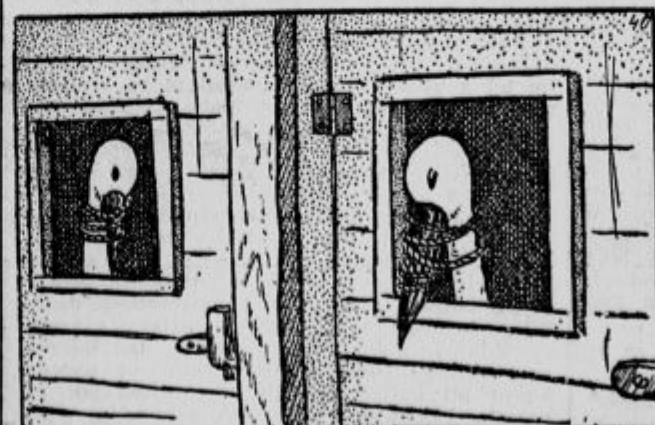
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine



(39) Vzela sta vsak en kol in začela mahati kar po vrsti nič hudega sluteče štorčljke, ki so molele svoje dolgokljune glave iz staj, po glavah. Nato sta se tako zatopila v reševanje in razvezovanje ujetnikov, da nihče ni opazil, kako so prej omamljene štorčljke spet prišle k zavesti. Šele njihov strahoviti vrišč jih je zmotil pri dobrodelnem opravilu.



(40) »Joj, štorčljke - stražarji so dale znak za alarm! Vse nam bodo pokvarile!« je prestrašeno kriknil Mihec in z vso naglico začel štorčljam zavezovati kljune. »Na, pa zdaj poskušaj še kričati!« je Mihec po opravljenem naporu izzivalno nagovoril štorčljke.

LJUBLJANA

1 Princesa Elizabeta in princ Nikola v Ljubljani. V petek popoldne je prispela v Ljubljano v spremstvu vzgojiteljice princese Elizabeta, ki je obiskala modno trgovino Avšič v Prešernovi ulici. Princesa je dalj časa izbirala v trgovini razne obleke in manufakturno blago. V Ljubljano se je pripeljal tudi princ Nikola, ki je tudi prišel v trgovino Avšič. Občinstvo se je hitro zbralo na pločniku in ko sta princ in princesa odhajala, jima je pridelilo prisrčne ovacije.

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.50 zjutraj, pred odhodom vseh prvih jutranjih vlakov.

1 Stolna kongregacija Kraljice sv. rožnega venca ima drevi ob pol sedmih svoj redni shod.

1 Dekliški krožek Sv. Peter ima danes zvečer ob 8 svoj redni sestanek. Vabljeni so tudi nove članice.

1 Trn-vsko farno romanje k Materi božji na Zaplazu. V nedeljo, 15. septembra priredijo trnovčani farno romanje na Catež pod Zaplazo. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 5.25. Sv. maša bo v cerkvi na Zaplazu ob 10, ki jo bo daroval župnik g. Iv. Vindišar. Kosilo bo v gostilni Urbančič, popoldne izlet na Primsko. V Ljubljano se vrnejo z vlakom ob 20.21. Vsak udeleženec naj kupi nedeljsko povratno karto do postaje Velika Loka, ki stane 21 din. — Romanje se vrši ob vsakem vremenu.

1 Sentjakobčani! Opozorjamo Vas, da gremo jutri na izlet v Stično in na Muljavo ob vsakem vremenu, kot smo že objavili. Kdor se ni prijavil, naj sam kupi nedeljsko povratno karto do Stične. Odpeljemo se iz dolenskega kolodvora ob 8. — Prosv. društvo Sv. Jakob, Ljubljana.

1 Mestno zdravniško nedeljsko službo bo imel ob soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Logar, Ulica 29. oktobra 7, telefon 41-52.

1 Za obrambo pred napadi iz zraka morajo imeti vse industrije, pa tudi zasebne hiše, kjer so obvezno predpisana zaklonišča, v teh zakloniščih poleg druge opreme tudi hišno lekarno. Zaščitni urad mestnega županstva v Ljubljani je izdal navodila, kakšna naj bo taka hišna lekarna. Hišna lekarna naj obstoji iz stenske omarice ali ročnega kovčega, ki ima na zunanji strani znak Rdečega križa. S to omarico naj bodo opremljene stanovanjske hiše z 10—30 prebivalci, oziroma tudi industrijski obrati z do 50 delavci. Vsebina je sledeča: 3 kosi povojev (6X5, 8X5, 10X5), 20 gramov sterilne vate, 2 trikotni ruti, 1 kos leukoplasta (2,5 mX1 m), 3 kose povojev za prvo pomoč (0,13), 20 gramov natrijevega bikarbonata (jedilna soda), 200 gramov klorovega apna ali kloraminovega praška (v hermetično zaprtih posodah), 20 gr jodove tinkture, 20 gramov Hoffmanovih kapljic, 20 gramov baldrijanovih kapljic, 10 gramov hiper-mangana v kristalinih, 20 gramov 1% rumenega živosrebrnega mazila, kalijevo (zeleno) milo, steklene pialice, varnostne zaponke, škarje, posode za pripravo raztopin. Hiše z več prebivalci in industrije z več delavci pa morajo imeti večjemu številu prebivalcev oziroma delavcev primerno večjo količino zgoraj navedenih potrebščin.

1 Rdeči križ v Ljubljani bo imel v tednu Rdečega križa svoj nabiralni dan v nedeljo 15. t. m. od 9 do 12. V nedeljo bo med nabiranjem koncert vojaške godbe v Zvezdi ob 11. Ob zaključku tedna Rdečega križa, v soboto 21. septembra, bo tudi koncert vojaške godbe v Zvezdi ob 17.

1 Šolske potrebščine pri H. Ničman, Kopitarjeva 2.

1 Tramvajske proge na križišču Gradišča in Rimske ceste bodo obnovili. Niti deset let še ni, odkar je stekla električna cestna železnica po novo zgrajeni tramvajski progi proti Viču. Na vsej tej progi je bil najbolj hud ovinek, ki ga napravljala proga, ko prehaja z Gradišča na Rmsko cesto. Prav zaradi tega je tam proga enotirna, zaradi česar so bile tračnice še enkrat bolj obremenjene kakor drugod. Zaradi hudega ovinka pa so se kolese vedno hudo trla ob žlebove tračnic, kar je najpogostejše vedno škripanje tramvajskih vozov, česar tudi še tako obilno mazanje ni moglo preprečiti. Notranji žlebovi tračnic so se na nekaterih mestih ovinka že tako močno izrabili, da jih ponekod sploh ni več, zaradi česar so kolese vozila že po velikih granitnih kvadrilih, položenih ob žleb. Te dni pa so v Gorupovi ulici že zložili velike zakrivljene tračnice, s katerimi bodo izmenjali izrabljene tračnice na ovinku. Z zamenjavo bodo v kratkem zaželi. Nekaj časa bo promet v tej smeri le s prestopanjem, v glavnem pa bodo vsa dela skušali opraviti ponoči, tako da potniki ne bodo mnogo moteni.

1 Karambol motocikla s kolesarko. Okrog pol 4 se je v Wolfovi ulici pred Paušinovo trgovino zgodila prometna nesreča, pri kateri je dobila hude poškodbe neka kolesarka. Zadelo sta drug v drugega motocikel, ki ga je vozil mesar Janko Cuzak iz Kamnika, in neznana kolesarka. Karambol je bil tako hud, da je kolesarka odletela v velikem loku po tleh. Isto se je zgodilo z motociklistom. Oba sta razbila vozili, reševalci pa so oba ponesrečenca prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Motociklist je dobil prvo pomoč ter močno obvezan kmalu lahko zapustil bolnišnico, kolesarka pa je še nezavestna in zaradi tega bolnišnica še ni mogla ugotoviti, kdo je. Ima precej hude notranje poškodbe.

1 Za letošnjo gledališko sezono vlada posebno veliko zanimanje. Abonenti se priključajo v velikem številu in kakor vse kaže, bodo abonmani zelo zasedeni. V interesu vseh reflektantov je, da si čim prej zagotovijo boljše seje. Stalna abonmana Sreda in Četrtek sta tudi letos že polno zasedena. Bogati dramski in operni spored, ki vsebuje izbrana dela, jamči za zanimivo sezono, novo angažirane sposobne moči pa bodo tudi nova privlačnost. Kulturna dolžnost vsakega razumnika je, da postane stalen obiskovalec našega gledališča in mu pridobi še nove obiskovalce. Najbolji dar, ki priča o okusu darovalca, je celoten abonma. Zmerne cene omogočajo najširšim krogom nabavo abonmana. Prijave sprejemajo vsak dan, razen nedelje, od 10 do 12 in od 15 do 17 v veži dramskega gledališča.

1 Pevce in pevke, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri nekaterih opernih predstavah v letošnji sezoni kot pomožni zbor, vabimo, da se zgledajo danes, v petek, ali jutri, v soboto, vselej ob 19 v opernem gledališču.

1 Premiera »Kraljice tropskih noči« v kinu Matici. Od danes naprej je v kinu Matici na sporedu eno najlepših filmskih del ameriške produkcije Metro Goldwyn Mayer, prekrasni film orientalskega čara »Kraljica tropskih noči« s šarmantno Hedy Lamarr in Robertom Taylorjem v glavnih vlogah. Lani že je občinstvo občudovalo Hedy Lamarr v filmu »Alžir« z znamenitim Charlesom Boyerjem. V »Kraljici tropskih noči« pa igra Hedy Lamarr vlogo lepote Manon, žene daljnega Vzhoda, ki se bori za svojo ljubezen s tradicijami svoje orientalske domovine. Hedy Lamarr, znana pod imenom »lepotica št. 1«, je odigrala v »Kraljici tropskih noči« svojo najboljšo vlogo.

1 »Margareta proti trem« — v kinu Sloga — je naslov filma iz življenja veseliga Dunaja. Ena sama žena, prava pravcata Evina hči, Gusti Huber, zdravi tri okorele samce, ki hočejo svojemu nečaku ubraniti, da bi se poročil. Nežna ženičica pa premaga vse tri z lokavo igro. Navdušili vas bodo s svojim humorjem trije zakrknjeni samci: Theo Lingner, Hermann Thimig in Richard Romanowsky. Kdor si želi razvedrila, smeha in veseliga razpoloženja, naj gre v kino Sloga.

1 54 kilogramov slanine je odnesel. Brezposelni mesarski pomočnik K. M. je včeraj v klavnici pogumno naložil 54 kg slanine in s težkim tovorom odkorakal proti mestu. Lastnik slanine je še pravočasno opazil tatvino in nedaleč od klavnice so pomočnika že prejeli. Pomočnik pravi, da je zaradi pomanjkanja denarja bil prisiljen poseči po tuji lastnini, katero je hotel prodati na trgu.

1 Tatvine koles. Zadnje dni je ljubljanska policija prejela veliko prijav o ukradenih kolesih. Vsega skupaj je bilo v štirih dnevih doslej prijavljenih 9 tatvin koles v skupni vrednosti 6300 din. Večina koles je bila ukradena izpred gostiln in iz vež. Krivi so deloma lastniki koles sami, ker puščajo kolesa nezaklenjena. Stevilne so bile tatvine koles na deželi in vse kaže, da je na delu več tatinskih družb, ki najbrž v skritih delavnicah ukradeno kolesa predelujejo in prodajajo naprej po nizkih cenah.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravnega »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri franciškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

Trbovlje

Za rajne tovariše bodo imeli rezervni oficirji v nedeljo, 15. t. m. vojno-spominsko slovesnost. Ob pol 11 bo sv. maša z govorom in župni cerkvi; po sv. maši bodo mrtvaške molitve pri spomeniku padlih vojakov. Gg. častniki se udeležijo slovesnosti korporativno. Vabljeni so tudi člani tukajšnje skupine bojevnikov in člani invalidske organizacije. Spomenik na trgu bo okrašen in razsvetljen. Častniki položijo spominski venec. Slovesnost bo opravil bivši vojni kurat g. svetnik Ratej.

Jesenice

Tukajšnji poštni urad sporoča, da od 8. septembra dalje ne sprejema ob nedeljah in praznikih nobenih denarnih nakazil. Da ne bo nepotrebnih potov, se občinstvo o tem obvešča.

Kino Kerkov dom predvaja danes ob štirih popoldne »8 jugoslov. kulturnih filmov« po znižani vstopnini, zvečer ob pol 9 se predvaja dva krajša filma skupaj »Banditi divjega zapada« in »Bogataš — sluga«. V nedeljo ob 3 popoldne se predvaja isti film (Banditi divjega zapada in Bogataš — sluga); ob pol 8 zvečer »8 jugoslovanskih kulturnih filmov«.

Strelske tekme v Kostanjevici

Kostanjevica, 11. septembra.

Naše Dolenske Benetke so v septembru kar dvakrat oživele. 1. septembra je bila velika gasilska vaja vseh edinic iz najbližje okolice, po kateri je bila ljudska veselica, ki je prinesla gasilski četi znaten gmojni efekt. Preteklo nedeljo pa so se spoprijeli strelci. Ko je prispel na strelišče namestnik okrajnega načelnika, ki je prevzel pokroviteljstvo tekme, g. okr. komisar Vilko Zupanc, ki je tudi prvi oddal serijo strelcev, so pričele puške pokati. Spoprijeli so se glavni strelci tuk. strelske družine, katerim pa krogle niso hotele padati po njih volji. Od vseh 683 strelcev je bilo v center oddanih 17, kar je jasen dokaz, da orožje za tekmo ni več pripravno. Iz družinskih pušk je bilo že oddanih nad 5000 strelcev in pri tako veliki obrabi pač ni nikak čudež, če je dosegel najboljši strelček g. Troha Janko, cestni nadzornik, le 78%. g. Gajsek Stanko, šolski upravitelj, 62%, Kotar Ivan 61%, mestni župan g. Likar Josip 59%, sodnik g. Zinauer Milan 54%, okr. komisar g. Zupanc Vilko 51%. Stevilni drugi strelci pa so dosegli vsi pod 50%. Tekmo sta vodila družinski tajnik g. Janko Troha in blagajnik g. Pisansky Viljem. Tekma je bila zaključena ob 16. Po tekmi je bil prijateljski sešatek v gostilni L. Butarja, kjer so bile razdeljene tudi številne nagrade, katere je družina deloma sama kupila, deloma so jih darovali razni rodoljubi, ki se zavedajo tega veličavnega pokreta strelskih družin. Na strelišču sta prejela tudi brata Kotar Jože in Ivan za najboljše strelce za prejšnje tekme in strelske vaje. Ta dva pa sta na zadnji tekmi skoraj popolnoma odpovedala in se zlasti Jožef Kotar ni mogel plasirati in je dosegel le 49%. Za prihodnjo tekmo bo imela družina gotovo nove, bolj zaupljive puške, za katere je že zaprosila vojni okrog. Mnogo je kriva tako slabih uspehov tudi municija.

Celje

Socialna gesta mestne občine

Celje, 13. septembra.

Celjska mestna občina je že lani kar prva med mestnimi občinami zvišala vsem svojim delavcem mezdo. Ta povisek je obremenil mestne finance za četrta milijona dinarjev. Kljub temu so bile plače mestnih delavcev zaradi sedanje, vedno narasajoče druginje še vedno nezadostne. Občina je to v polni meri upoštevala in zvišala zaradi posebnih časov na sebi finančno gospodarskega skupno s personalnim in socialno-političnim odobrom vsem stalnim delavcem mezdo za 1 din na uro, delavcem iz bednostnega fonda pa 50 par na uro. Pripomnimo še, da imajo vsi delavci poleg tega že po starem sklepu celjskega mestnega sveta še posebne doklade.

Povisek so dobili delavci že izplačano od 1. septembra dalje. Poleg tega so dobili vsi delavci plačan tudi 6. september, ko je delo počivalo.

c Osebnost. Za kateheta na celjski gimnaziji je dodeljen g. Korez Ivan, ki je do sedaj služboval na mestnanski šoli v Mariboru in pri cerkvi sv. Rešnjega Telesa v Magdalenski župniji. Na novem službenem mestu mu želimo obilo blagoslovov.

c Za avtobusni izlet v Planino, Pilštani, Kozije, Podšreda, Sv. Peter (Sv. Gore), Marjono na Pesku, Olimje, Podčetrtek, Lemberg, Sladko goro in Šmarje v nedeljo, 22. septembra sprejema družina Sanitas v Celju. Proga meri 150 km, voznina znaša 38 din, odhod ob 7 izpred kolodvora.

c Meningitis v okolici Oplotnice. Meningitis, nevarna možganska bolezen, se je pojavila v vasi Božje nad Oplotnico. Osebo, ki je zbolela, so odpeljali v mariborsko bolnišnico. Oblast je že podvela zaščitne ukrepe.

Maribor

Kakšna je zdaj sadna trgovina

O položaju na sadnem trgu že dolgo nismo ničesar poročali. Veliko se tudi ni dalo pisati, saj je letošnja letina tako slaba, da se trgovina kljub vsemu povpraševanju ni mogla prav razviti, ker je pač premalo blaga na razpolago. V prejšnjih dobrih sadnih letinah je bil Maribor center sadne trgovine. Tukaj so imeli svoj sedež domači in inozemski izvozniki, na terenu pa so delali samo njihovi zastopniki, poleg tega pa so prihajali sadjarji sami v mesto v pisarne izvoznikov ponujati in prodajati svoj pridelek. Letos pa je slika obrnjena. Izvozniki in trgovci, ki se hočejo založiti z blagom, morajo biti stalno takorekoč na lovu za jabolki, točno imajo v evidenci vsakega sadjarja, ki ima ali bo imel nekaj blaga za prodajo, natančno že vedo, koliko znaša ta količina in čisto morajo sadjarje kar oblegati, da si zagotovijo njihov pridelek.

Letošnja sadna trgovina se razvija na jako relen način. Posredovanje zadrug, veliko povpraševanje, vse to je ustvarilo tak položaj, da pridelavci danes točno vedo, kaj bo dobil za svoj pridelek ter ga ni mogoče več opehariti, kakor se je to le preprosto dogajalo prejšnja leta. Ceno je to le diktiral izvoz v Nemčijo. Rano sadje, kolikor ga je bilo na razpolago za izvoz, je že vse v inozemstvu, sedaj se pa kampanja za jesenska jabolka tudi že bliža kraju. Največje je zato sedaj zanimanje za zimska jabolka, ki so šele začela zoreti ter se bodo trgala konec septembra in v prvi polovici oktobra. Zimsko sadje bo letos pozno dozorelo, pa se pridelovalci opozarjajo, naj se ne prenegajo z obiranjem. Jabolka šele sedaj pridobivajo na teži in ostanejo trpežna samo takrat, če so v pravem času obrana. Ne sme se več dogajati, kar se je žalibog tudi še letos opazalo, da so nepoučeni sadjarji obrali že pred 14 dnevi sorte, ki bodo dozorele šele v začetku oktobra. Tudi na mariborskem sadnem trgu se vidi precej takega pregodaj obranega sadja, sadjarji pa se ne zavedajo, da si s tem sami sebi največ škodujejo.

Cene za rana in jesenska jabolka je diktiral, kakor smo že povedali, izvoz v Nemčijo, ter so znašale 2,30 do 3 din za kg. Med sadjarji pa sedaj prevladuje mnenje, da za zimsko sadje nikakor ne bodo mogle veljati te cene, ki jih je določila Nemčija v pogodbi z našo državo. Zimskemu sadju ne bo diktiral cen izvoz, temveč domači konzum. Sadna letina v južnih banovinah ni bila letos kaj prida, zlasti pa so popolnoma odrekle slive. Zato bo v teh krajih veliko večje povpraševanje po naših jabolkih, kakor je bilo prejšnja leta. Na sadnih trgih v Belgradu, Novem Sadu in Zagrebu, pa tudi v Ljubljani se to že opazi. Saj je tam že takšno pomanjkanje sadja, da se prodajajo domača manjša jabolka v Belgradu in Zagrebu na drobno kilogram po 12—14 din, v Ljubljani so pa hruške po 14 din, jabolka pa po 10—12 din za kg. Vse pa izgleda, da se bo cena za lepa zimska jabolka še dvignila. Sicer to ni normalno, je pa danes že tako in pridelovalci naj se nikar ne prenegajo s prehitro prodajo, tem bolj, ker nastaja sedaj takšno povpraševanje po sadju, kakor ga že dolgo ni bilo. Je pa tudi pridelek zimskih jabolk letos izredno slab ter znaša samo tretjino normalne letine.

Najnovejša poročila

Nj. Vel. kraljica Helena na poti skozi Ljubljano

Nj. Vel. kraljica Helena skozi Ljubljano

V petek 13. sept. se je točno ob 9.40 ponoči pripeljala iz Italije na poti v svojo domovino Nj. Vel. romunska kraljica - mati Helena skozi Ljubljano v Orient ekspresu, ki se je na našem kolodvoru ustavil nekaj minut. Nj. Vel. kraljica je že počivala, dočim je iz svojega voza izstopil romunski poslanik na našem dvoru g. Cadere, ki ga je pozdravil tisk. svetovalec romunskega poslanstva v Belgradu, g. Raoul Anastasin, ki se je bil danes mudil nekaj ur v Ljubljani pri svojih tovariših žurnalistih in gospodu poslaniku predstavil namestnika tukajšnjega konzula Romunije, gosp.

orožn. podpolkovnika in p. Jakoba Klemenca, ter urednika »Slovenca«. Gospod poslanik je jmenil srečno pot Nj. Vel. kraljice, ki se vrača k svojemu sinu, Nj. Vel. kralju Mihaelu I., ki jo bo pričakoval na meji Jugoslavije in Romunije, ter izrazil v kratkem razgovoru z našim urednikom svojo zahvalo za simpatije, ki jih je pokazal naš narod in naš tisk napram romunskemu narodu. G. poslaniku se je predstavil tudi v zastopstvu naše oblasti g. polic. upravnik dr. Hacin, kakor je g. poslanik po ljubeznivih poslovnih besedah spet vstopil v vlak, ki je odpeljal visoko gospo v nieno prestolnico.

Demobilizacija francoske vojske v Afriki

Ankara, 13. sept. Radio Ankara: Po poročilih iz Vichyja je italijanska vlada zahtevala, naj Francija demobilizira svoje vojaške garnizije v Severni Afriki. Italijanska vlada utemeljuje to zahteva s tem, ker bi bilo morda mogoče, da se francoska vojska v Severni Afriki pridruži uporniški delovanju generala de Gaulle. Ker gre za vojsko, ki šteje okrog 200 tisoč mož, bi bilo v tem primeru ogroženo zaledje italijanske Libije. Vlada maršala Petaina je ta predlog odbila in je zato prišla v težak položaj. Prav verjetno je, da bo prisiljena odstopiti.

Italijanska vojska na meji Egipta

Kairo, 13. sept. Europa Press. Med egiptovskimi vojaškimi strokovnjaki prevladuje mnenje, da je italijanska vojska pod vodstvom generala Grazianija zelo dobro opremljena in zelo številna. Po dosedanjih cenitvah je zbranih na egiptsko-libijski meji okrog 250 tisoč italijanskih vojakov. V Egiptu pričakujejo, da bo ta vojska začela s močnim in smotrenim napadom prihodnji teden, ko bo Hitler z vso silo udaril tudi po angleškem otočju.

Angleška vlada ostane v Londonu

London, 13. sept. AA. Reuter: Sovražnikove radijske postaje so pretekle noč javljale, da mislijo angleška vlada, dvor in zastopniki diplomatskega zbora zapustiti London. Z uradne strani so to vest zanikali kakor popolnoma neutemeljeno. Londonski reporter ameriške Columbia radijske postaje je bil prav tako pooblaščen zanikati te vesti. Reporter je sporočil radiu, da je bil načrt za izpraznitev Londona že pred več leti gotov, da pa on ne misli, da bi obstojali v sedanjem trenutku razlogi za evakuacijo. Kralj in vlada sta še vedno v Londonu in bosta v njem ostala, dokler bo to možno. Prav tako ni res, da bi člani diplomatskega zbora storili korake pri zunanjem ministru glede izselitve iz angleške prestolnice.



Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pijte ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čisto našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

m V osmrtnici pok. Ivana Časa iz Smartna v Slovenjgradu se je pri telefonskem prenosu vrisla neljuba pomota. Med žalobčini se mora imeti Pauček praviloma glasi Kaudek, kar s tem popravljamo.

m Lepa najdba. Pri napravi kanalizacije za hišo trgovca g. Antona Paša v Slovenski ulici so delavci našli lep kamenit medaljon, najbrže rimskega izvora. G. Paš je lepo najdbo podaril mariborskemu muzeju, za kar mu muzejsko društvo izreka najlepšo zahvalo.

m Poročili so se v Mariboru: Mencigari Leopold, pos. sin in Gangl Marija iz Perloč; Slekovec Franc, delavec in Tomažič Magdalena; Pirnar Vinko, občinski vojaški referent iz Slova. Bistrice in Suster Marica; Vede Franc, vlakovodja v p. in Kos Genoveža; Herić Jožef, modelni mizar drž. žel. v Sarajevu in Lenarčič Hilda; Meglič Avgust, čev. pomočnik in Rotner Marija; Rotner Anton, pomožni delavec drž. žel. in Žižek Stefanija; Obrhan Jakob, mizarški pomočnik in Pernek Ljudmila; Petrovič Franc, pomožni delavec in Makovski Stefanija; Omnik Franc, kovski pomočnik in Kureš Pavlina; Dietinger Karl, delavec in Person Marieta. Vsem obilo sreče!

m Drago prenočišče je imel krojaški pomočnik Stanko Blokar, ki je v objemu vinskih duhov ponoči stopil s kolese ter zaspal na križišču Radvanjske in Frankopanske ulice. Ko se je prebudil, ni bilo 1200 dinarjev vrednega kolesa nikjer. Najneprijetnejše pa je še to, da si je kolo izposodil ter ga bo moral še plačati.

m Duhovniško zborovanje v Mariboru. V četrtek, 19. t. m. bo ob 10 v avli mariborskega bogoslovja zborovanje za duhovnike okoliških dekanij. Predavali bodo g. Ozimič, Oblak, Soklič in Oberžan. Predavanja bodo obravnavala jedra K. A. in praktično izvedbo resolucij kongresa Kristusa Kralja. Vabljeni so tudi drugi lavantinski duhovniki izven mariborskih okoliških dekanij, da se udeležijo zborovanja. Oni, ki žele biti pri skupnem obedu, naj javijo udeležbo do 17. t. m. škof. ordinariatu.

m Intervencija za zvišanje prispevka gledališča. V Belgrad sta odpotovala upravnik gledališča dr. Brencić in igralec Pavle Kovič zaradi intervencije za zvišanje državne podpore.

m V poročilu o pogrebu pokojnega viš. sanitetnega svetnika g. dr. Alfonza Wankmüllerja je pomotoma izostalo med predstavniki oblaštav ime prvega državnega tožilca g. dr. Zorjana.

Zdravniško nedeljsko službo za nujno pomoč članom in njih upravičenim evojcem vrši jutri, v nedeljo, v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika g. dr. Andrej Korenčan, Jurčičeva ulica 8.

m Drilo. Iz presežka zbirke za nagrobni venec za blagopokojnega mestnega sanitetnega svetnika g. dr. Alfonza Wankmüllerja so darovali zdravniški in nameštenci OUZD v njegov spomin 616 din Protituberkulozni ligi v Mariboru. Iskrena hvala!

Poročilo angleškega letalskega ministrstva

London, 13. sept. AA. Reuter: Sporočilo letalskega ministrstva, ki je bilo izdano ob 21 obljavi nadaljne podrobnosti o sovražnikovem napadu na Veliko Britanijo preteklo noč. Sporočilo pravi, da škoda ni bila velika. V dveh mestih v Mitlandu ter venekem mestu ob južni obali so bile poškodovane stanovanjske hiše. V enem mestu je bilo tudi nekaj človeških žrtve. Na londonskem področju število ubitih in ranjenih ni bilo veliko. Naknadna poročila pravijo, da je bilo preteklo noč 110 mrtvih in 260 ranjenih v Londonu. Zjutraj zgodaj so bile vržene bombe tudi na okrožja severne Irse. Manjše požare so hitro pogasili. Okrog poldne danes so maloštevilna sovražnikova letala metala bombe v Londonu in v drugih krajih jugovzhodne Anglije. V nekem mestu je bila znatna škoda, človeških žrtve pa ni. Tudi v drugih krajih so bile od bomb porušene stanovanjske hiše, vendar pa javljajo, da je bila škoda majhna, žrtve pa malo.

Prekinjene telefonske zveze

Stockholm, 13. sept. Europa Press, m. Iz Stockholma poročajo, da so bile vse telegrafске kabeleske zveze med Anglijo in Skandinavijo prekinjene v petek, medtem ko je že v četrtek za nekaj ur telegrafska zveza odpovedala. Zaradi tega je odpadla tudi telegrafska zveza Skandinavije z Ameriko, ker grade telegrafске zveze preko Anglije. Skandinavski listi so danes ostali brez poročil svojih londonskih dopisnikov.

Drobne novice

Belgrad, 13. sept. AA. Po poročilih iz uradnih virov ni bilo pri zadnjih bombnih napadih na London nobenih žrtve med člani tamkajšnje jugoslovanske kolonije.

London, 13. sept. AA. DNB: Londonski radio je danes sporočil, da so bombe v Londonu padale kot dež.

Oslo, 13. sept. AA. Stefani: Nova norveška vlada pod predsedstvom Kristensena ima 13 ministrov. Nova vlada je zamenjala vlado, ki je aprila meseca pobežnila v London.

KULTURNI OBZORNİK

Univ. prof. dr. Franc Ramovš — petdesetletnik

Danes praznuje 50letnico življenja univ. prof. dr. Fr. Ramovš, eden največjih slovenskih znanstvenikov ter najboljši poznavalec stroja in razvoja slovenskega jezika. Že zato se mora danes ob njegovem življenjskem jubileju, ko stoji na visku svojih moči in razglednosti kot najširši slovenski moderni jezikoslovec, pokloniti ves narod njegovemu delu in naporu, ki je posvečen našemu jeziku in naši kulturi — materinemu jeziku. V njegovih jezikoslovnih epizah je slovenski jezik dobil svojo zgodovinsko podobo, kakor nikjer drugje, in v celoti, kakor ni uspelo drugim slovenskim jezikoslovcem, ki so bili slovenskemu narodu vedno v veliko čast. In Ramovš se s častjo uvršča v vrsto tistih naših slav-nih mož kakor so bili Kopitar, Miklošič ali Murko, Skrabec in Breznik, njegovi predhodniki, katere vse je s pogledom na slovensko jezikovno zgodovino pre-



kočil in doživel edini do celotnega opisa slovenskih jezikovnih posebnosti in lastnosti, čeprav jih je do-lej podal samo šele v kratki sintezi. Pa ne samo kot znanstvenik, ki ga je priznal za izredno veliko vrednoto ves slavistični svet, temveč tudi kot ustvarjalec in varuh slovenskih kulturnih ustanov, ki je pridobil izrednih zaslug za slovensko kulturno življenje in rast ter se bo Ramovšovo ime vedno ble-stelo med najvidnejšimi borci tako za slovensko uni-verzo, Akademijo znanosti in umetnosti, kakor tudi za splošno slovensko emigracijo v šolsko prosvetni poli-tiki, ki jo nadaljuje njegovi učenci. V vsem pa se je pokazal prof. Ramovš znanstvenika in jezikoslovca velikega sloga in svetovnega imena, odločnega Slovenca in borca za najvišje ustanove, kakor tudi neizbrano marljivega univerzitetnega učitelja in to-variša vsem, ki jih družijo ljubitelji in delo za sloven-ski jezik in kulturo. Sprito takega njegovega dela in pomena ne bo odveč, če sedaj ob njegovem jubi-leju podamo svojim bralcem kratek pogled v njegovo delo in njegovo znanstveno kariero, ki ga je pri-peljala med naše — nesmrtnike, med redne člane Akademije.

Prof. dr. Fr. Ramovš je rojen ljubljancu (14. septembra 1890), kjer je maturiral na humanistični gimnaziji ter se nato vpisal na filozofsko fakulteto na Dunaju, dočrtil pa je jo v Gradcu z doktoratom iz slovenske filologije tik pred svetovno vojno (1914). Prvo leto vojne je bil asistent volonter pri indoevropskem inštitutu na univerzi v Gradcu, nato pa od l. 1915 do 1918 neprestano v vojni službi, de-loma naravnost na fronti ob Soči, kjer je preživel dve italijanski ofenzivi, deloma v bolnici in oozneje v etapni službi soške armade. Toda že marca 1918. l. je postal prvi docent univerze v Gradcu ter so mu nudili profesuro na univerzi v Černovicah. Tedaj pa je prišel državni prelom in dr. Ramovš je postal tiskovni vseučiliški komisar v Ljubljani, ki je pripra-vila vse za ustanovitev slovenske univerze. Lahko bi bil tedaj postavljen za profesorja na zagrebško univerzo, pa je predlog umaknil ter je bil imenovan med prvimi slovenskimi vseučiliškimi profesorji l. 1919, ki je prvo leto obetoja slovenske univerze bil poslovodja univerzitetnega sveta, obenem pa je tudi vršil funkcijo univerzitetnega sekretarja in orga-nizatorja rektorskih uradov. Kmalu pa so ga va-bili v Prago, ki je postajala po vojni središče slo-venske filologije in kjer so skušali založiti Čehi kon-centrirati vse najboljše slovenske znanstvenike, pa je odklonil. V l. 1926-27 je bil dekan, 1934-35 rektor univerze, s katerega položaja pa je demisijsiral. Tako je dosegel vse stopnje na univerzi, ki jo je po-magal ustanovljati in organizirati.

Poleg vseučiliškega profesorja pa je prof. Ra-movš še član izpitne komisije za strokovne učitelje na gluhočernični, član komisije za profesorje iz-pite v Ljubljani, komisije za izenačenje srbskohrvat-skega pravopisa in terminologije pri ministertvu prosvete, član v Glavnem prosvetnem svetu pri mi-nistrstvu prosvete ter predsednik izpitne komisije državnih strokovnih uradnih pripravnikov v re-soru min. prosvete za univerzo v Ljubljani.

Pred izdajo Izbranih del Ksaverja Meška

Kakor nam javlja založba »Pastir«, je dozorela izdaja Izbranih del Ksaverja Meška, ki jih bo iz-da-ela omenjena založba (Poljanski nasip 12) v šestih obširnih zvezkih po 300 do 400 strani. Mi moramo namen založbe samo pohvaliti, saj spada Meško med mojstre slovenske besede ter je izmed slo-venskih pisateljev, ki so stali ob zibelki moderne, med tujimi narodi — da imenujem samo Čeha — gotovo najbolj razširjen in priljubljen. Prevajalci Páta, Horsag, Máchal in drugi so slovenski narod vzljubili največ po povestih Ksaverja Meška, ki je pisal tistemu času tako na srce, kakor malokateri pisatelj. Ob njem se je učila tudi slovenska kato-liška moderna tik pred vojno, saj je šla za njego-vim romanom Na Poljani naravnost z navduše-njem, kot da ji pomeni program. Knjige novel Ob tihih večerih, Mir boji, Dve slike, Slike itd. so zgled najboljše Meškove novelistike, katerim se pridružujejo tudi novele iz Doma in sveta (Otilija) ali prelepi Legendi o svetem Francisku, ki so go-tovo najlepše Meškovo delo, vse rastoče iz nje-govega mehkega, svet ljubčnega in čistega srca. Roman Kam plovemo? je bil že parkrat ponatis-njen, čeprav nima danes več take vrednosti kot

To so njegove funkcije, ki jih upravlja vse z največjo zavestjo dolžnosti in odgovornosti.

Toda nad vse pomembno pa je njegovo znan-stveno delo, ki ga opravlja z vso estrastjo pravega znanstvenika kot svoj življenjski poklic iz dolžnosti do svojega naroda. Ramovš je strogi znanstvenik, ki se je ves posvetil preučevanju razvoja slovenskega jezika od najstarejših spomenikov do najnovejše po-dobe v zadnjem narečju. Zato je najprej jezikovno preučil in izpial vse najstarejše ohranjene knjige in rokopise, za kar je porabil l. 1913 študijsko po-tovanje po Nemčiji in Danekem, kjer so unikati starih slovenskih protestantskih knjig. In potem je pre-bral vse knjige starejših dob ter zapisoval živ elo-venski jezik vseh narečij, ki jih je on našel nič manj kot 46, pa gotovo še niso vsi. Tako obvlada vse gra-divo, ki ga je dobil lahko samo z neizmerno prid-nostjo in seveda tudi znanstveno pripravljenostjo in preiskljivostjo. Tako je spoznal slovenski jezik v njegovi zgodovinski podobi kakor tudi živi rabji in knjižni obliki, ter se je temeljito pripravil za to, da napiše pravo zgodovino slovenskega jezika od vseh strani ter določi tudi sedanje stanje knjižnega je-zika, ali — pravopis. Tako je priobčeval svoje do-neske k veliki zgradbi — čez sto razprav in studij — v razne elavistične zbornike in revije, kakor so Archiv für elawische Philologie, Časopis pro mo-emni filologie, Slavia, Revue études slaves, Zeit-schrift für elawische Philologie, Lud slowianist, Južnoslovanski filolog itd. ter v domače revije ka-kor so Ljubljanski zvon, Slovan, Časopis za zgo-dovino in narodopisje, Časopis za slovenski jezik in zgodovino, Slovenski jezik itd. Tako je v teh časo-pisih polno obdelanega gradiva iz slovenske pa tudi slovenske filologije. Največ pa iz slovenske zgo-dovinske slovnice, z nekaterimi poglavji iz nje se je že habilitiral pod naslovom Slovenische Studien ter dialektologie. Naštevaje teh studij bi bilo od-več spričo sintetičnih del, ki jih je začel objavljati s svojo Historično slovnico slovenskega jezika, ki jo je zamislil in napisal v sedmih zvezkih, pa jo je mo-gel izdati šele v dveh, namreč II. zv. Konzonantizem (1924) ter VII. zv. Dialekti (1935) v založbi Učiteljs-ke tiskarne. Ker delo v celoti ne more zaradi slo-venskih knjigotiskarskih razmer iziti, je napisal celotno zgodovino jezika v manjši sintetični obliki ter jo izdal l. 1937 pri Akademski založbi pod naslovom Kratka zgodovina slovenskega jezika (248 str.), ki doselej vsebuje glavne izsledke njegovega znanstve-nega dela. Prav tako je pri Akademski založbi iz-da-l drugo znanstveno pomembnost, namreč »Dialektološko karto slovenskega jezika« (1931), kjer je označil slovenske dialekte po notranji razvojni črti in razlikah ter dodal tudi zemljevid, na katerem so začrtane posebnosti in krajevne razširjenosti raznih glavnih skupin ter drugih narečij (46) ter tako do-polnjuje veliko Historično slovnico. To sta dve knji-gi, plod dolgotrajnega dela, ki pa imata izredno čeno in pomen tako za domačega kakor za tujega slavista. Kakšno mnenje imajo tudi elavisti o njem, priča stavek v recenziji njegove Historične slov-nice velikega elavista N. van Wjika, ki piše:

»Na tem polju slovenske zgodovinske slovnice je Ramovš doma kot nihče drug. Da je dober zbi-ratelj gradiva ter da ima čez nabrano gradivo tudi pregled kot pravi mojster ter ga zna urejati, to ve vsak slavist, da pa zna tudi jezikovno zgodovinske rekonstrukcije na naravnost vzoren način vporabljati, o tem se prepriča vsak jezikovno izobražen bralec, ki prebere njegovo knjigo, pa če tudi ima o sloven-ščini le površno znanje.«

Važno je tudi Ramovšovo sodelovanje pri sestavi in določevanju Slovenskega pravopisa, ki eta ga izdala skupaj dr. Breznik in on. Koliko gradiva je bilo treba zbrati, koliko znati iz zgodovine jezika, da se določi današnja knjižna raba, je treba vedeti celo tistim, ki so napadli to njegovo delo ob prvi izdaji. Toda II. izdaja se je že bolj uveljavila ter je danes na vsaj črti zmaga. Vendar pa je treba pom-niti, da je ta Pravopis samo predhodnik velikega pravopisa, ki ga bo mogoče izdati šele pozneje ob sodelovanju vsega kadra sodelavcev in Akademije, vendar pa je z njim že dokaj organiziran novi sloven-ski knjižni jezik, ki dobiva svojo tradicijo tudi že v naših gimnazijah po zaslugi prof. Ramovševih učen-cev, znanih slovenskih čitankarjev, ki postavljajo vse nove knjige na bazo Ramovševega in Breznikovega pravopisa in jezikovnik dognanj.

Za tako delo je znanstvenik Ramovš postal član mnogih svetovnih, zlasti pa slovenskih akademij in znanstvenih društev, tako dopien član Shool of Sla-vic and East European Studies in Londonu, Južo-slovenske Akademije v Zagrebu, Srpske kraljevske akademije v Beogradu, Slovenskega ustava v Pragi, Češke kraljevske Společnosti nauk v Pragi, Poljske akademije znanosti v Krakovu, redni član Znanstven-skega društva za humanistične vede v Ljubljani ter redni član Akademije znanosti in umetnosti v Ljub-ljani. Poleg drugih odlikovanj nosi tudi red Karad-jordjeve zvezde IV. reda.

Ob petdesetletnici se tako pridružujemo vsem njegovim čestitcem, ki znajo ceniti njegovo delo in njegove napore za raziskavanje zgodovine slovenskega jezika, še predvsem pa mu čestitamo njegovi učen-ci — pa čeprav smo bili nekateri elabi dijaki —, ki smo v njem videli vedno najboljšega profesorja in naravnost tovariško naklonjenega svetovalca. Naj mu Bog da še mnogo let zdravlja in dela na slovenski univerzi, ki jo je ustanovljal in ji pomagal tudi v ne-naklonjenih ji časih graditi trden slovenski temelj, na katerem zdaj stoji in ji delo prof. Ramovša pome-ni enega izmed njenih vrhov!

tedaj, ko je izhajal in ko se je ustvarjala moderna povest. Toda otroška knjiga Mladim srcem živi še danes v srcih toliko in toliko ljudi, ki so ho-dili s Cenkom na romarsko pot, ali pasli gosaka in pobijali sosedove peteline. To je bil svet, ki je mladino opajal in bi ga tudi danes gotovo s hval-jeznostjo sprejemala, če bi ji ga kdo nudil, tako kakor ga je znal Meško. Če se bodo sedaj v po-sebni redakciji pisatelja samega ponatisnili in pre-delala vsa ta dela, ter izbrala iz bogatega pisa-teljevega pridelka, bodo Izbrani spisi pomenili le-po zbirko ter bodo dala Mešku častno mesto v slovenski literaturi, ki mu gre. Rod iz generacija koncem stoletja zbira in izbira svojo žetev: tako jo veže Finžgar, Župancič, Šorli, Sardenko, da ne imenujem Cankarja in mlajših kakor so Pregelj in Bevč, zakaj bi tudi Meško, ki je bil nekoč najbolj popularen izmed njih in priljubljen, ne pokazal svojega najboljšega pridelka. Tako se bodo tudi njegove knjige pridružile ustaljeni vrednosti slo-venske moderne književnosti ter znova poiskale bralce med današnjim rodod. Zato pozdravljamo misel Izbranih spisov in jo priporočamo vsem privatnikom kakor tudi knjižnicam. Upamo pa, da bo Izbrano delo pokazalo Meška kot tistega, ki je držal na svojstveni način mest med stari realizmom in novo čustveno novelo ter ga bo po-stavilo kot klasika slovenskega fin de siècle. td



Brandenburška vrata v Berlinu, poškodovana od angleške bombe

Brandenburška vrata

Pod vrhovi prastarih kostanjev in lip, kamor sega živalski vrt, pljuča Berlina, je bila nekoč zahodna meja pruske prestolnice. Na cesti, ki vodi tod proti Brandenburg, Magdeburgu in dalje proti Porenju, je zgradil leta 1788 pruski kralj Viljem II. Brandenburška vrata. Načrte za vrata so izdelali šleski arhitekt Karl Gotthard Lang-haus. Skladno s tedanjim časom se je naslonil na grški zgled, zlasti na Mnesiklejeve propileje na Akropoli v Atenah. Brandenburška vrata so v zgodovini nemške stavbarske umetnosti, izhodišče plodovitega »pruskega klasicizma« okrog l. 1800,

ki je dosegel višek v gradu Bellevue in v gle-dališki stavbi.

Lepa in široka ulica »Pod lipami«, ki vodi od Brandenburških vrat do gradu, leži danes v središču Berlina. Ona je tudi jedro tako imeno-vane »Ostwest-Achse«, ulice, ki vodi od mestnega rotovža do zahodne mestne okolice. Brandenburška vrata so dokončali v treh letih. Na vratih je spomenik Viktorija, kratko Quadriga imenovan. Po bitki pri Jeni je dal Napoleon prepeljati ta spomenik iz Berlina v Pariz leta 1814 pa so ga zopet prepeljali v Berlin. Južno od Brandenbur-skih vrat leži več ministrstev in drugih javnih zgradb do kanclerjeve palače.

ŠPORT

Jutri bodo zopet brneli motorji

Razvoj motociklizma z raznimi motocikli-stičnimi prireditvami gre svojo pot. Kljub vse-mu pomanjkanju pogonskih snovi ne ovira naših motociklističnih klubov, da ne bi nadalje-vali propagande za razširjenje motociklizma v naši ožji domovini. Motorne dirke, gorske, ravniške itd. se vrše nemoteno dalje in si naj-agilnejši klubi na vso moč prizadevajo, da iz-vrše zadani si spored motociklistične sezone. Tako n. pr. prireja jutri, v nedeljo, kakor že lansko leto, motosekcija »Hermes« v Trebnjem svojo tradicionalno hitrostno vožnjo na Čatež. Koliko navdušenja v tamkajšnjem ljudstvu je ta prireditev dvignila že ob lanskih dirkah, bo znal povedati vsak, ki je bil tam prisoten. Odsel je iz prijaznih dolenskih krajev, pol-nih zgodovinskih spomenikov in romantičnih, ne samo lep vtis prireditve same kot take, am-pak tudi prisrčen občutek tamkajšnjega do-brega in gostoljubnega ljudstva, ki v svoji do-brodušnosti samo ne ve, kako naj še postreže gostom, ki ob teh in enakih prilikah obisku-jejo njihove kraje.

Pokroviteljstvo nad jutrišnjimi dirkami na Čatež je prevzel sam minister za telesno vzgo-jo naroda g. Dušan Pantič. Ker bodo dirke medklubnega značaja, je pričakovati tekmo-valce ne samo slovenskih, temveč tudi hrvaških motoklubov, kakor se jih je že lansko leto pri-javilo rekordno število. Da bo udeležba s stra-ni občinstva še večja, organizira za ta dan tudi ljubljanski »Putnik« svoj izlet v Trebnje.

Jutri torej vsi na športno prireditev do-lenskih motociklistov na Čatež pri Treb-njem!

5. športni dan SK Borovnice

Mladi športni delavci prirede dne 15. t. m. v Borovnici, na svojem igrišču na Sušcih svoj 5. športni dan z naslednjim sporedom:

Dopolodne: ob 9 kolesarska dirka in junior-ski stafetni tek.

Popoldne: ob 2 lahko atletski miting, ob 3 table-tenis za prvenstvo kluba, ob 4 nogo-metna tekma Borovnica : Vrhnika s pred-tekmo.

Na športnem dnevu sodelujejo športniki iz Borovnice, Vrhnike, Rakeka, Cerknice in Ljub-ljane.

Mladi športniki se bodo takoj po športnem dnevu verificirali, ker pa so v težkem finanč-nem položaju, prosijo vse pripadnike, da jih pod-pre vsak po svoji moči in prihrani v lepo Bo-rovnico, kjer se boste ogledali krasote našega kraja in naužili čistega notranjskega zraka ki ga hladijo slapovi romantičnega Pekla.

Lahkoatletski dvoboj

Jesenice, 12. sept.

Revančni juniorski lahkoatletski dvoboj med ASK »Gorenjec« in SK »Bratstvo« bo v nedeljo, 15. septembra, ob poldevetih dopoldne na igrišču športnega kluba »Gorenjec« za Krekovim domom. Vstopnine ni. Pričakujemo, da bo miting zelo za-nimiv v tem, kdo si bo priboril letošnje juniorsko prvenstvo Jesenic.

SK Amater : SK Maribor

Trboveljski Amater ima v nedeljo ob 16. uri na svojem igrišču v Trbovljah za protivnika dru-gega najresnejšega kandidata za prvaka v sloven-ski ligi. Sodeč po nedeljski zmagi Amaterja nad SK Ljubljano, bo tekma v Trbovljah nad vse za-nimiva in napeta. Trboveljčani bodo morali zopet zaigrati s sreem in poštovanostjo, če bodo ho-teli doseči vsaj časten rezultat. Njihovo precej številno občinstvo jih bo v tem stremljenju go-tovo tudi v nedeljo podprlo.

Športni drobci

Znani nemški športni strokovnjak dr. Carl Diem je govoril v Helsinkiju o temi »Olimpijada in olimpijska misel v vojni«. Na koncu svojega govora je izrazil dr. Diem upanje, da ni več daleč oni dan, ko bo Finska lahko pozdravila na-rode sveta na olimpijskih igrah v Helsinkiju.

Nov danski rekord v lahkoatletskem pete-roboju je postavil Edvin Larsen, ki je branil svoj naslov v tem tekmovalju ter je ob tej priliki dosegel 3185 točk. Pri tej svoji zmagi je dosegel

naslednje rezultate: skok v daljavo 6.46 m, kop-je 50.25 m, tek na 200 m 23 sek., disk 36.07 m in tek na 1500 m 4:36.3 min. Ob tej priliki je bil postavljen tudi nov rekord v štafeti 4krat 1500 m v času 16:29.8 min.

Dolbrega dolgoprogaša so dobili Italijani v osebi Salvatore Costantino, ki je nedavno zmagal v tekni nad 20 km v Milanu. Čas, ki ga je dosegel omenjeni tekač, je odličen, saj je rabil za 20 km 1:07.12 in dospel na cilj pred tekačem Verona, ki je rabil za isto progo 1:08.41.2. Costantino je zmagal — kakor je znano — tudi v Monakovem pri cestnem tekni na 25 km in je največja nada italijanskih dolgoprogašev.

Nov rekord v skoku v višino

so postavili Norvežani z namko 2 metrov. Športni klub »Tjalve« iz Osla je priredil lahko atletsko tek-movanje, pri katerem je postavil atlet Erik Stai nov norveški rekord v skoku v višino, s skokom dveh metrov. S to zmagalo je zboljšal rekord njegovega rojaka Birge Halvorsena za tri centimetre. Pri isti prireditvi je postal Tranberg trikratni prvak: ama-gal je na obeh sprinterskih proгах z znakami 10.7 in 21.9 sek., ter se je tudi v skoku v daljavo z zmag-lo 7.26 m izkazal kot najboljši atlet v tej disciplini. Nadaljnji omembe vredni rezultati pa takole izgle-dajo: 400 m Oedegard 49.9, 800 m Taraldrud 1:55.9, 1.500 m Rollnes 4:02.2, 5.000 m Rasdal 14:57.8, 110 m zapreke Albrechten 15.4 sek., skok s palico 4 m.

Nov svetovni rekord v plavanju

Danska plavalca Ragnhild Hveger je zopet potokla zadnjo nedeljo svoj lastni svetovni re-kord. V Svendborgu je preplavala 400 m dolgo progo v kravlu s časom 5:05.5, pri čemer je zbolj-šala svoj zadnji rekord na tej progi za šest de-setink sekunde.

Zagrebski in splitski nogometaši so si v laseh

Z ozirom na zadnje dogodke v hrvatskem nogometnem športu je imela uprava splitskega Hajduka posebno sejo, na kateri je sklenila neko resolucijo iz katere se vidi, da je Hajduk pre-kinil vse športne odnose z zagrebškimi Gradjan-skim. Čudno je, da se v naših športnih vrstah ne more ustvariti tako sožitje, da bi lahko ne-meteno napredoval ves jugoslovanski šport. To so sicer resnične, toda obenem žalostne ugo-lovite, ki močno škodujejo našemu športu. Tisti, ki vodite šport in ki vam je za napredek športa, uberte drugo pot ali pa zapustite športne vrste, ker tako ne more iti več naprej.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Ocenjevalna vožnja, katero je nameravala celjska motosekcija Slovenskega avtomobilskega kluba prirediti v nedeljo 15. t. m. na progi Celje — Rogatec — Ptuj — Maribor — Dravograd — Slovenj-gradec — Šoštanj — Braslovce — Celje je zaradi sla-bega vremena preložena.

ZFO

Tekme ZFO v lahkoatletskem deseterboju

V soboto, 14. in v nedeljo, 15. septembra pri-redi ZFO lahkoatletsko tekmovalje v deseterboju za prvenstvo ZFO za leto 1940. V soboto se prično tekme ob 4, v nedeljo pa ob pol 4 popoldne. Prvi dan se tekmuje v naslednjih disciplinah: 100 m, skok v daljavo, met krogla, skok v višino ter tek na 400 m. Drugi dan pa v sledečih disciplinah: 110 m zapreke, met diska, skok ob palici, met kopja ter tek na 1500 m.

Za tekme so se doslej prijavili naslednji tekmo-valci: Rigler, Lipar, Kompare, Malej, Mihelčič in drugi. Načrtuje tudi Klinar Janez izven konkurence.

Ob tej priliki vabimo vse boljše atlete, člane ZFO, da se lahko udeležijo tudi tekem v posamez-nih disciplinah in bodo v tem primeru tekmovali v posebni skupini. Vrstni red točk je seveda isti, ka-kor je naveden za deseterbojno. Priporočamo, da je proga točno 400 m dolga ter ima dva nedvig-njena zavoja. — Bog živi!

F. O. Mengeš sporoča, da deseterboj za čla-ne, razpisan v listu »Pod Grintovico«, ne bo dne 14. in 15. t. m. v Mengšu, ampak v Ljubljani na Stadionu. — Sesterboj za mlade, ki je bil razpisan v »Pod Grintovico« bo v nedeljo, dne 15. t. m., s pričetkom ob pol 3 popoldne na igrišču f. O. Mengeš. Discipline: tek 100 m, 1.000 m; skok: v višino in daljavo; met diska in krogla.